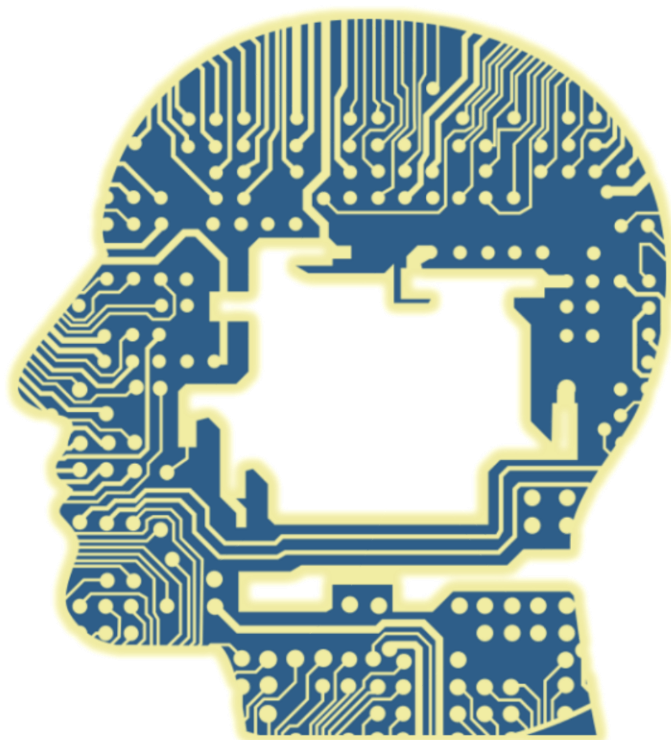

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

**Wojewódzki Program poszerzania,
zróżnicowania i unowocześniania pomocy i
oparcia społecznego dla osób z
zaburzeniami psychicznymi w zakresie
pomocy i oparcia społecznego 2018-2022**

***...zdrowie psychiczne
jest fundamentalnym
dobrem osobistym
człowieka,
a ochrona praw osób
z zaburzeniami
psychicznymi należy
do obowiązków
państwa...***

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

w Kielcach

2018

Spis treści

1.	Wstęp	2
2.	Charakterystyka aktualnego stanu pomocy społecznej na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi w województwie świętokrzyskim	3
2.1.	Specjalistyczne porady lekarskie zdrowia psychicznego....	6
2.2.	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	12
2.3.	Środowiskowe domy samopomocy	23
2.4.	Mieszkania chronione oraz hostel dla osób z zaburzeniami psychicznymi	34
2.5.	Centra integracji społecznej oraz kluby integracji społecznej	36
2.6.	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych oraz niepełnosprawnych intelektualnie	40
2.7.	Warsztaty terapii zajęciowej	47
3.	Kształcenie specjalne	56
4.	Choroba Alzheimera i inne otępienia	61
5.	Wsparcie rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi	62
6.	Wsparcie organizacji i osób pracujących z osobami z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinami	65
7.	Bariery w dostępności do usług wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin	68
8.	Promocja zdrowia psychicznego	70
9.	Dobre praktyki w zakresie pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w regionie świętokrzyskim	72
10.	Analiza SWOT	82
11.	Podsumowanie	84
12.	Cele Programu	87
13.	Realizacja Programu	92
	Spis wykresów, spis tabel, spis map	93

1. Wstęp

Preambuła ustawy z dnia 9 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego mówi, że zdrowie psychiczne jest fundamentalnym dobrem osobistym człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków państwa. Należy podkreślić, że pod pojęciem zaburzeń psychicznych ustawodawca rozumie zarówno chorobę psychiczną, jak i upośledzenie umysłowe, a także inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba nimi dotknięta wymaga świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym¹. Udzielanie pomocy wymienionym osobom jest zadaniem publicznym, realizowanym w różnych obszarach przez jednostki organizacyjne ochrony zdrowia, pomocy społecznej, edukacji oraz oświaty. Ze współpracy tych instytucji wywodzi się idea oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w której szczególną rolę przypisuje się gminnym i powiatowym jednostkom organizacyjnym pomocy społecznej. W działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

Zorganizowanie sprawnego systemu oparcia społecznego osób z zaburzeniami psychicznymi to bardzo trudne zadanie, w które zaangażowanych jest wielu partnerów, instytucji i organizacji z obszaru pomocy i integracji społecznej oraz ochrony zdrowia. Problem zaburzeń psychicznych z roku na rok staje się coraz poważniejszy, szacuje się, że problem ten dotyczy aż 450 milionów ludzi na świecie, jeszcze więcej boryka się z problemami psychicznymi². Współcześnie coraz częściej odchodzi się od leczenia instytucjonalnego, kładąc nacisk na terapię środowiskową. Zwiększa się liczbę oddziałów psychiatrycznych przy szpitalach ogólnych oraz tworzy mniejsze ośrodki, rezygnując z izolowania chorych w dużych szpitalach psychiatrycznych. Nastąpił także rozwój placówek wsparcia i rehabilitacji, prowadzonych głównie przez placówki związane z pomocą społeczną oraz organizacje pozarządowe, stanowiące alternatywę wobec instytucji finansowanych przez

¹ Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2017 r. poz. 882)

² Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022.

Narodowy Fundusz Zdrowia³. Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022 zakłada upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego, m.in. poprzez wspieranie jednostek samorządu terytorialnego i innych podmiotów pomocy społecznej w zakresie różnicowania, poszerzania i unowocześnienia pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Środowiskowe programy wsparcia, w przeciwieństwie do szpitali psychiatrycznych, nie skupiają się jedynie na warstwie medycznej, pomagają przeciwdziałać procesom degradacji, służą odtwarzaniu zanikających kompetencji społecznych i budowaniu nowych. Taki model jest bardziej dostępny, znacznie ogranicza izolację chorego, przywraca mu godność, a dodatkowo, jest opłacalny ekonomicznie⁴.

Opracowanie i realizacja *Wojewódzkiego programu poszerzania, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie pomocy i oparcia społecznego 2018-2022* jest zadaniem wynikającym z Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020, Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022, a także Regionalnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2018-2022.

2. Charakterystyka aktualnego stanu pomocy społecznej na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi w województwie świętokrzyskim

Na potrzeby opracowania niniejszego programu Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Kielcach dokonał charakterystyki systemu pomocy i wsparcia społecznego osób z zaburzeniami psychicznymi. Charakterystyka została oparta na analizie danych zastanych, znajdujących się w zasobach Centralnej Aplikacji Statystycznej oraz danych uzyskanych z Kuratorium Oświaty w Kielcach. Charakterystyka systemu pomocy i oparcia społecznego została poszerzona o badanie ankietowe skierowane do instytucji wsparcia z województwa świętokrzyskiego tj. środowiskowych domów samopomocy oraz warsztatów terapii zajęciowej.

³ Szczupał B., *Aktywizacja społeczno-zawodowa i zatrudnienie osób z zaburzeniami psychicznymi – wybrane uwarunkowania i rozwiązania praktyczne*, Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie, Warszawa 2015 r.

⁴ Tamże.

Ankiety zostały wypełnione i odesłane do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Kielcach przez 38 środowiskowych domów samopomocy (100% zwrot ankiet) oraz 30 warsztatów terapii zajęciowej (94% zwrot ankiet).

Charakterystyka aktualnego stanu pomocy i oparcia społecznego na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi obejmuje w województwie świętokrzyskim następujące formy:

- specjalistyczne porady lekarskie zdrowia psychicznego,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- środowiskowe domy samopomocy,
- mieszkania chronione dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- hostele dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- domy pomocy społecznej dla osób przewlekłe psychicznie chorych oraz niepełnosprawnych intelektualnie,
- warsztaty terapii zajęciowej,
- centra integracji społecznej,
- kluby integracji społecznej,
- kluby samopomocy prowadzące całodobowe miejsca okresowego pobytu,
- zakłady aktywności zawodowej,
- zespoły leczenia środowiskowego domowego,
- placówki oświatowe kształcące dzieci i młodzież upośledzoną umysłowo w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym.

Na potrzeby opracowania *Wojewódzkiego programu poszerzania, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie pomocy i oparcia społecznego* zlecono zewnętrznej firmie wykonanie analizy stanu i perspektywy systemu oparcia społecznego osób z zaburzeniami w województwie świętokrzyskim. Opracowanie pn. *System oparcia społecznego osób z zaburzeniami psychicznymi w regionie świętokrzyskim – stan i perspektywa* wykonała firma „EU-Consult” Sp. z o.o. z Gdańska. Aby analiza stanu systemu oparcia społecznego osób z zaburzeniami psychicznymi jak najlepiej odzwierciedlała sytuację w województwie świętokrzyskim zastosowano następujące metody badawcze:

Wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo (CATI) - metoda ta służy do realizacji badań ankietowych. Za jej pomocą możliwe jest przebadanie dużej liczby respondentów. W badaniu wzięło udział 80% przedstawicieli instytucji zajmujących się wsparciem osób z zaburzeniami psychicznymi z terenu województwa świętokrzyskiego: ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, warsztatów terapii zajęciowej, środowiskowych domów samopomocy oraz domów pomocy społecznej (162 spośród 202 placówek). Przedstawiciele placówek odpowiadali na pytania dotyczące m.in. usług realizowanych przez reprezentowane instytucje, lokalnych dokumentów, postaw społecznych wobec osób z zaburzeniami psychicznymi czy współpracy między reprezentowaną instytucją, a innymi instytucjami.

Zogniskowany Wywiad Grupowy (FGI) - metoda ta polega na moderowanej dyskusji osób współpracujących z osobami z zaburzeniami psychicznymi, tj. przedstawicieli placówek pomocy i integracji społecznej oraz instytucji naukowych i medycznych. Konstruktywna dyskusja rozmówców pozwoliła poznać wiele punktów widzenia na dany problem oraz uzyskać syntetyczne wnioski. Metoda ta pozwoliła także na uzyskanie pogłębionych informacji od osób, których wiedza i opinie są cenne z punktu widzenia celów badania. Dzięki temu możliwe było uzupełnienie informacji dostarczonych za pomocą wywiadów ankietowych.

W wywiadzie grupowym udział wzięli przedstawiciele następujących podmiotów:

- ośrodka pomocy społecznej,
- powiatowego centrum pomocy rodzinie,
- domu pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- środowiskowego domu samopomocy,
- warsztatu terapii zajęciowej,
- placówki leczniczej świadczącej usługi w zakresie psychiatrii środowiskowej,
- centrum integracji społecznej,
- środowiska naukowego,
- organizacji pozarządowej.

Analiza SWOT - metoda ta polega na ocenie silnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń systemu oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie województwa świętokrzyskiego. Do przeprowadzenia analizy SWOT zostały wykorzystane informacje zgromadzone podczas analizy danych zastanych, wyniki badania ankietowego

CATI oraz badania FGI. Zastosowanie analizy SWOT pozwoliło na określenie potencjału obecnego systemu oraz przyjęcie najlepszej strategii działania w kontekście przyszłych zmian.

2.1. Specjalistyczne porady lekarskie zdrowia psychicznego

W 2016 roku⁵ w Polsce udzielono łącznie 116 121 200 specjalistycznych porad lekarskich, z czego 2 991 800, czyli 3% spośród wszystkich porad lekarskich udzielono na terenie województwa świętokrzyskiego (wykres 1).

Wykres nr 1

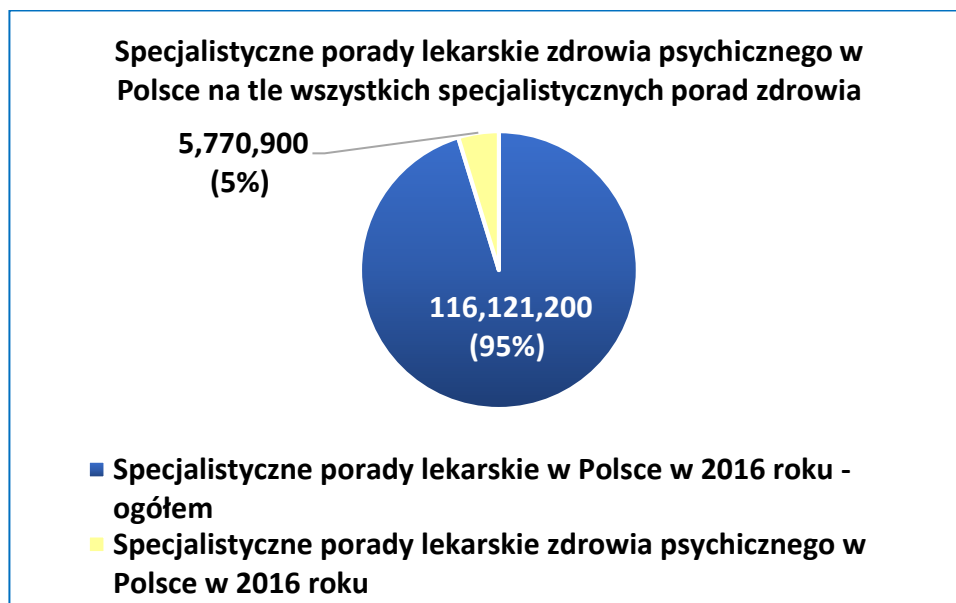

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie swaid.stat.gov.pl

Spośród ponad 116 milionów udzielonych specjalistycznych porad na terenie całego kraju w 2016 roku 5 770 900 porad dotyczyło zaburzeń psychicznych, co stanowi 5 % wszystkich udzielonych porad specjalistycznych w Polsce (wykres 2).

⁵ Dane dotyczące 2017 roku nie są aktualnie dostępne

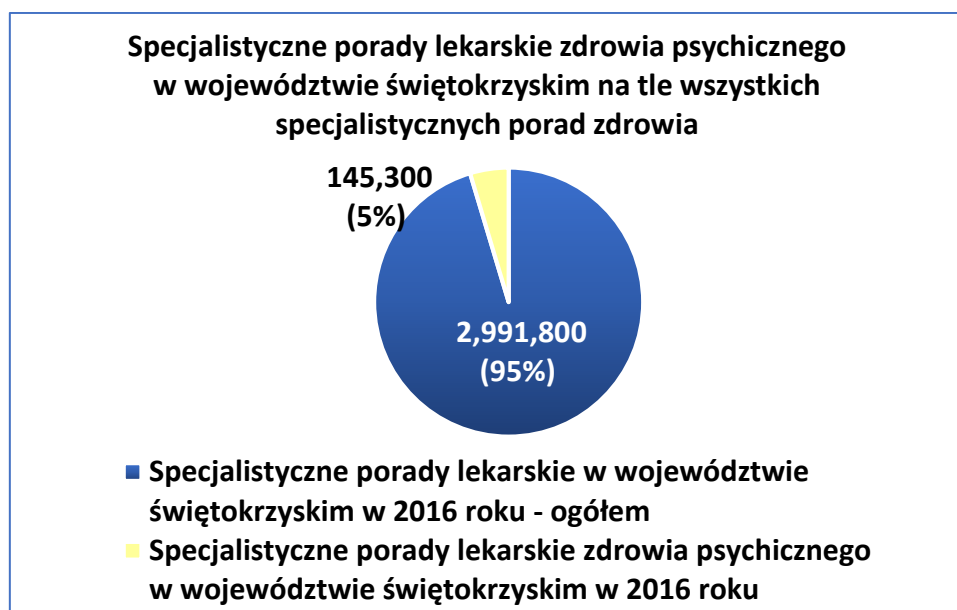
Wykres nr 2

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie swaid.stat.gov.pl

Pod względem stosunku udzielonych porad specjalistycznych dotyczących zaburzeń psychicznych do wszystkich udzielonych porad specjalistycznych w 2016 roku sytuacja w województwie świętokrzyskim wygląda identycznie jak średnia krajowa, czyli jest to 5% wszystkich porad specjalistycznych (wykres 3).

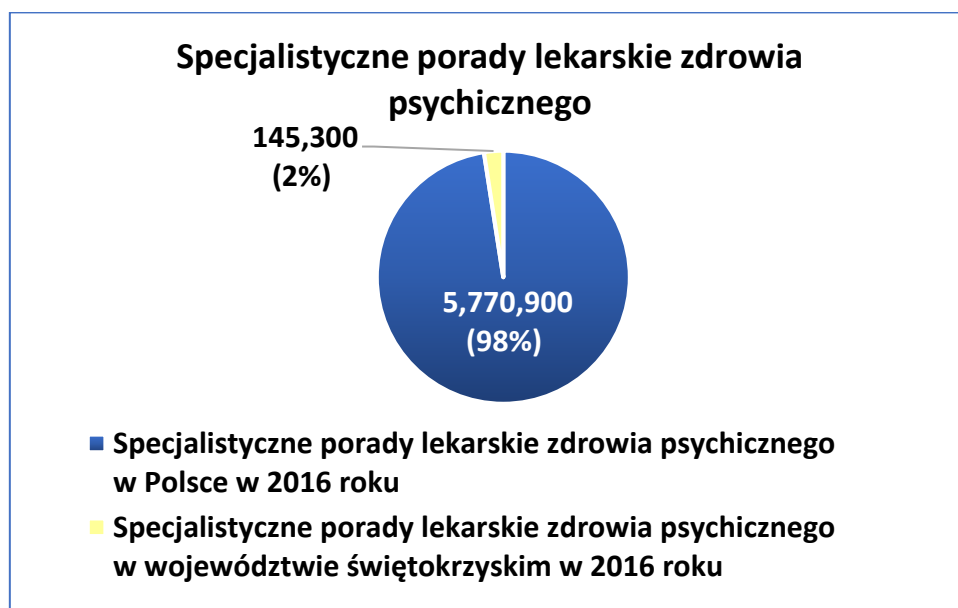
Wykres nr 3

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie swaid.stat.gov.pl

Natomiast tylko 2% ogółu porad specjalistycznych dotyczących zaburzeń psychicznych w Polsce w 2016 roku zostało udzielonych na terenie województwa świętokrzyskiego (wykres 4).

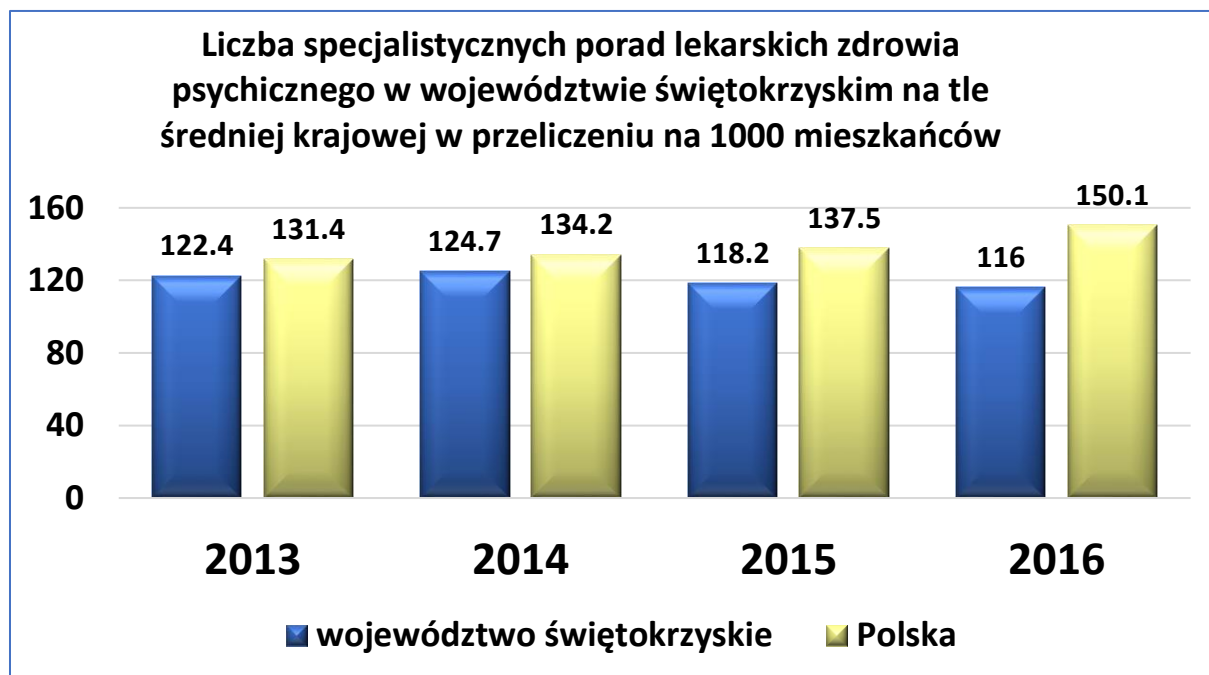
Wykres nr 4

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie swaid.stat.gov.pl

W województwie świętokrzyskim w ujęciu kilkuletnim zauważalne jest zmniejszenie liczby specjalistycznych porad lekarskich zdrowia psychicznego. W 2013 roku liczba takich porad w województwie świętokrzyskim wyniosła 122 (w przeliczeniu na 1000 mieszkańców), natomiast w 2016 roku wyniosła 116, co oznacza spadek udzielonych porad zdrowia psychicznego w województwie świętokrzyskim o 5 %. Jest to tendencja odwrotna do średniej krajowej, gdzie liczba udzielonych porad zdrowia psychicznego zdecydowanie się zwiększa. Średnia liczba udzielonych porad zdrowia psychicznego dla całego kraju w 2013 roku wyniosła 131, natomiast w 2016 roku było to już 150 porad. Oznacza to 12 % wzrost udzielonych porad (wykres 5).

Wykres nr 5

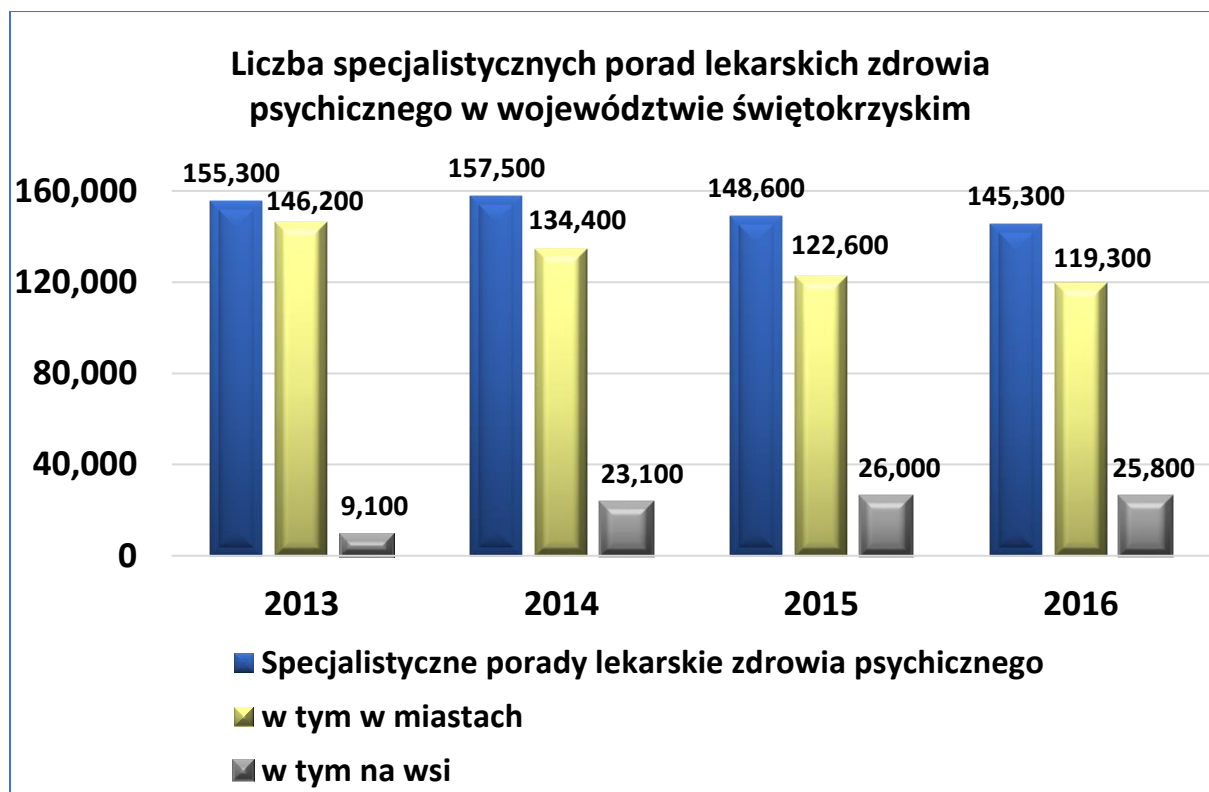
Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie swaid.stat.gov.pl

Na terenie województwa świętokrzyskiego w 2016 roku udzielono 145 300 specjalistycznych porad zdrowia psychicznego, w tym: 119 300 porad udzielono na terenach miejskich, natomiast 25 800 na terenach wiejskich. W ujęciu kilkuletnim zauważalne jest zmniejszenie ilości udzielanych porad w miastach oraz zwiększenie ilości tego typu porad na obszarach wiejskich.

Pomimo spadku liczby udzielanych specjalistycznych porad lekarskich zdrowia psychicznego w miastach oraz wzrostu udzielanych tego typu porad na terenach wiejskich, dysproporcja jest nadal bardzo duża. W 2013 roku w miastach województwa świętokrzyskiego udzielano 94 % wszystkich specjalistycznych porad zdrowia psychicznego, w 2016 roku było to 83%.

Szczegóły dotyczące liczby specjalistycznych porad lekarskich zdrowia psychicznego w województwie świętokrzyskim w podziale na tereny miejskie oraz wiejskie przedstawiają wykresy 6 i 7.

Wykres nr 6

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie swaid.stat.gov.pl

Wykres nr 7

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie swaid.stat.gov.pl

Szczegółowy wykaz specjalistycznych porad lekarskich zdrowia psychicznego w całym kraju z podziałem na poszczególne województwa przedstawia tabela 1.

Tabela nr 1

SPECJALISTYCZNE PORADY LEKARSKIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO								
Województwo	Specjalistyczne porady lekarskie zdrowia psychicznego				Specjalistyczne porady lekarskie zdrowia psychicznego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Dolnośląskie	355 900	351 200	358 100	392 800	122,3	120,7	123,3	135,3
Kujawsko-pomorskie	314 800	325 300	323 300	360 500	150,4	155,6	155	173
Lubelskie	236 300	239 800	282 300	281 400	109,6	111,6	131,9	131,9
Lubuskie	123 700	138 600	149 600	157 100	121,1	135,8	146,9	154,4
Łódzkie	395 800	393 300	394 300	427 100	157,5	157,1	158,1	171,8
Małopolskie	441 900	452 100	454 600	489 300	131,5	134,2	134,8	144,7
Mazowieckie	701 700	739 800	760 000	893 500	132	138,7	142,1	166,5
Opolskie	115 500	119 900	114 900	131 100	115	119,8	115,4	132
Podkarpackie	309 600	295 100	295 100	308 900	145,4	138,6	138,7	145,2
Podlaskie	184 300	192 100	206 600	205 500	154,2	161,1	173,8	173,2
Pomorskie	340 000	353 800	368 800	411 300	148,1	153,7	159,8	177,6
Śląskie	565 200	565 100	566 000	688 800	122,9	123,2	118,2	151,1
Świętokrzyskie	155 300	157 500	148 600	145 300	122,4	124,7	118,2	116
Warmińsko-Mazurskie	143 400	144 400	145 200	144 600	99,1	100	100,8	100,7
Wielkopolskie	497 700	502 100	505 100	532 000	143,5	144,6	145,3	152,9
Zachodniopomorskie	178 300	193 000	211 900	201 800	103,7	112,5	123,9	118,1
Polska – razem	5 059 400	5 162 900	5 284 400	5 770 900	131,4	134,2	137,5	150,1

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie swaid.stat.gov.pl

2.2. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Ośrodki pomocy społecznej w ramach wsparcia środowiskowego osób z zaburzeniami psychicznymi realizują specjalistyczne usługi opiekuńcze. Usługi te są dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone są przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

W Polsce specjalistyczne usługi opiekuńcze realizowane są od 1995 roku i zostały wprowadzone w konsekwencji uchwalenia ustawy o ochronie zdrowia psychicznego. Celem specjalistycznych usług opiekuńczych jest budowanie lub odtwarzanie umiejętności potrzebnych do samodzielnego funkcjonowania, które odbywa się poprzez motywowanie i wspieranie w aktywności w codziennych czynnościach⁶.

Pomoc w tej formie może być przyznana osobie samotnej, która ze względu na wiek, z powodu choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być także przyznane osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina oraz wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi mogą obejmować:

- uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w tym zwłaszcza: uczenie umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, w tym funkcjonowania społecznego, motywowanie do aktywności, prowadzenie treningów samoobsługi i umiejętności społecznych, wspieranie w formie asystowania w codziennych czynnościach życiowych (utrzymywanie kontaktów z domownikami, rówieśnikami w miejscu nauki i pracy, organizowanie i spędzanie czasu wolnego, korzystanie z usług różnych instytucji);
- interwencje i pomoc w życiu w rodzinie, w tym: poradnictwo specjalistyczne, wsparcie psychologiczne, ułatwienie dostępu do edukacji i kultury, koordynacja działań innych służb na rzecz rodziny podopiecznego, współpraca z jego rodziną;

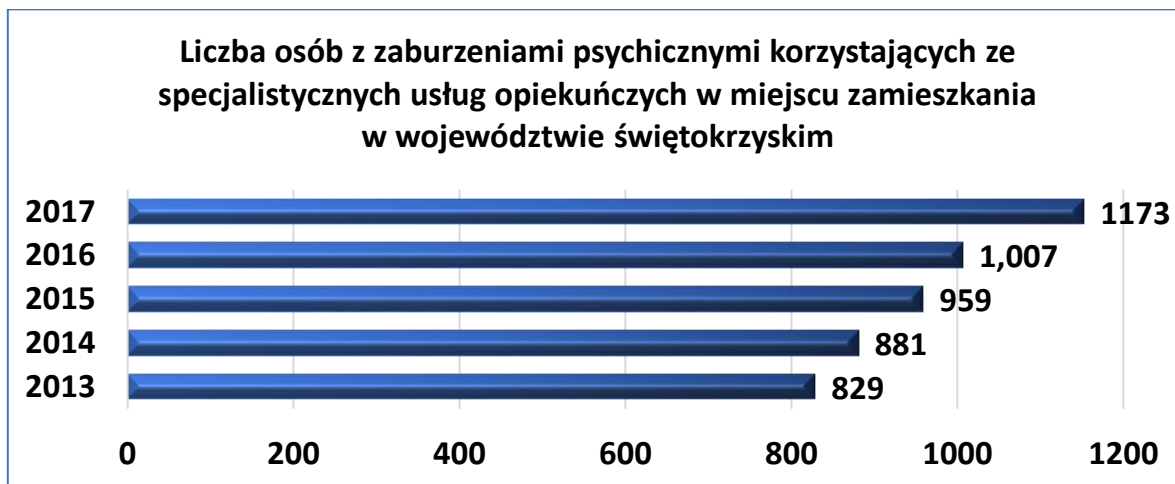
⁶ Bronowski P., Sawicka M., *Specjalistyczne usługi opiekuńcze jako instrument kompensowania sieci społecznych osób chorych psychicznie*, Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, Warszawa 2011 r.

- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych (uzyskanie świadczeń, wypełnianie dokumentów);
- wspieranie i pomoc w uzyskaniu zatrudnienia (szukanie informacji o pracy, pomoc w znalezieniu zatrudnienia lub alternatywnego zajęcia, wspieranie i asystowanie w kontaktach z pracodawcą, rozwiązywanie problemów psychicznych wynikających z pracy lub jej braku);
- pomoc w gospodarowaniu pieniędzmi (nauka planowania budżetu, asystowanie przy ponoszeniu wydatków, usamodzielnianie finansowe);
- usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu (zgodnie z zaleceniami lekarskimi), współpraca ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno-terapeutycznego;
- pomoc mieszkaniową (w uzyskaniu mieszkania, organizowaniu drobnych remontów, napraw, kształtowaniu właściwych relacji z sąsiadami);
- zapewnienie dzieciom i młodzieży z głębokim upośledzeniem dostępu do zajęć rewalidacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych, jeżeli nie mają ich zapewnionych.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi są świadczone przez osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu: m.in. psychologa, pedagoga, logopedy, pracownika socjalnego, terapeuty zajęciowego, asystenta osoby niepełnosprawnej lub innego zawodu dającego wiedzę i umiejętności pozwalające świadczyć te usługi. Specjaliści świadczący usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi muszą posiadać co najmniej półroczny staż: m.in. w szpitalu psychiatrycznym, w środowiskowym domu samopomocy, domu pomocy społecznej dla osób z upośledzeniem umysłowym, placówce terapii lub placówce oświatowej, do której uczęszczają dzieci z zaburzeniami rozwoju lub upośledzeniem umysłowym. Usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi mogą także świadczyć osoby, które nabyły doświadczenie pracując już w ramach tego rodzaju usług.

Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, które korzystają ze specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w ciągu ostatnich kilku lat systematycznie się zwiększa. W 2013 roku takich osób w województwie świętokrzyskim było 829, w 2017 roku już **1173**. Oznacza to, że w ciągu czterech lat liczba takich osób powiększyła się o **41%** (wykres 8).

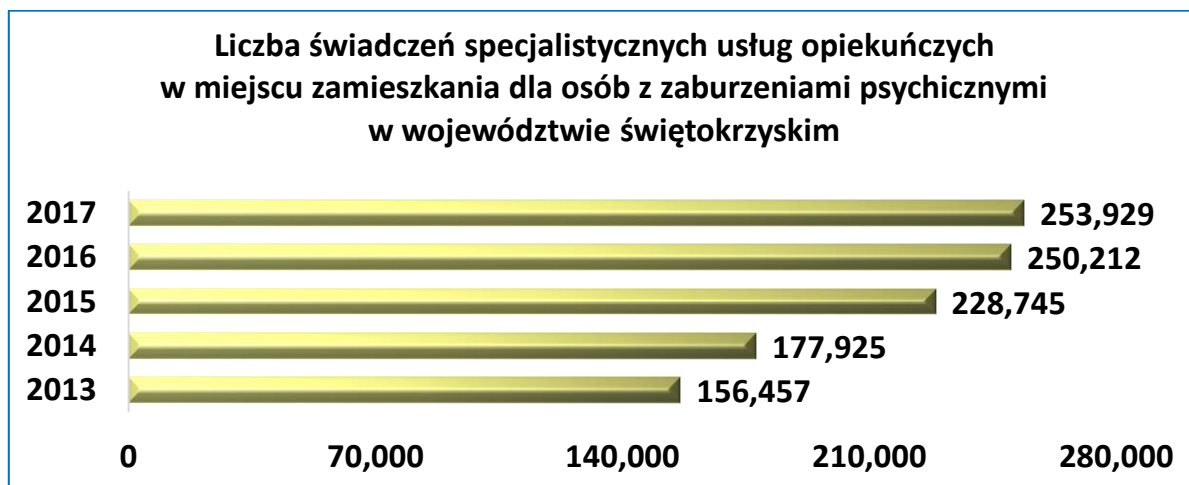
Wykres nr 8

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Centralnej Aplikacji Statystycznej

Jeszcze bardziej zauważalny wzrost zapotrzebowania na tego typu usługi widoczny jest przy analizie liczby udzielonych świadczeń specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Porównując 2013 rok, kiedy takich usług było 156 457 do roku 2017, w którym udzielono 253 929 takich usług obserwujemy 62 % wzrost liczby udzielonych świadczeń (wykres 9).

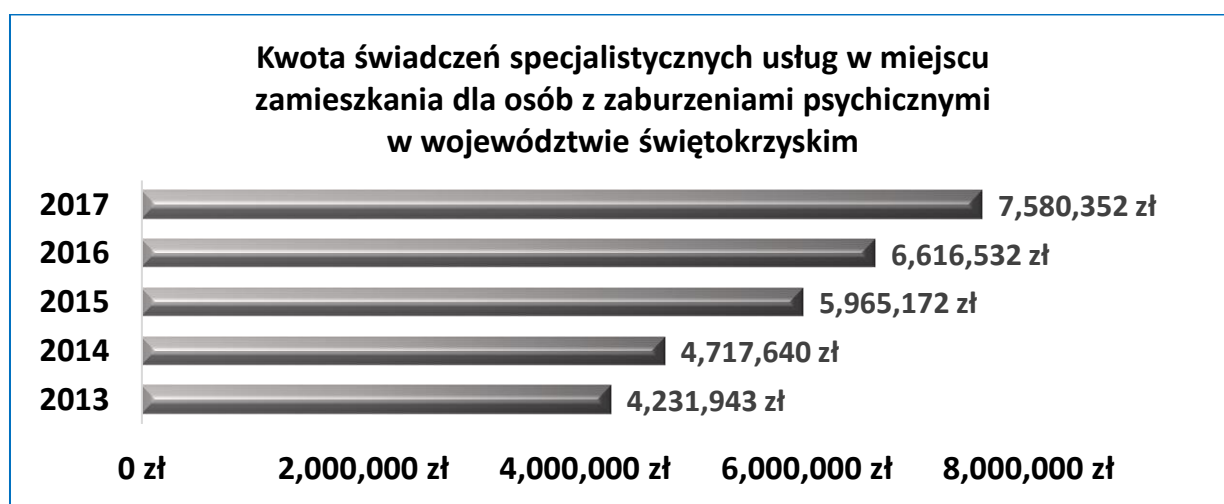
Wykres nr 9

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Centralnej Aplikacji Statystycznej

W związku ze zwiększaniem się liczby świadczeń rośnie również suma kwot wydatkowanych na powyższe usługi. W badanym okresie łączne wydatki na świadczenia związane ze specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi w województwie świętokrzyskim wzrosły o **79 %**: z 4 231 943 zł w 2013 roku do 7 580 352 zł w 2017 roku (wykres 10).

Wykres nr 10

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Centralnej Aplikacji Statystycznej

Tabela nr 2 przedstawia liczbę osób w gminach województwa świętokrzyskiego korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2014-2017. Zdecydowanie najwięcej osób korzystających z tego typu osób mieszka na terenie największych miast województwa tj. Kielc, Starachowic, Skarżyska-Kamiennej, Jędrzejowa oraz Ostrowca Świętokrzyskiego. Ze względu na umiejscowienie Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii na terenie gminy Morawica również tam, pomimo nieporównywalnie mniejszej liczby mieszkańców w stosunku do największych miast województwa, dużo osób korzysta ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Tabela nr 2

LICZBA MIESZKAŃCÓW WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO KORZYSTAJĄCYCH ZE SPECJALISTYCZNYCH USŁUG OPIEKUŃCZYCH DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI					
Powiat	Gmina	2014	2015	2016	2017
BUSKI	Busko-Zdrój	14	7	11	20
	Gnojno	0	0	0	0
	Nowy Korczyn	0	0	0	0
	Pacanów	18	19	19	23
	Solec-Zdrój	0	0	0	0
	Stopnica	0	0	0	0
	Tuczępy	0	0	0	0
	Wiślica	0	0	0	0
JĘDRZEJOWSKI	Imielno	1	1	2	2
	Jędrzejów	63	58	57	61
	Małogoszcz	0	0	0	0
	Nagłowice	0	0	0	0
	Oksa	0	0	0	0
	Sędziszów	7	8	8	6
	Słupia	0	0	0	0
	Sobków	1	1	0	1
	Wodzisław	0	0	0	1
KAZIMIERSKI	Bejsce	0	0	0	0
	Czarnocin	0	0	0	0
	Kazimierza Wielka	1	1	3	4
	Opatowiec	0	0	0	0
	Skalbmierz	0	0	0	0
MIASTO KIELCE	Kielce	268	335	330	391
KIELECKI	Bieliny	0	0	0	0
	Bodzentyn	0	2	2	2
	Chęciny	0	0	0	0
	Chmielnik	1	3	3	3
	Daleszyce	0	0	18	25
	Górno	0	0	0	3
	Łągów	0	0	0	0
	Łopuszno	0	0	0	0
	Masłów	0	0	0	2

	Miedziana Góra	0	1	1	1
	Mniów	3	3	4	4
	Morawica	34	15	19	24
	Nowa Słupia	2	2	2	2
	Piekoszów	11	14	7	7
	Pierzchnica	0	1	1	1
	Raków	10	11	13	13
	Sitkówka-Nowiny	1	1	0	1
	Strawczyn	0	0	0	1
	Zagnańsk	4	4	5	5
KONECKI	Fałków	0	0	0	0
	Gowarczów	0	0	0	0
	Końskie	9	10	15	22
	Radoszyce	0	0	0	0
	Ruda Maleniecka	0	0	0	0
	Słupia (Konecka)	0	0	0	0
	Smyków	0	0	0	0
	Stąporków	0	0	3	3
OPATOWSKI	Baćkowice	0	0	0	0
	Iwaniska	0	0	0	0
	Lipnik	0	0	0	2
	Opatów	17	15	14	15
	Ożarów	12	10	10	9
	Sadowie	1	1	1	1
	Tarłów	6	8	8	9
	Wojciechowice	0	0	0	0
OSTROWIECKI	Bałtów	0	0	0	0
	Bodzechów	0	0	0	0
	Ćmielów	10	11	10	10
	Kunów	0	0	0	0
	Ostrowiec Świętokrzyski	34	36	43	62
	Waśniów	0	0	0	0
PIŃCZOWSKI	Działoszyce	0	0	0	0
	Kije	0	0	0	0
	Michałów	0	0	0	0
	Pińczów	8	7	8	6
	Złota	0	0	0	0
SANDOMIERSKI	Dwikozy	3	3	5	5
	Klimontów	0	2	4	7

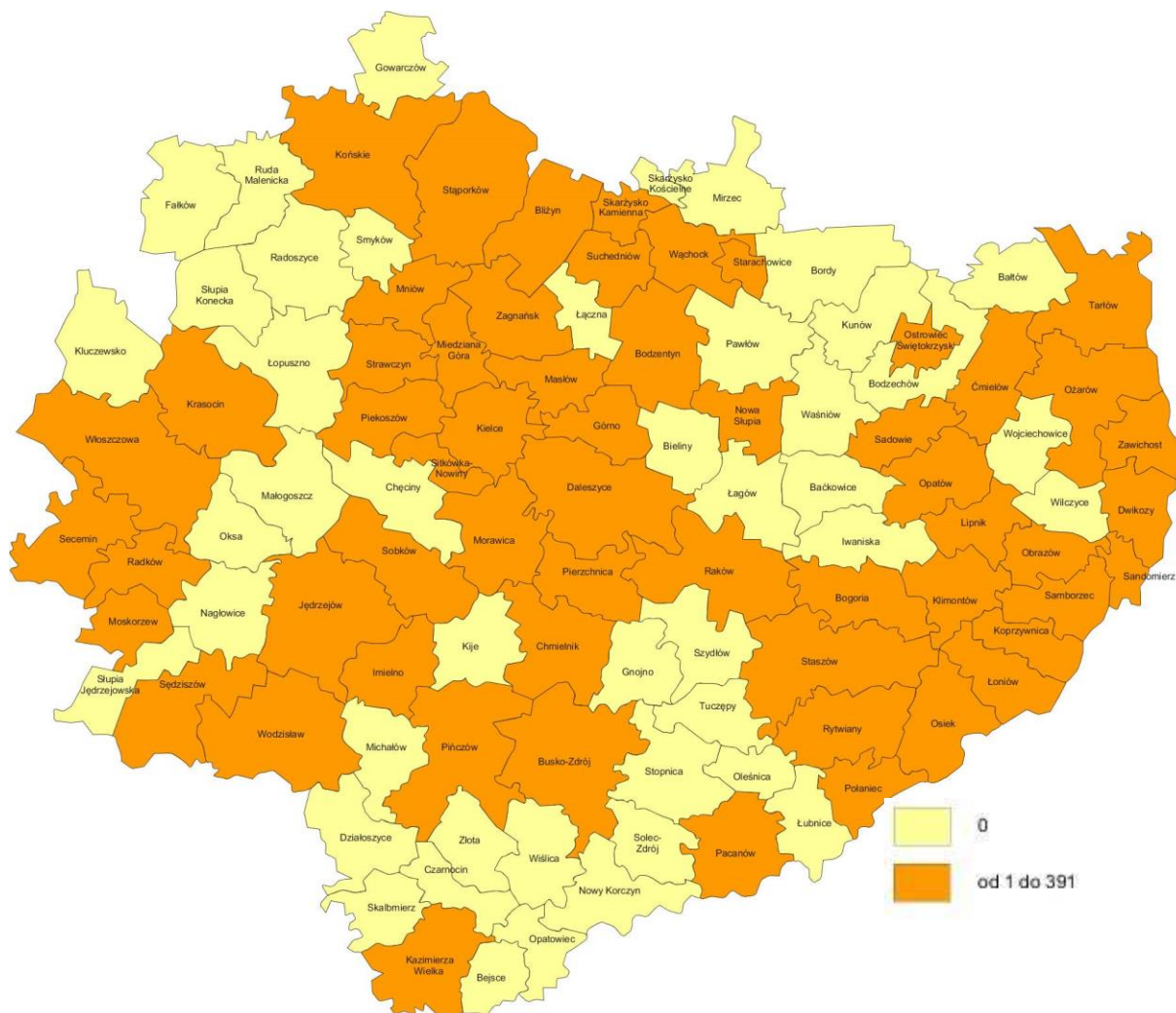
	Koprzywnica	5	7	6	7
	Łoniów	4	6	5	8
	Obrazów	7	3	6	6
	Samorzec	8	9	10	16
	Sandomierz	8	10	10	10
	Wilczyce	0	0	0	0
	Zawichost	8	9	9	9
SKARŻYSKI	Bliżyn	0	4	6	6
	Łączna	0	0	0	0
	Skarżysko Kościelne	0	0	0	0
	Skarżysko-Kamienna	97	105	103	108
	Suchedniów	1	1	2	1
STARACHOWICKI	Brody	0	0	0	0
	Mirzec	0	0	0	0
	Pawłów	0	0	0	0
	Starachowice	120	121	128	142
	Wąchock	2	2	2	2
STASZOWSKI	Bogoria	3	5	8	9
	Łubnice	0	0	0	0
	Oleśnica	0	0	0	0
	Osiek	7	6	9	8
	Połaniec	7	8	13	13
	Rytwiany	5	4	4	8
	Staszów	14	17	13	15
	Szydłów	0	0	0	0
WŁOSZCZOWSKI	Kluczewsko	0	0	0	0
	Krasocin	1	1	0	2
	Moskorzew	7	7	7	7
	Radków	11	15	14	15
	Secemin	3	4	3	4
	Włoszczowa	24	25	23	23
RAZEM		881	959	1 007	1173

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Centralnej Aplikacji Statystycznej

W 2017 roku w 44 spośród 102 gmin województwa świętokrzyskiego nie wykonano ani jednej usługi opiekuńczej w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Mapa nr 1 przedstawia podział na gminy województwa świętokrzyskiego, w których takie usługi miały miejsce oraz te, w których nikt z mieszkańców danej nie skorzystał z tej formy pomocy.

Mapa nr 1 *Korzystanie ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w województwie świętokrzyskim w 2017 roku.*

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Centralnej Aplikacji Statystycznej

Tabela nr 3 przedstawia szczegółowe dane dotyczące usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi w gminach regionu świętokrzyskiego w 2017 roku.

Tabela nr 3

SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE W MIEJSCU ZAMIESZKANIA DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI W GMINACH WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO W 2017 ROKU				
Powiat	Gmina	Liczba osób korzystających z usług	Liczba świadczeń w ramach usług	Kwota świadczeń w ramach usług w zł
BUSKI	Busko-Zdrój	20	1 059	42 836
	Gnojno	0	0	0
	Nowy Korczyn	0	0	0
	Pacanów	23	2 494	126 291
	Solec-Zdrój	0	0	0
	Stopnica	0	0	0
	Tuczępy	0	0	0
	Wiślica	0	0	0
JĘDRZEJOWSKI	Imielno	2	288	19 670
	Jędrzejów	61	8 465	401 400
	Małogoszcz	0	0	0
	Nagłowice	0	0	0
	Oksa	0	0	0
	Sędziszów	6	1 563	55 754
	Słupia	0	0	0
	Sobków	1	60	3 300
	Wodzisław	1	160	6 800
KAZIMIERSKI	Bejsce	0	0	0
	Czarnocin	0	0	0
	Kazimierza Wielka	4	908	29 867
	Opatowiec	0	0	0
	Skalbmierz	0	0	0
MIASTO KIELCE	Kielce	391	134 054	3 098 346
KIELECKI	Bieliny	0	0	0
	Bodzentyn	2	384	20 016
	Chęciny	0	0	0
	Chmielnik	3	360	30 600
	Daleszyce	25	3 076	161 800
	Górno	3	189	7 560
	Łagów	0	0	0

	Łopuszno	0	0	0
	Masłów	2	111	9 070
	Miedziana Góra	1	253	8 577
	Mniów	4	445	16 842
	Morawica	24	4 493	130 020
	Nowa Słupia	2	188	5 100
	Piekoszów	7	890	29 100
	Pierzchnica	1	141	7 175
	Raków	13	1 822	43 702
	Sitkówka-Nowiny	1	187	9 350
	Strawczyn	1	9	6 475
	Zagnańsk	5	942	30 557
KONECKI	Fałków	0	0	0
	Gowarczów	0	0	0
	Końskie	22	2 408	132 000
	Radoszyce	0	0	0
	Ruda Maleniecka	0	0	0
	Słupia (Konecka)	0	0	0
	Smyków	0	0	0
	Stąporków	3	91	5 460
OPATOWSKI	Baćkowice	0	0	0
	Iwaniska	0	0	0
	Lipnik	2	300	10 000
	Opatów	15	2 051	70 731
	Ożarów	9	981	45 552
	Sadowie	1	84	2 940
	Tarłów	9	1 803	65 999
	Wojciechowice	0	0	0
OSTROWIECKI	Bałtów	0	0	0
	Bodzechów	0	0	0
	Ćmielów	10	1 593	42 408
	Kunów	0	0	0
	Ostrowiec Świętokrzyski	62	13 059	320 297
	Waśniów	0	0	0
PIŃCZOWSKI	Działoszyce	0	0	0
	Kije	0	0	0
	Michałów	0	0	0
	Pińczów	6	1 832	43 200
	Złota	0	0	0

SANDOMIERSKI	Dwikozy	7	1 570	52 650
	Klimontów	5	589	33 450
	Koprzywnica	7	2 254	41 200
	Łoniów	8	1 964	61 050
	Obrazów	6	1 754	45 877
	Samorzec	16	1 638	62 684
	Sandomierz	10	2 391	58 942
	Wilczyce	0	0	0
	Zawichost	9	1 362	57 586
SKARŻYSKI	Bliżyn	6	754	52 780
	Łączna	0	0	0
	Skarżysko Kościelne	0	0	0
	Skarżysko-Kamienna	108	21 452	635 449
	Suchedniów	1	96	7 200
STARACHOWICKI	Brody	0	0	0
	Mirzec	0	0	0
	Pawłów	0	0	0
	Starachowice	142	13 474	811 310
	Wąchock	2	504	18 144
STASZOWSKI	Bogoria	9	1 202	48 600
	Łubnice	0	0	0
	Oleśnica	0	0	0
	Osiek	8	1 194	52 950
	Połaniec	13	3 286	75 462
	Rytwiany	8	513	33 000
	Staszów	15	1 256	67 468
	Szydłów	0	0	0
WŁOSZCZOWSKI	Kluczewsko	0	0	0
	Krasocin	2	180	8 495
	Moskorzew	7	1 429	42 460
	Radków	15	3 443	96 600
	Secemin	4	1 714	27 000
	Włoszczowa	23	3 167	151 200
RAZEM		1 173	253 929	7 580 352

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Centralnej Aplikacji Statystycznej

2.3. Środowiskowe domy samopomocy

Środowiskowe domy samopomocy są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej o zasięgu gminnym lub powiatowym, które zapewniają w trybie dziennym wsparcie osobom z zaburzeniem psychicznym, a także mogą prowadzić miejsca całodobowe okresowego pobytu. Podstawę prawną funkcjonowania środowiskowych domów samopomocy stanowią: ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku, ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 roku oraz rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 roku w sprawie środowiskowych domów samopomocy. Jednostki te mogą być prowadzone lub zlecone do prowadzenia przez administrację rządową gminie, powiatowi lub na ich zlecenie organizacjom pozarządowym, prowadzącym działalność w zakresie pomocy społecznej lub osobom prawnym i jednostkom organizacyjnym, działającym na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz gwarancji wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności w zakresie pomocy społecznej.⁷ Do zadań środowiskowych domów samopomocy należy przygotowanie osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób niepełnosprawnych intelektualnie do funkcjonowania w społeczeństwie.

Świadczone przez środowiskowe domy samopomocy usługi to przede wszystkim:

- trening funkcjonowania w codziennym życiu, w tym: trening dbałości o wygląd zewnętrzny, trening nauki higieny, trening kulinarny, trening umiejętności praktycznych, trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi;
- trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, w tym: kształtowanie pozytywnych relacji uczestnika z osobami bliskimi, sąsiadami, z innymi osobami w czasie zakupów, w środkach komunikacji publicznej, w urzędach, w instytucjach kultury;

⁷ Ustawa z 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2008 r. Nr 115, poz 728 z późn.zm.), Ustawa z 19 sierpnia 1994 r. "O ochronie zdrowia psychicznego" (Dz.U. z 1994 r. Nr 111, poz 535 z późn. zm.), Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie środowiskowych domów samopomocy z dnia 9 grudnia 2010 roku

- trening umiejętności spędzania czasu wolnego, w tym: rozwijanie zainteresowań literaturą, audycjami radiowymi, telewizyjnymi, internetem, udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych;
- poradnictwo psychologiczne;
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych;
- pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, w tym: uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt u lekarza, pomoc w zakupie leków, pomoc w dotarciu do jednostek ochrony zdrowia;
- niezbędną opiekę;
- terapię ruchową, w tym: zajęcia sportowe, turystykę i rekreację;
- całodobowe wyżywienie dla uczestników skierowanych na pobyt całodobowy w formie posiłków lub produktów żywnościowych do przygotowania posiłków przez uczestnika;
- inne formy postępowania przygotowujące do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej lub podjęcia zatrudnienia, w tym w warunkach pracy chronionej na przystosowanym stanowisku pracy.

Rozróżnia się trzy typy środowiskowych domów samopomocy:

Typ A - dom dla osób psychicznie chorych, przeznaczony dla osób z przewlekłymi zaburzeniami psychotycznymi, takimi jak np. schizofrenia, zaburzenia schizotypowe, urojeniowe lub schizoafektywne,

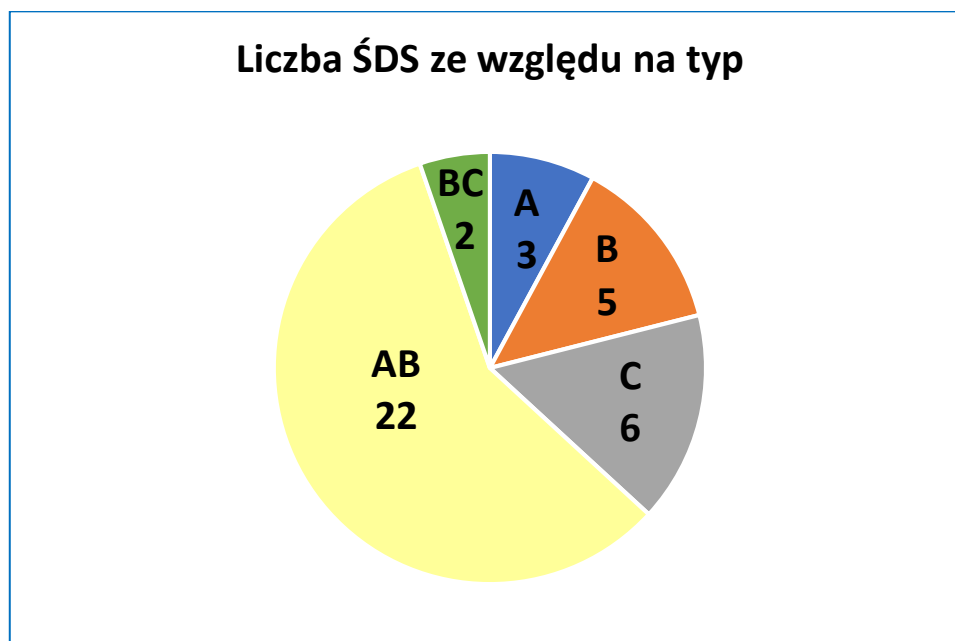
Typ B - dom dla osób niepełnosprawnych intelektualnie – upośledzonych umysłowo, przeznaczony dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu głębokim, umiarkowanym i lekkim,

Typ C - dom przeznaczony dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych.

W województwie świętokrzyskim funkcjonuje 38 środowiskowych domów samopomocy (wykres 11), w tym:

- 3 typu A,
- 5 typu B,
- 6 typu C,
- 22 typu AB,
- 2 typu BC.

Wykres nr 11

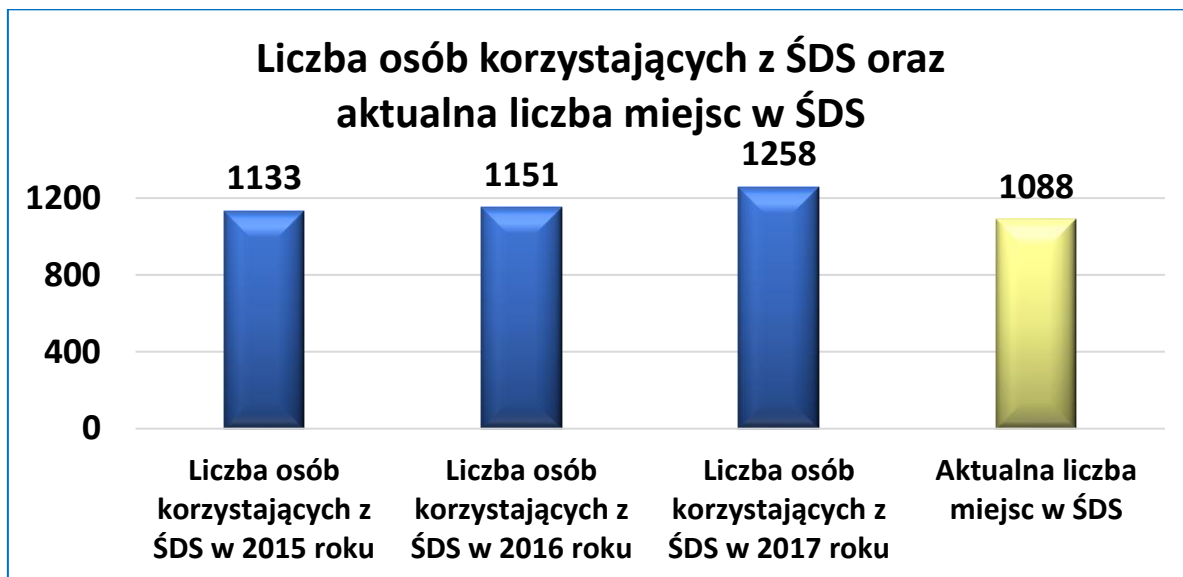

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Centralnej Aplikacji Statystycznej

Liczba osób korzystających ze środowiskowych domów samopomocy w województwie świętokrzyskim systematycznie rośnie. W okresie od 2015 do 2017 roku liczba ta zwiększyła się o 125 osób, tj. 10%. Największy wpływ na ten wzrost miało otwarcie nowego ŚDS-u w Kielcach oraz poszerzenie działalności ŚDS-u w Połańcu. Według informacji uzyskanej w wyniku przeprowadzonej ankiety, aktualna liczba miejsc we wszystkich ŚDS-ach na terenie województwa świętokrzyskiego wynosi 1088.

Z danych uzyskanych z ankiety przeprowadzonej w świętokrzyskich ŚDS-ach wynika, że średni czas oczekiwania na przyjęcie do tego typu placówki wynosi ok. 1,5 miesiąca. W poszczególnych ŚDS-ach okres ten wynosił maksymalnie do 12 miesięcy, w kilku przypadkach ŚDS-y deklarują, że uczestnicy przyjmowani są na bieżąco, bez okresu oczekiwania na wolne miejsca (wykres 12).

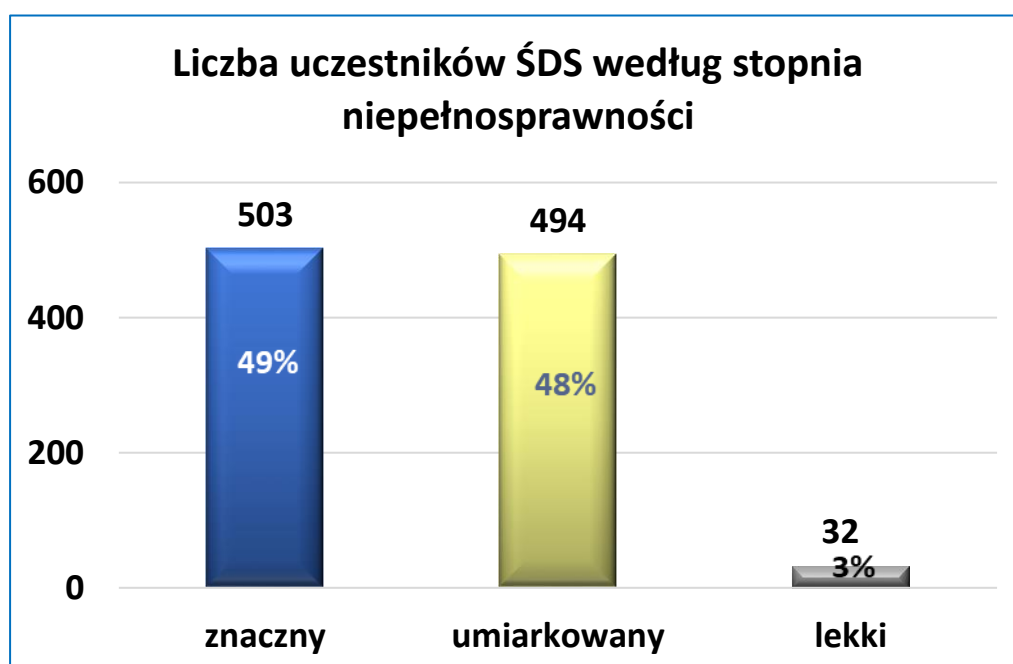
Wykres nr 12

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie przeprowadzonej ankiety

Tylko 3% osób obecnie korzystających z usług środowiskowych domów samopomocy, które posiadają orzeczenie o niepełnosprawności legitymuje się niepełnosprawnością w stopniu lekkim. Pozostałe 97% osób legitymuje się orzeczeniami w stopniach: znacznym (49%) oraz umiarkowanym (48%).

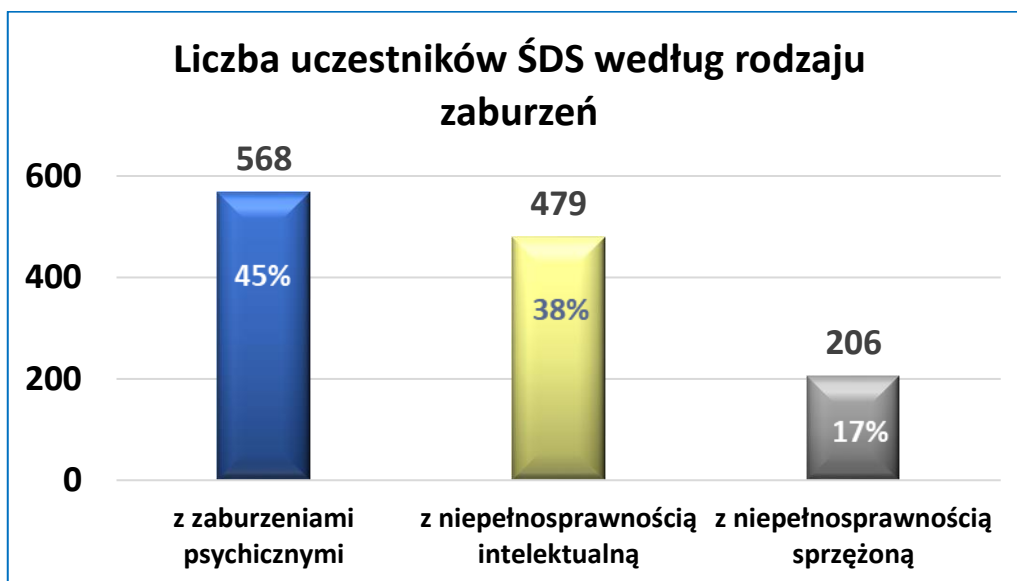
Wykres nr 13

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie przeprowadzonej ankiety

Osoby z zaburzeniami psychicznymi to procentowo największa grupa aktualnych uczestników środowiskowych domów samopomocy w województwie świętokrzyskim (45%). Drugą grupą pod względem ilości są niepełnosprawni intelektualnie (38%), pozostałe osoby, czyli 17% charakteryzują się niepełnosprawnością sprzężoną.

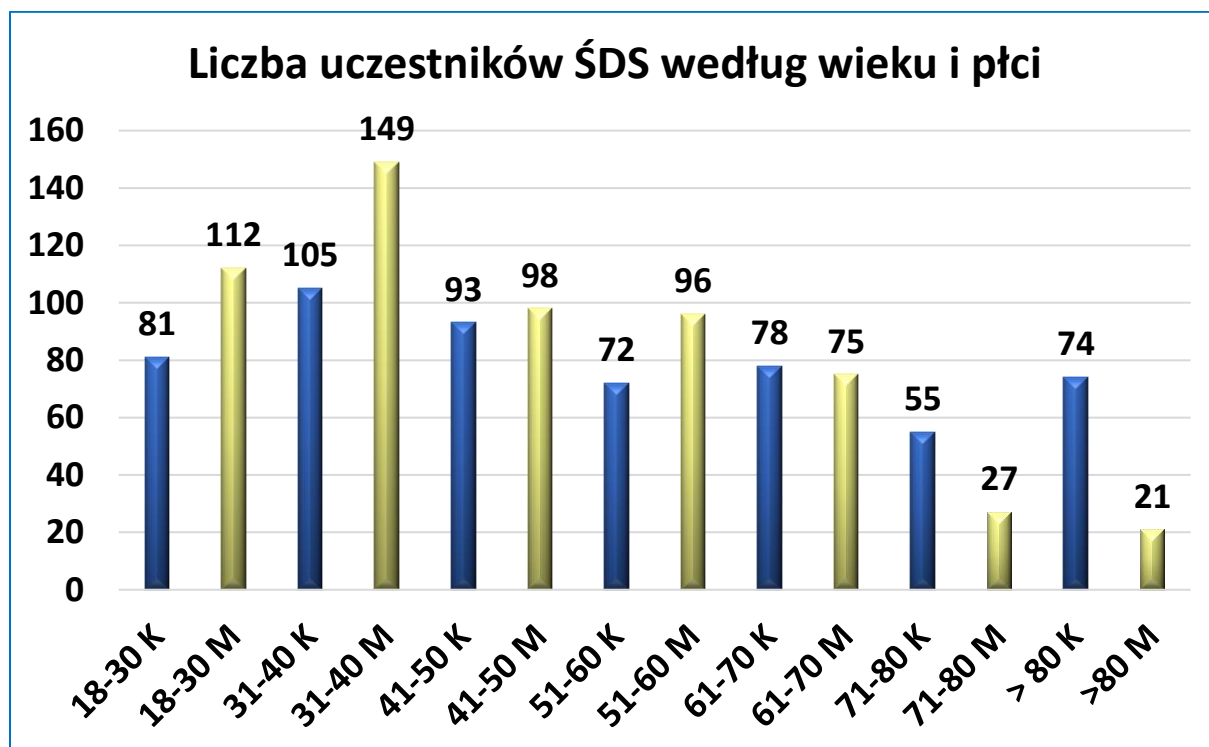
Wykres nr 14

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie przeprowadzonej ankiety

W świętokrzyskich środowiskowych domach samopomocy przebywa 578 mężczyzn oraz 558 kobiet. Mężczyźni zdecydowanie przeważają w przedziałach wiekowych do 60 roku życia (w tym zakresie wiekowym mężczyźni stanowią 63% osób korzystających z usług ŚDS-ów, wobec 37% udziału kobiet). Odwrotna sytuacja jest w przedziałach wiekowych powyżej 60 roku życia, gdzie mężczyźni stanowią tylko 37% uczestników ŚDS-ów wobec 63% udziału kobiet. Najbardziej licznymi grupami są osoby w przedziale wieku 31-40 (254 osób), 19-30 (219 osób) oraz 41-50 (191 osób). Najmniej uczestników ŚDS-ów reprezentuje przedziały wiekowe: 71-80 (82 osoby) oraz powyżej 80 lat (75 osób).

Wykres nr 15

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie przeprowadzonej ankiety

Z przeprowadzonych ankiet wynika, że w świętokrzyskich środowiskowych domach samopomocy zatrudnionych jest 363 pracowników, w tym: pracownicy socjalni - 23, psychologowie – 33, pielęgniarki – 18, terapeuci zajęciowi – 138. Największą grupę stanowią pracownicy zatrudnieni w charakterze obsługi – 151 (tabela 4).

Tabela nr 4

LICZBA OSÓB ZATRUDNIONYCH W ŚRODOWISKOWYCH DOMACH SAMOPOMOCY W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM	
Liczba osób zatrudnionych w ŚDS, w tym:	363
pracownicy socjalni	23
psychologowie	33
pielęgniarki	18
terapeuci zajęciowi	138
pozostali pracownicy (obsługa)	151

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie przeprowadzonej ankiety

Najczęściej wymienianymi w ankietach zajęciami i treningami, które stosowane są w świętokrzyskich ŚDS-ach są:

- trening kulinarny,
- trening samoobsługi, zaradności życiowej i rozwiązywania problemów,
- trening spędzania czasu wolnego,
- trening budżetowy,
- trening nauki higieny i dbania o wygląd zewnętrzny,
- terapia ruchowa,
- arteterapia (muzykoterapia, biblioterapia, choreoterapia, dramatoterapia, filmoterapia, teatroterapia),
- ergoterapia (rzeźbiarstwo, tkactwo, krawiectwo, wikliniarstwo, rękodzielnictwo oraz inne prace techniczne i plastyczne),
- zajęcia informatyczne,
- trening umiejętności praktycznych,
- trening umiejętności społecznych i interdyscyplinarnych,
- poradnictwo psychologiczne,
- zajęcia relaksacyjne,
- zajęcia kulturalno – oświatowe,
- trening edukacji zdrowotnej,
- trening lekowy,
- trening gospodarstwa domowego,
- rehabilitacja indywidualna i grupowa,
- hortiterapia i hortikuloterapia,
- trening funkcji poznawczych,
- trening orientacji w czasie,
- zajęcia logopedyczne,
- psychoterapia.

Ponad 71% ŚDS-ów w województwie świętokrzyskim deklaruje współpracę z różnego rodzaju organizacjami pozarządowymi wspierającymi osoby niepełnosprawne. Wszystkie tego typu placówki oświadczyły, że współdziałają z ośrodkami pomocy społecznej, 68% z powiatowymi centrami pomocy rodzinie, a 89% z lokalnymi domami kultury. Wiele ŚDS-ów nawiązało również bliskie kontakty z: placówkami oświatowymi, bibliotekami,

placówkami ochrony zdrowia, poradniami zdrowia psychicznego, parafiami, innymi środowiskowymi domami samopomocy, domami pomocy społecznej, warsztatami terapii zajęciowej, placówkami wychowawczymi, placówkami kulturalnymi (kina, teatry, filharmonia, muzea), instytucjami państwowymi (policja, straż pożarna, zakład ubezpieczeń społecznych), instytucjami samorządowymi (urzędy gminy, starostwa powiatowe, urząd marszałkowski, urzędy pracy), nadleśnictwami, organizacjami sportowymi oraz Związkiem Harcerstwa Polskiego.

Środowiskowe domy samopomocy w znacznym stopniu przyczyniają się do integracji osób z niepełnosprawnościami i zapobiegają ich wykluczeniu społecznemu. Uczestnicy niemal 95% ŚDS-ów w województwie świętokrzyskim są zapraszani na różnego rodzaju wydarzenia służące integracji z innymi tego typu placówkami, jak i lokalną społecznością. Najczęściej są to:

- spotkania towarzyskie, okolicznościowe, kulturalne oraz edukacyjne,
- imprezy integracyjne,
- wycieczki,
- organizacja i udział w zawodach sportowych,
- organizacja i udział w wystawach prac plastycznych,
- udział w lokalnych uroczystościach,
- udział w życiu parafii,
- spotkania w szkołach,
- udział w projektach dotyczących osób niepełnosprawnych,
- spotkania z funkcjonariuszami policji, straży pożarnej, urzędnikami.

Największe osiągnięcia uczestników środowiskowych domów samopomocy wymieniane w ankiecie można podzielić na dwie grupy. Pierwszą są osiągnięcia w różnego rodzaju zawodach sportowych, wystawach prac plastycznych czy konkursach muzycznych i tanecznych. Innym rodzajem sukcesów, które wymienione są w ankiecie to m.in.: poprawa jakości życia uczestników, usamodzielnienie, otwarcie na środowisko zewnętrzne, podjęcie zatrudnienia, a także udział w projektach i imprezach dotyczących osób z niepełnosprawnościami.

W wykazie wszystkich świętokrzyskich środowiskowych domów samopomocy zwraca uwagę fakt, iż większość ŚDS-ów prowadzonych jest przez samorządy, w tym 23

gminne oraz 5 powiatowych. Pozostałych 10 ŚDS-ów funkcjonuje na zasadzie zlecenia ich prowadzenia organizacjom pozarządowym.

Tabela nr 5

ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM				
POWIAT BUSKI				
L.p.	Nazwa WTZ	Typ	Adres	Organ prowadzący
1.	ŚDS w Busku Zdroju	AB	ul. Rehabilitacyjna 5 28-100 Busko-Zdrój	Gmina
2.	ŚDS w Świnarach	AB	Świniary 25 28-131 Solec-Zdrój	Caritas Diecezji Kieleckiej (na zlecenie gminy)
POWIAT JĘDRZEJOWSKI				
3.	ŚDS w Jędrzejowie	AB	ul. 11-go Listopada 113b 28-300 Jędrzejów	Gmina
4.	ŚDS w Sędziszowie	AB	ul. Kwiatowa 14 28-340 Sędziszów	Caritas Diecezji Kieleckiej (na zlecenie gminy)
POWIAT KAZIMIERSKI				
5.	ŚDS w Kazimierzy Wielkiej	AB	ul. Partyzantów 29 28-500 Kazimierza Wielka	Powiat
MIASTO KIELCE				
6.	ŚDS w Kielcach	B	ul. Kołłątaja 4 25-715 Kielce	Miasto Kielce
7.	ŚDS w Kielcach	C	ul. Krzemionkowa 1 25-705 Kielce	Miasto Kielce
8.	ŚDS w Kielcach	C	ul. Mieszka I 79 25-624 Kielce	Krajowe Towarzystwo Autyzmu - oddział w Kielcach (na zlecenie miasta Kielce)
9.	ŚDS w Kielcach	A	ul. Miodowa 7 25-544 Kielce	Miasto Kielce
10.	ŚDS w Kielcach	B	ul. Okrzei 8 25-525 Kielce	Miasto Kielce
11.	ŚDS w Kielcach	B	ul. Orzeszkowej 53 25-435 Kielce	Miasto Kielce
12.	ŚDS w Kielcach	C	ul. Urzędnicza 16a 25-729 Kielce	Caritas Diecezji Kieleckiej (na zlecenie miasta Kielce)
13.	ŚDS w Kielcach	BC	ul. Mielczarskiego 45 25-711 Kielce	Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie” (na zlecenie miasta Kielce)

POWIAT KIELECKI				
14.	ŚDS w Zreczu Dużym	AB	Zrecze Duże 22 28-020 Chmielnik	Gmina
15.	ŚDS w Woli Jachowej	AB	Wola Jachowa 136 26-008 Górno	Gmina
16.	ŚDS w Józefinie	C	Józefina 58 26-070 Łopuszno	Fundacja z Uśmiechem (na zlecenie gminy)
17.	ŚDS w Mniowie	AB	ul. Gajowa 3 26-080 Mniów	Caritas Diecezji Kieleckiej (na zlecenie gminy)
18.	ŚDS w Brudzowie	AB	ul. Starowiejska 60, Brudów 26-026 Morawica	Gmina
19.	ŚDS w Piekoszowie	AB	ul. Częstochowska 85 26-065 Piekoszków	Gmina
POWIAT KONECKI				
20.	ŚDS w Stąporkowie	AB	ul. Staszica 6 26-220 Stąporków	Powiat
POWIAT OPATOWSKI				
21.	ŚDS w Opatowie	AB	ul. Sienkiewicza 5 27-500 Opatów	Gmina
22.	ŚDS w Ożarowie	AB	ul. Mazurkiewicza 25 27-530 Ożarów	Gmina
23.	ŚDS w Tarłowie	AB	ul. Kleparz 1 27-515 Tarłów	Gmina
POWIAT OSTROWIECKI				
24.	ŚDS w Ostrowcu Świętokrzyskim	B	ul. Focha 5, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Wsparcia Hospicjum im. Jana Pawła II w Ostrowcu Św. (na zlecenie powiatu)
25.	ŚDS w Ostrowcu Świętokrzyskim	BC	ul. Iłżecka 33, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	Gmina
26.	ŚDS w Ostrowcu Świętokrzyskim	A	os. Pułanki 10, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	Gmina
POWIAT PIŃCZOWSKI				
27.	ŚDS w Pińczowie	AB	ul. Polna 48 28-400 Pińczów	Powiat
POWIAT SANDOMIERSKI				
28.	ŚDS w Krzcinie	AB	Krzcin 7 27-660 Koprzywnica	Fundacja „La Zebra” (na zlecenie gminy)
29.	ŚDS w Kleczanowie	AB	Kleczanów 91a 27-641 Obrazów	Sandomierskie Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Upośledzeniem Umysłowym (na zlecenie gminy)

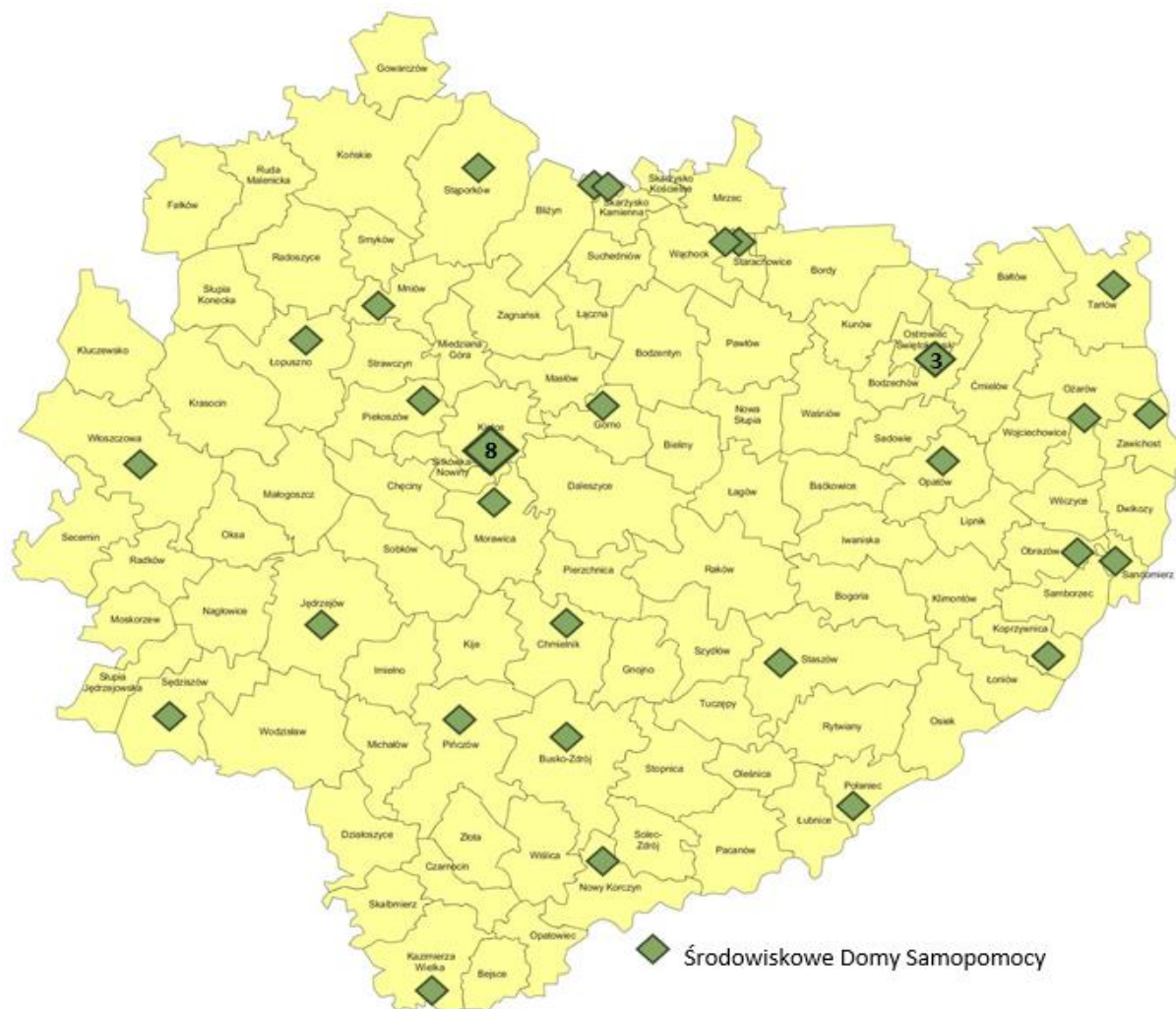
30.	ŚDS w Sandomierzu	AB	ul. Katedralna 5 27-600 Sandomierz	Gmina
31.	ŚDS w Zawichoście	AB	ul. Szkolna 8 27-630 Zawichost	Gmina
POWIAT SKARŻYSKI				
32.	ŚDS w Skarżysku Kamiennej	B	ul. 1000-lecia 22, 26-110 Skarżysko Kamienna	Powiat
33.	ŚDS w Skarżysku Kamiennej	A	ul. Zielna 12, 26-110 Skarżysko Kamienna	Gmina
POWIAT STARACHOWICKI				
34.	ŚDS w Starachowicach	AB	ul. Reja 10, 27-200 Starachowice	Gmina
35.	ŚDS w Starachowicach	C	ul. Bat Chłopskich 29 27-200 Starachowice	Powiat
POWIAT STASZOWSKI				
36.	ŚDS w Połańcu	C	ul. Kościuszki 37 28-230 Połaniec	Gmina
37.	ŚDS w Staszowie	AB	ul. Wschodnia 13 28-200 Staszów	Gmina
POWIAT WŁOSZCZOWSKI				
38.	ŚDS we Włoszczowie	AB	os. Broniewskiego 7a 29-100 Włoszczowa	Gmina

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Centralnej Aplikacji Statystycznej

Najwięcej środowiskowych domów samopomocy znajduje się w Kielcach (8), powiecie kieleckim (6) i powiecie sandomierskim (4). Najmniej tego typu placówek działa na terenie powiatów: koneckim, kazimierskim, pińczowskim i włoszczowskim - w każdym po jednym ŚDS-ie.

Przestrzenny rozkład środowiskowych domów samopomocy na terenie województwa świętokrzyskiego przedstawia mapa 2.

Mapa nr 2 Środowiskowe domy samopomocy w województwie świętokrzyskim

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Centralnej Aplikacji Statystycznej

2.4. Mieszkania chronione oraz hostel dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Mieszkanie chronione jest świadczeniem niepieniężnym i stanowi jedną z form pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Taka forma pomocy ma na celu przygotowanie osoby z zaburzeniami psychicznymi pod opieką specjalistów do prowadzenia samodzielnego życia. Mieszkanie chronione jest formą środowiskowej pomocy dla osób nie wymagających usług w zakresie świadczonej przez domy pomocy społecznej, usługi

opiekuńcze w miejscu zamieszkania są niewystarczające lub niemożliwe do realizacji⁸.

Na terenie województwa świętokrzyskiego na koniec 2017 roku funkcjonowało 13 mieszkań chronionych przeznaczonych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, 3 na terenie miasta Kielce, 9 w gminie Nowy Korczyn oraz 1 w gminie Jędrzejów. Z tej formy pomocy skorzystało 31 osób (tabela 6).

Tabela nr 6

MIESZKANIA CHRONIONE DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM			
LICZBA JEDNOSTEK			
Rok	Razem	Podmiot prowadzący - gmina	Inny podmiot prowadzący
2014	2	2 (Kielce – 2)	0
2015	4	3 (Kielce – 2, Jędrzejów – 1)	0
2016	4	4 (Kielce – 3, Jędrzejów – 1)	0
2017	13	13 (Nowy Korczyn – 9, Kielce – 3, Jędrzejów – 1)	0
LICZBA MIEJSC			
Rok	Razem	Podmiot prowadzący - gmina	Inny podmiot prowadzący
2014	10	10 (Kielce – 10)	0
2015	16	13 (Kielce – 10, Jędrzejów – 3)	0
2016	16	16 (Kielce – 13, Jędrzejów – 3)	0
2017	36	36 (Nowy Korczyn – 20, Kielce – 13, Jędrzejów – 3)	0
LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH			
Rok	Razem	Podmiot prowadzący - gmina	Inny podmiot prowadzący
2014	12	12 (Kielce – 12)	0
2015	22	19 (Kielce 14, Jędrzejów – 5)	0
2016	23	23 (Kielce 18, Jędrzejów – 5)	0
2017	31	31 (Nowy Korczyn – 11, Kielce 15, Jędrzejów – 5)	0

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Centralnej Aplikacji Statystycznej

W Świniarach (gmina Solec-Zdrój) funkcjonuje hostel przeznaczony dla osób z zaburzeniami psychicznymi, głównie z rozpoznaniem psychoz z kręgu schizofrenii, zaburzeń

⁸ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728z późn.zm.),

afektywnych oraz organicznych zaburzeń psychicznych, nie wymagających leczenia szpitalnego. Pobyt ma na celu poprawę jakości życia i codziennego funkcjonowania oraz przywrócenie umiejętności społecznych. W tym celu prowadzone są profilowane programy psychoterapeutyczne i rehabilitacyjne. Hostel prowadzony przez Caritas Diecezji Kieleckiej przeznaczony jest dla pacjentów z całego kraju. Placówka dysponuje 15 miejscami, a maksymalny okres przebywania to 6 miesięcy.

2.5. Centra Integracji Społecznej oraz Kluby Integracji Społecznej

Centra integracji społecznej są jednostkami, które działają w obszarze reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym chorych psychicznie. Celem ich działania jest:

- kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiąganie pozycji społecznych dostępnych osobom niepodlegającym wykluczeniu społecznemu,
- nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych,
- naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą,
- uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.

Samorząd województwa zgodnie z zapisami art. 8 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym może przyznać centrum integracji społecznej dotację na pierwsze wyposażenie, która powinna być przeznaczona na:

- przystosowanie do potrzeb uczestników zajęć Centrum pomieszczeń przeznaczonych na reintegrację zawodową i społeczną,
- wyposażenie pomieszczeń oraz przygotowanie stanowisk pracy, w tym zakup maszyn i urządzeń niezbędnych do prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej lub usługowej,
- zakup surowców, materiałów i narzędzi niezbędnych do rozpoczęcia działalności.

Centrum integracji społecznej to instytucja, która ma charakter edukacyjny, a jednym z elementów edukacji może być praca uczestników w ramach działalności handlowej,

usługowej lub wytwórczej. Centra integracji społecznej w województwie świętokrzyskim wśród najczęściej wykonywanych przez uczestników prac wskazują m.in.: prace porządkowe na terenie gminy, segregację odpadów komunalnych, drobne prace remontowe, gastronomię, ogrodnictwo, florystykę, a także rękodzielnictwo.

W województwie świętokrzyskim funkcjonuje 6 centrów integracji społecznej, 2 z nich prowadzone są przez jednostki samorządu terytorialnego, 4 przez organizacje pozarządowe (tabela 7).

Tabela nr 7

CENTRA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM			
POWIAT BUSKI			
L.p.	Nazwa CIS	Adres	Organ prowadzący
1.	CIS w Kostkach Dużych	Kostki Duże 60 28-100 Busko-Zdrój	Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie”
MIASTO KIELCE			
2.	CIS w Kielcach	ul. Wesoła 54 25-363 Kielce	Caritas Diecezji Kieleckiej
POWIAT KIELECKI			
3.	CIS w Chmielniku	ul. Witosa 6 26-020 Chmielnik	Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie”
POWIAT OSTROWIECKI			
4.	CIS w Ostrowcu Świętokrzyskim	al. 3-go Maja 73, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	Fundacja „Pomocna Dłoń”
POWIAT SKARŻYSKI			
5.	CIS w Skarżysku Kamiennej	ul. B. Prusa 3a, 26-110 Skarżysko Kamienna	Prezydent Miasta
POWIAT STASZOWSKI			
6.	CIS w Staszowie	ul. Parkowa 6 28-200 Staszów	Burmistrz Miasta i Gminy

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Centralnej Aplikacji Statystycznej

Kluby integracji społecznej to jednostki, których celem jest udzielenie pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych. W ramach klubów zajęcia prowadzone są w formie indywidualnej i grupowej. Dla osób zakwalifikowanych do KIS-ów w województwie świętokrzyskim prowadzone są zajęcia aktywizujące (m.in. analiza rynku pracy, doradztwo zawodowe, kursy i szkolenia przygotowujące do podjęcia zatrudnienia) i psychoedukacyjne (zajęcia z psychologiem czy terapeutą uzależnień). Trwają prace nad wdrożeniem nowego profilu usług w KIS-ach, a także utworzeniem nowych KIS-ów, które wdrażałyby nowy profil usług. Zmiana profilu usług polegać ma na rozszerzeniu katalogu usług z zakresu m.in. profilaktyki zdrowotnej, kultury, dziedzictwa narodowego, edukacji ogólnej, sportu, rekreacji. Zmiany te pozwolą wyjść poza obręb pomocy społecznej i rynku pracy. Obecnie na terenie województwa świętokrzyskiego funkcjonuje 11 klubów integracji społecznej, z których 4 prowadzone są przez jednostki samorządu terytorialnego, a 7 przez organizacje pozarządowe (tabela 8).

Tabela nr 8

KLUBY INTEGRACJI SPOŁECZNEJ W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM			
POWIAT BUSKI			
L.p.	Nazwa KIS	Adres	Organ prowadzący
1.	KIS w Busku Zdroju	ul. Lipowa 1 28-100 Busko - Zdrój	Caritas Diecezji Kieleckiej
POWIAT JĘDRZEJOWSKI			
2.	KIS w Jędrzejowie	ul. Jana Pawła II 3 28-300 Jędrzejów	Caritas Diecezji Kieleckiej
3.	KIS w Sędziszowie	ul. Kwiatowa 14 28-340 Sędziszów	Caritas Diecezji Kieleckiej
MIASTO KIELCE			
4.	KIS w Kielcach	ul. Chęcińska 1 25-020 Kielce	MOPR w Kielcach
5.	KIS w Kielcach	ul. Jagiellońska 26 25-606 Kielce	Świętokrzyski Klub Abstynentów „Raj”
6.	KIS w Kielcach	ul. Wesoła 54 25-363 Kielce	Caritas Diecezji Kieleckiej

POWIAT KIELECKI			
7.	KIS w Chałupkach	ul. Wapiennikowa 1 Chałupki, 26-026 Morawica	Stowarzyszenie „Arka Nadziei”
POWIAT KONECKI			
8.	KIS w Końskich	ul. Armii Krajowej 22, 26-200 Końskie	M-GOPS w Końskich
POWIAT OSTROWIECKI			
9.	KIS w Ostrowcu Świętokrzyskim	al. 3-go Maja 73, 27 -400 Ostrowiec Świętokrzyski	Fundacja „Pomocna Dłoń”
POWIAT SKARŻYSKI			
10.	KIS w Skarżysku Kamiennej	Ul. Sikorskiego 10, 26-110 Skarżysko Kamienna	MOPS w Skarżysku Kamiennej
POWIAT STARACHOWICKI			
11.	KIS w Starachowicach	ul. Majówka 21a 27-200 Starachowice	MOPS w Starachowicach

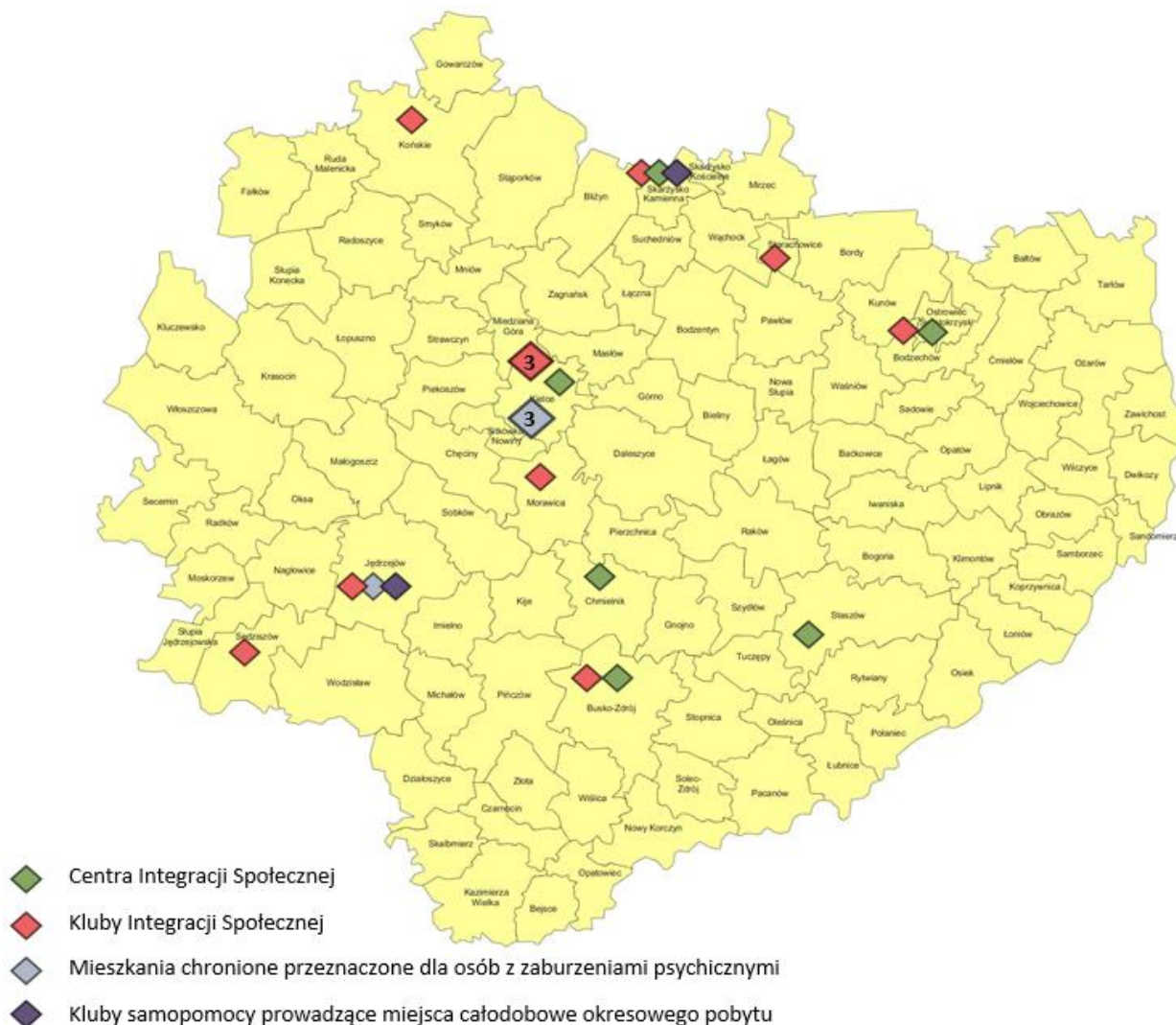
Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Centralnej Aplikacji Statystycznej

Centra integracji społecznej oraz kluby integracji społecznej funkcjonujące w województwie świętokrzyskim prowadzą działania na rzecz integracji społecznej osób, dotkniętych wieloma problemami społecznymi, które niejednokrotnie współwystępują z zaburzeniami psychicznymi. W ramach działań CIS-ów oraz KIS-ów osoby mogą być objęte opieką psychologiczną, terapią oraz mogą uczestniczyć w spotkaniach grup wsparcia.

W powiatach: kazimierskim, opatowskim, pińczowskim, sandomierskim oraz włoszczowskim nie funkcjonują tego typu placówki.

Przestrzenny rozkład centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, mieszkań chronionych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz klubów samopomocy prowadzących miejsca całodobowe okresowego pobytu na terenie województwa świętokrzyskiego przedstawia mapa 3.

Mapa nr 3 Centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, mieszkania chronione przeznaczone dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz kluby samopomocy prowadzące miejsca całodobowe okresowego pobytu w województwie świętokrzyskim.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Centralnej Aplikacji Statystycznej

2.6. Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych oraz niepełnosprawnych intelektualnie

„Osoba, która wskutek choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego nie jest zdolna do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i nie ma możliwości korzystania z opieki innych osób oraz potrzebuje stałej opieki i pielęgnacji, lecz nie wymaga leczenia

szpitalnego, może być za jej zgodą lub zgodą jej przedstawiciela ustawowego przyjęta do domu pomocy społecznej”⁹. Domy pomocy społecznej są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, które zapewniają całodobową opiekę oraz zaspakajanie niezbędnych potrzeb bytowych, edukacyjnych, społecznych i religijnych. Zasady prowadzenia domów pomocy społecznej reguluje ustawa z dnia 12 marca 2004 roku *o pomocy społecznej*. Domy, w zależności od tego dla kogo są przeznaczone, dzielą się m.in. na: DPS-y dla przewlekle psychicznie chorych, DPS-y dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz DPS-y dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie. Wymienione DPS-y są specyficzną formą pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

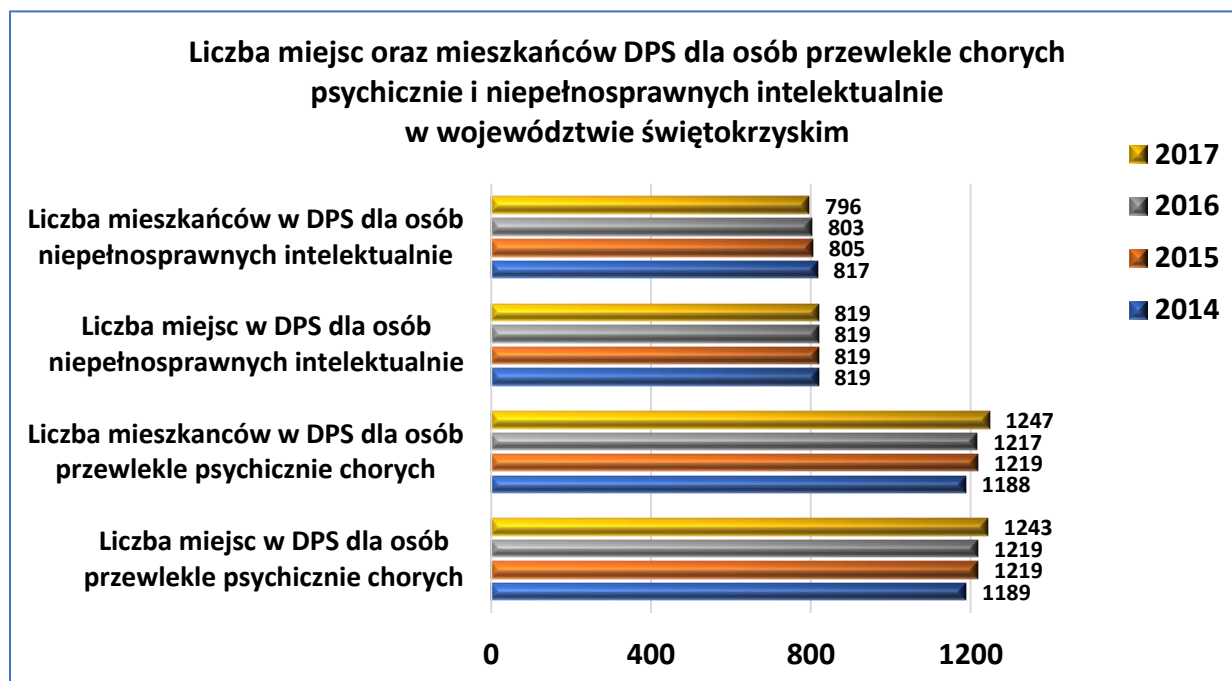
Liczba mieszkańców domów pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w województwie świętokrzyskim nieznacznie zmalała w ciągu ostatnich kilku lat. Od 2014 roku do 2017 roku liczba ta zmniejszyła się z 817 do 796, tj. o 2,6%. Liczba miejsc w tego typu DPS-ach wynosi 819 i od czterech lat jest na niezmiennym poziomie, który całkowicie pokrywa zapotrzebowanie na tego typu usługę.

Liczba mieszkańców domów pomocy społecznej dla osób przewlekle chorych psychicznie w województwie świętokrzyskim zwiększyła się w ciągu ostatnich lat o 5%, z 1188 osób w 2014 roku do 1247 osób w 2017 roku. Proporcjonalnie do rosnącej liczby osób zwiększa się także corocznie liczba miejsc w tego typu placówkach. W 2014 roku DPS-y dla osób przewlekle chorych psychicznie w województwie świętokrzyskim dysponowały 1189 miejscami, natomiast w 2017 roku - 1243 miejscami.

Liczba osób, które w 2017 roku zostały umieszczone w domach pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób przewlekle chorych psychicznie wyniosła 192 i była najwyższa w badanym okresie 2013-2017. W porównaniu do 2016 roku liczba osób umieszczonych w tego typu placówkach w danym roku wzrosła o 38%. W 2017 roku nie było wśród nich żadnej osoby niepełnoletniej (w 2016 roku umieszczono 2 osoby niepełnoletnie).

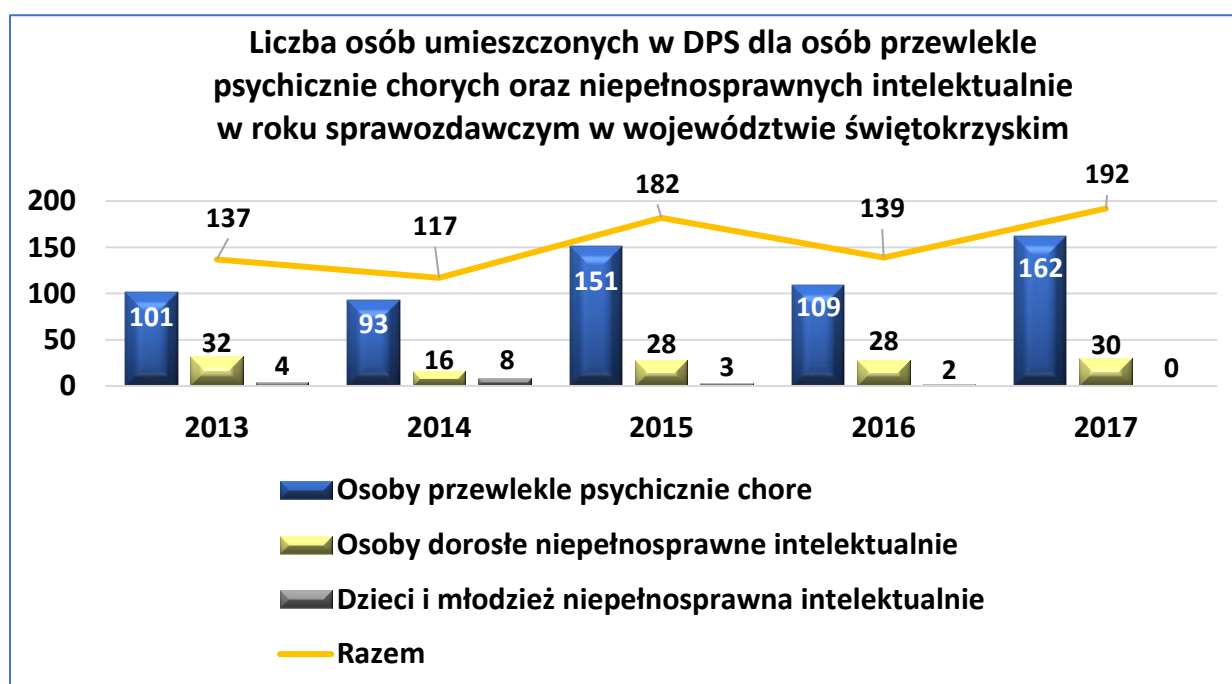
⁹ Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2017 r. poz. 882)

Wykres nr 16

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Centralnej Aplikacji Statystycznej

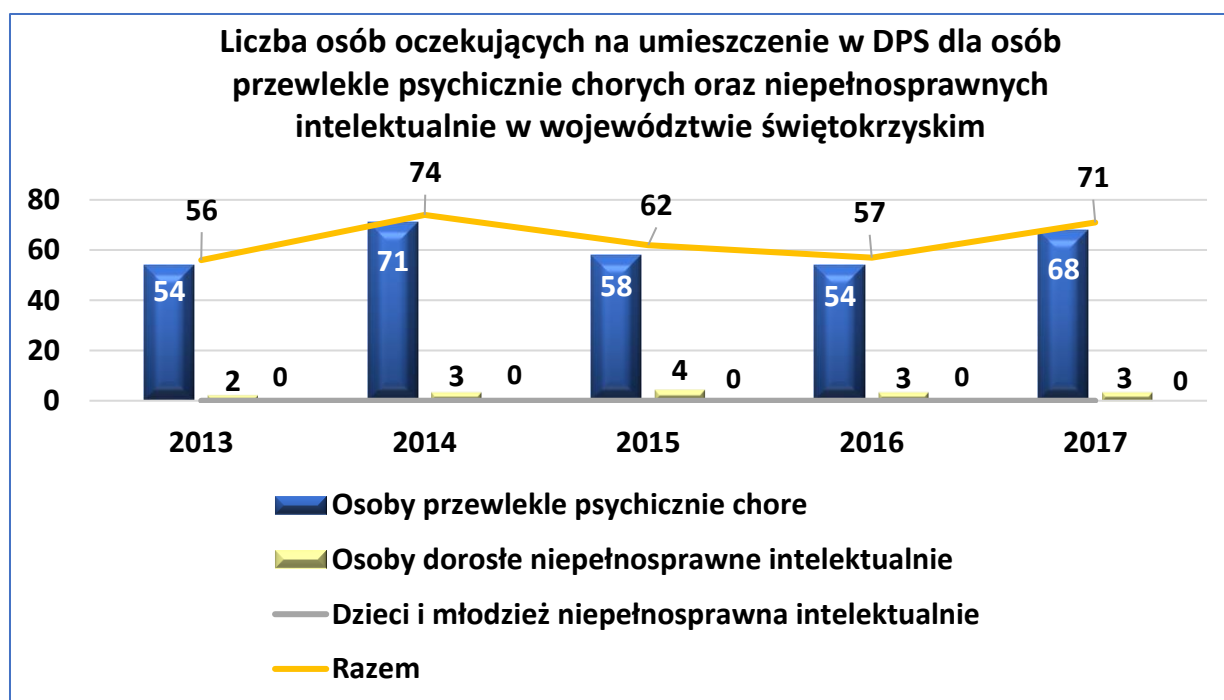
Wykres nr 17

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Centralnej Aplikacji Statystycznej

Liczba osób oczekujących na umieszczenie w domach pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych oraz niepełnosprawnych intelektualnie w województwie świętokrzyskim w 2017 roku wyniosła 71, z czego aż 68 (95,7%) to osoby przewlekle psychicznie chore. W odniesieniu do 2016 roku ogólna liczba oczekujących zwiększyła się o 14 osób (24,5%). Wśród osób oczekujących niezmiennie od kilku lat nie ma osób niepełnoletnich.

Wykres nr 18

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Centralnej Aplikacji Statystycznej

Poniższy wykaz przedstawia aktualnie funkcjonujące domy pomocy społecznej dla osób przewlekle chorych psychicznie oraz niepełnosprawnych intelektualnie na terenie województwa świętokrzyskiego. Najwięcej DPS-ów o tym profilu działa w powiatach: buskim (4), opatowskim (3), koneckim (2), kieleckim (2) oraz mieście Kielce (2). Na terenie powiatu sandomierskiego oraz powiatu starachowickiego nie funkcjonuje żaden DPS przeznaczony dla osób z tego typu schorzeniami (tabela 15).

Tabela nr 15

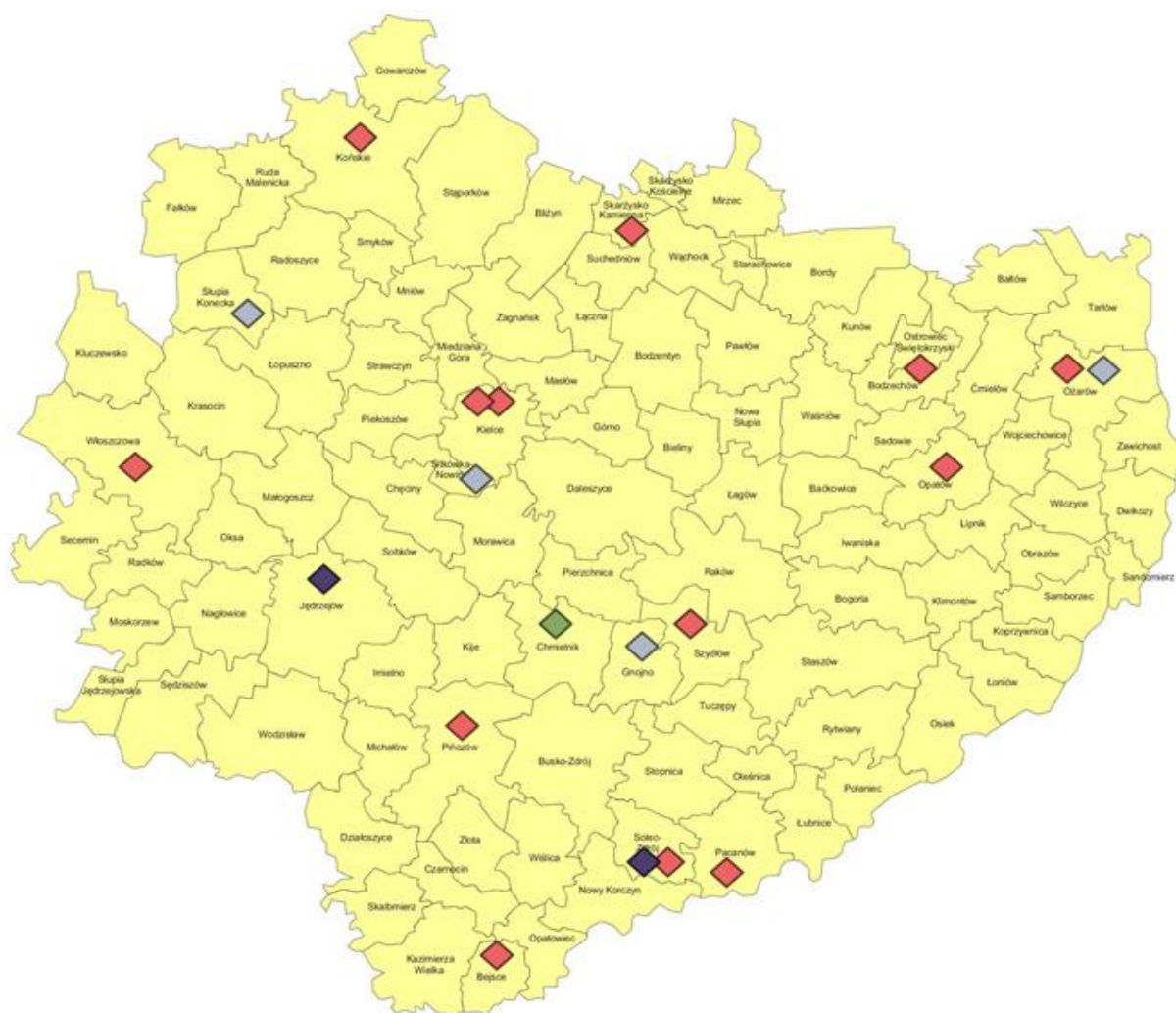
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ DLA OSÓB PRZEWLEKLE PSYCHICZNIE CHORYCH ORAZ NIEPEŁNOSPRAWNYCH INTELEKTUALNIE W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM			
POWIAT BUSKI			
L.p.	Nazwa DPS	Adres	Rodzaj niepełnosprawności
1.	DPS w Słupi	Słupia 91 28-133 Pacanów	dla osób przewlekle psychicznie chorych
2.	DPS w Świniarach	Świniary 25 28-131 Solec-Zdrój	dla osób przewlekle psychicznie chorych
3.	DPS w Gnojnie	Gnojno 118 28-114 Gnojno	dla osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami intelektualnymi
4.	DPS w Zborowie	Zborów 112 28-131 Solec-Zdrój	dla osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami intelektualnymi
POWIAT JĘDRZEJOWSKI			
5.	DPS w Mnichowie	Mnichów 135 28-300 Jędrzejów	dla osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami intelektualnymi
POWIAT KAZIMIERSKI			
6.	DPS w Bejskach	Bejsce 230 28-512 Bejsce	dla osób dorosłych z niepełnosprawnościami intelektualnymi
MIASTO KIELCE			
7.	DPS w Kielcach	ul. Sobieskiego 30 25-124 Kielce	dla osób przewlekle psychicznie chorych
8.	DPS im. Prof. A. Kępińskiego w Kielcach	ul. Jagiellońska 76 25-734 Kielce	dla osób przewlekle psychicznie chorych
POWIAT KIELECKI			
9.	DPS w Łagiewnikach	Łagiewniki 73 26-020 Chmielnik	dla osób dorosłych z niepełnosprawnościami intelektualnymi oraz dla osób przewlekle psychicznie chorych
10.	DPS w Zgórsku	ul. Szewska 28, Zgórsko, 26-052 Sitkówka-Nowiny	dla osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami intelektualnymi
POWIAT KONECKI			
11.	DPS w Końskich	ul. Warszawska 25 26-200 Końskie	dla osób przewlekle psychicznie chorych
12.	DPS w Słupi Koneckiej	Ruda Pilczycka 56 26-234 Słupia Konecka	dla osób dorosłych z niepełnosprawnościami intelektualnymi

POWIAT OPATOWSKI			
13.	DPS w Czachowie	Czachów 54 27-530 Ożarów	dla osób przewlekłe psychicznie chorych
14.	DPS w Zochcinku	Zochcinek 42 27-500 Opatów	dla osób przewlekłe psychicznie chorych
15.	DPS w Sobowie	Sobów 6 27-530 Ożarów	dla osób dorosłych z niepełnosprawnościami intelektualnymi oraz dla osób przewlekłe psychicznie chorych
POWIAT OSTROWIECKI			
16.	DPS w Ostrowcu Świętokrzyskim	os. Słoneczne 49 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	dla osób przewlekłe psychicznie chorych
POWIAT PIŃCZOWSKI			
17.	DPS w Pińczowie	ul. Wesoła 5 28-400 Pińczów	dla osób przewlekłe psychicznie chorych
POWIAT SKARŻYSKI			
18.	DPS w Skarżysku Kamiennej	ul. Sporna 6, 26-110 Skarżysko- Kamienna	dla osób przewlekłe psychicznie chorych
POWIAT STASZOWSKI			
19.	DPS w Rudkach	Rudki 89 28-225 Szydłów	dla osób przewlekłe psychicznie chorych
POWIAT WŁOSZCZOWSKI			
20.	DPS we Włoszczowie	ul. Koniecpolska 20 29-100 Włoszczowa	dla osób przewlekłe psychicznie chorych

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Centralnej Aplikacji Statystycznej

Przestrzenny rozkład domów pomocy społecznej dla osób przewlekle chorych psychicznie oraz niepełnosprawnych intelektualnie na terenie województwa świętokrzyskiego przedstawia mapa 4.

Mapa nr 4 *Domy pomocy społecznej dla osób: przewlekle psychicznie chorych, dorosłych z niepełnosprawnościami intelektualnymi, dorosłych oraz młodzieży z niepełnosprawnościami intelektualnymi, przewlekle psychicznie chorych oraz dorosłych z niepełnosprawnościami intelektualnymi województwie świętokrzyskim.*

- ◆ Domy Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych
- ◆ Domy Pomocy Społecznej dla osób dorosłych z niepełnosprawnościami intelektualnymi
- ◆ Domy Pomocy społecznej dla osób dorosłych oraz młodzieży i dzieci z niepełnosprawnościami intelektualnymi
- ◆ Domy Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych oraz dorosłych z niepełnosprawnościami intelektualnymi

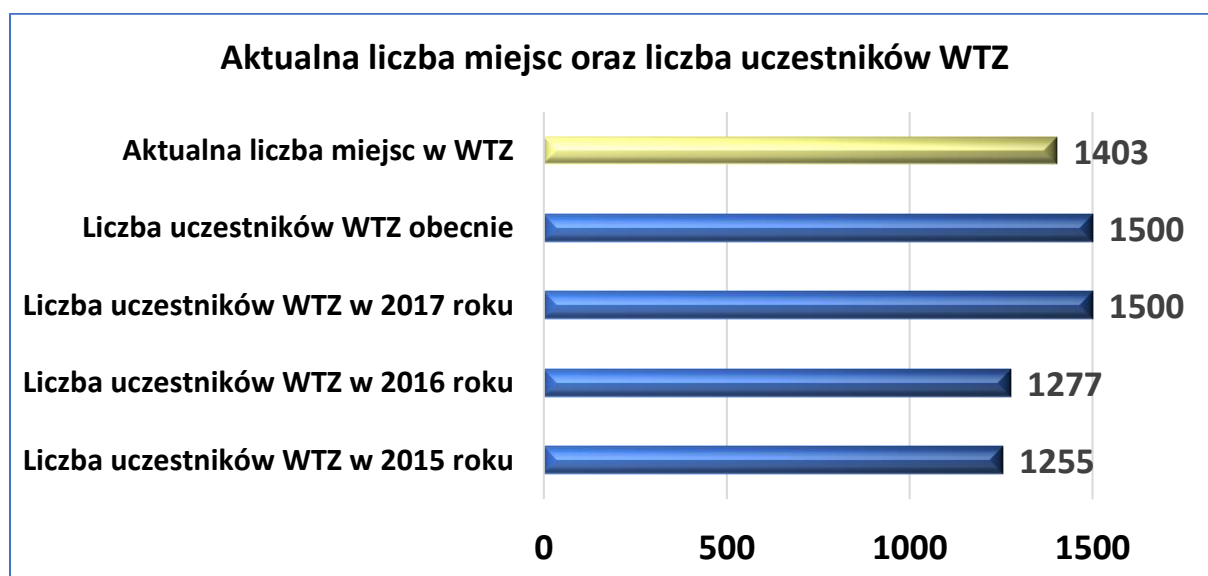
Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Centralnej Aplikacji Statystycznej

2.7. Warsztaty terapii zajęciowej

Warsztaty terapii zajęciowej to placówki wyodrębnione organizacyjnie i finansowo, które mają na celu stwarzanie osobom z niepełnosprawnością możliwości uczestniczenia w rehabilitacji społecznej i zawodowej. Uczestnikami warsztatów, mogą być osoby posiadające prawnie potwierdzony status niepełnosprawności, niezdolne do podjęcia pracy, co w praktyce oznacza osoby ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Ponadto osoby przyjmowane do WTZ-etów muszą posiadać w swoim orzeczeniu o niepełnosprawności wskazanie do uczestnictwa w terapii zajęciowej. Zgłoszenia osób niepełnosprawnych, które chcą uczestniczyć w warsztatach przyjmuje i zatwierdza jednostka zamierzająca utworzyć lub prowadząca warsztaty.

Na terenie województwa świętokrzyskiego aktualnie funkcjonują 32 warsztaty terapii zajęciowej. Z danych uzyskanych z przeprowadzonej ankiety oraz danych Centralnej Aplikacji Statystycznej wynika, iż w WTZ-etach obecnie uczestniczy 1500 osób, czyli o 64 osoby więcej niż wynosi aktualna liczba miejsc w tego typu placówkach. W porównaniu do 2015 roku liczba uczestników zwiększyła się o 19,5%, co jest rezultatem powstania nowych placówek (wykres 19).

Wykres nr 19

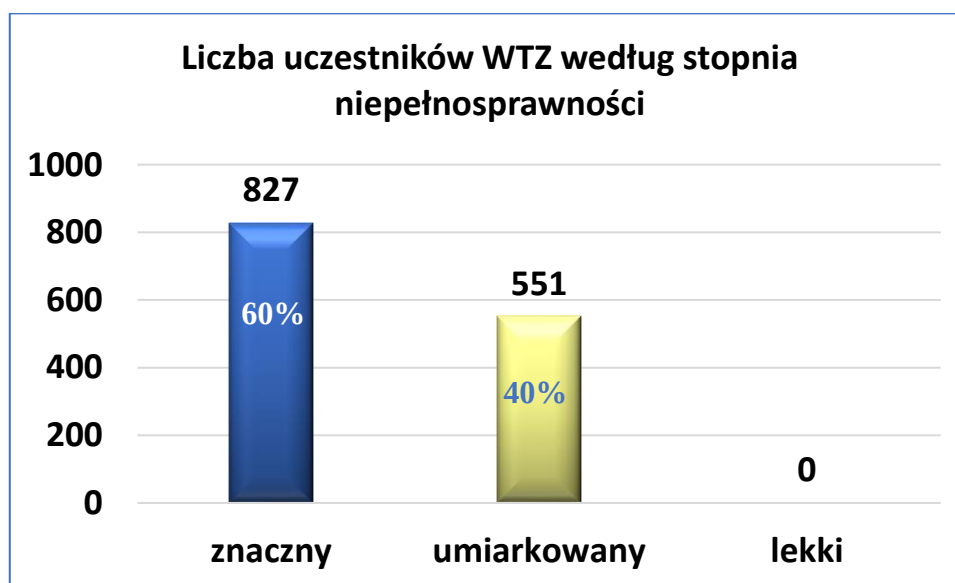

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Centralnej Aplikacji Statystycznej oraz przeprowadzonej ankiety

Z danych uzyskanych z ankiety przeprowadzonej w świętokrzyskich WTZ-etach wynika, że średni czas oczekiwania na przyjęcie do tego typu placówki wynosi około 3 miesięcy. W poszczególnych WTZ-etach okres ten wynosił maksymalnie do 30 miesięcy, w kilku przypadkach WTZ-ety zadeklarowały przyjmowanie uczestników na bieżąco, bez okresu oczekiwania na wolne miejsca. Łączna liczba osób oczekujących na przyjęcie do WTZ-etów wynosi 84, co oznacza, że średnio do każdej placówki 2-3 osoby oczekują na uczestnictwo w zajęciach warsztatowych.

Uczestnicy świętokrzyskich warsztatów terapii zajęciowej, którzy legitymują się orzeczeniem o niepełnosprawności w większości posiadają niepełnosprawność w stopniu znacznym (60%) oraz w stopniu umiarkowanym (40%). Respondenci wskazali, iż żaden uczestnik nie posiada orzeczenia o niepełnosprawności w stopniu lekkim (wykres 20).

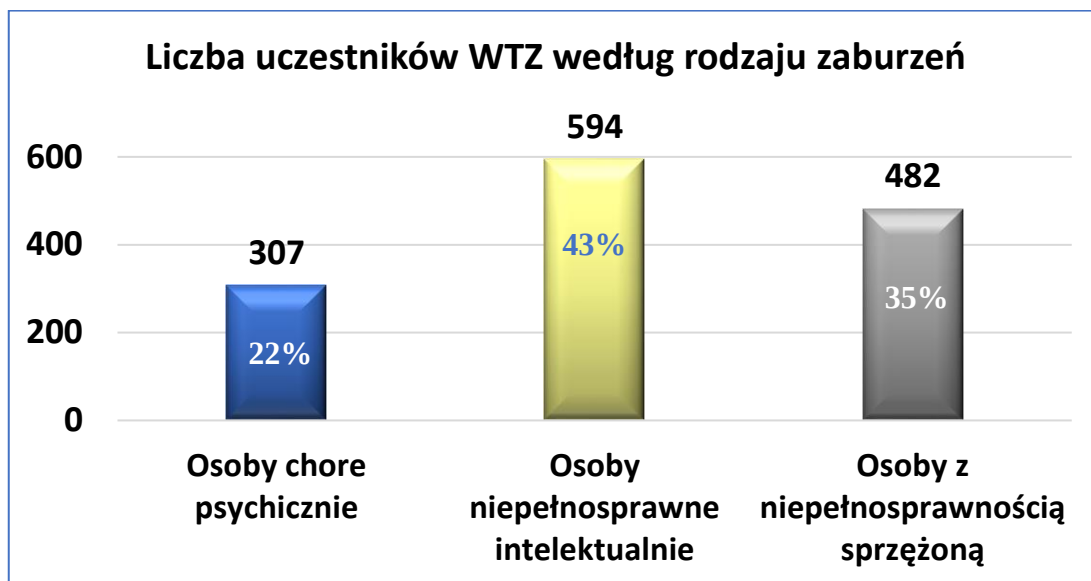
Wykres nr 20

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie przeprowadzonej ankiety

Najliczniejszą grupą uczestników warsztatów terapii zajęciowej według rodzaju zaburzeń są osoby niepełnosprawne intelektualnie. Stanowią one 43% wszystkich osób, które korzystają z tego typu placówek. Osoby z niepełnosprawnością sprzężoną są pod względem liczebności drugą grupą (35%), a pozostali uczestnicy to osoby z chorobami psychicznymi (22%).

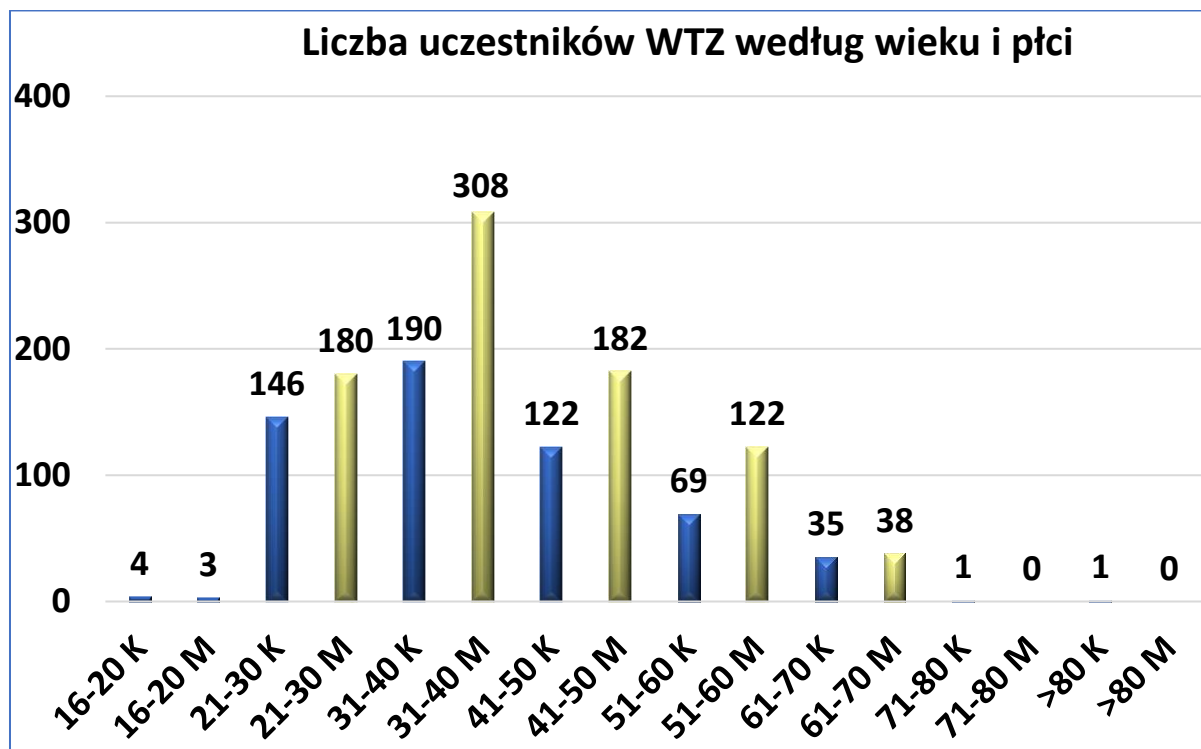
Wykres nr 21

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie przeprowadzonej ankiety

Mężczyźni zdecydowanie częściej są uczestnikami warsztatów terapii zajęciowej w regionie świętokrzyskim i wśród obecnych uczestników WTZ stanowią 59,4%. Najliczniejszymi grupami pod względem wieku są osoby w przedziałach wiekowych: od 31 do 40 lat (35,5%), od 21 do 30 lat (23,3%) oraz od 41 do 50 lat (21,7%). Najmniej licznymi grupami pod względem wieku są osoby w przedziałach wiekowych: powyżej 80 roku życia (0,1%), od 71 do 80 lat (0,1%), od 16 do 20 lat (0,5%) oraz od 61 do 70 lat (5,2%).

Wykres nr 22

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie przeprowadzonej ankiety

Z przeprowadzonych ankiet wynika, że w świętokrzyskich warsztatach terapii zajęciowej zatrudnionych jest 447 pracowników, w tym: pracownicy socjalni - 7, psychologowie – 26, pielęgniarki – 12, doradcy zawodowi – 4, pozostali pracownicy zatrudnieni w innym charakterze – 140. Największą grupę stanowią terapeuci zajęciowi – 259 osób (tabela 10).

Tabela nr 10

LICZBA OSÓB ZATRUDNIONYCH W WARSZTATACH TERAPII ZAJĘCIOWEJ W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM	
Liczba osób zatrudnionych w WTZ, w tym:	447
pracownicy socjalni	7
psychologowie	26
pielęgniarki	12
psychiatrzy	0

terapeuci zajęciowi	259
doradcy zawodowi	4
pozostali pracownicy	140

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie przeprowadzonej ankiety

Zdecydowana większość WTZ-etów prowadzi zajęcia przez 6 lub więcej godzin dziennie, jedynie cztery placówki zadeklarowały, że funkcjonują od 4 do 6 godzin dziennie.

Terapia w WTZ-etach realizowana jest przede wszystkim przez terapię zajęciową. Z informacji uzyskanych z ankiet, wynika, iż najczęściej stosowanymi formami terapii w tego typu placówkach są:

- rehabilitacja ruchowa,
- indywidualna i zespołowa praca z psychologiem,
- arteterapia (muzykoterapia, biblioterapia, choreoterapia, dramatoterapia, filmoterapia, teatroterapia),
- ergoterapia (rzeźbiarstwo, tkactwo, krawiectwo, wikliniarstwo, rękodzielnictwo oraz inne prace techniczne i plastyczne),
- esteterapia (sylwoterapia),
- kinezyterapia,
- ludoterapia,
- socjoterapia,
- psychoterapia,
- terapia pedagogiczna,
- terapia logopedyczna,
- trening gotowości do podjęcia pracy,
- prace przyrodniczo – środowiskowe,
- prace gospodarstwa domowego,
- zajęcia informatyczne,
- zajęcia relaksacyjne,
- zajęcia sportowe,
- zajęcia integracyjne,
- spotkania religijne i katechezy.

Niemal 90% warsztatów terapii zajęciowej w województwie świętokrzyskim deklaruje, udzielanie swoim uczestnikom pomocy w poszukiwaniu pracy. Wsparcie najczęściej polega na:

- pomocy w redagowaniu CV i listów motywacyjnych,
- sprawdzaniu ofert pracy w Powiatowych Urzędach Pracy, w internecie oraz bezpośrednio u pracodawców,
- organizowaniu spotkań z potencjalnymi pracodawcami, przedstawicielami urzędów pracy oraz fundacji wspomagających osoby niepełnosprawne,
- udziale uczestników WTZ-etów w targach pracy,
- współpracy z zakładami aktywności zawodowej,
- rozwijaniu psychofizycznych sprawności i umiejętności zawodowych niezbędnych w pracy.

W 2017 roku 12 uczestników warsztatów terapii zajęciowej podjęło zatrudnienie, 10 osób na otwartym rynku pracy, a 2 osoby w zakładach pracy chronionej. W 2016 roku było to 18 osób (otwarty rynek pracy – 12 osób, zakłady pracy chronionej – 5 osób, podmioty ekonomii społecznej – 1 osoba), również w 2015 roku zatrudnienie podjęło 18 podopiecznych warsztatów (otwarty rynek pracy – 8 osób, zakłady pracy chronionej – 6 osób, podmioty ekonomii społecznej – 4 osoby). W ciągu ostatnich 3 lat żaden z uczestników WTZ-etów nie założył własnej działalności gospodarczej.

Tabela nr 10 przedstawia aktualnie funkcjonujące warsztaty terapii zajęciowej na terenie województwa świętokrzyskiego. Najwięcej WTZ-etów funkcjonuje w powiatach: kieleckim ziemskim (5), opatowskim (5), sandomierskim (4) oraz buskim (3), najmniej w powiatach: kazimierskim, koneckim, pińczowskim, staszowskim oraz włoszczowskim. W każdym z tych powiatów znajduje się jeden WTZ (tabela 11).

Tabela nr 11

WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM			
POWIAT BUSKI			
L.p.	Nazwa WTZ	Gmina	Organ prowadzący
1.	WTZ w Busku Zdroju	ul. Kościuszki 46 28-100 Busko-Zdrój	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci
2.	WTZ w Gnojnie	Gnojno 118 28-114 Gnojno	Dom Pomocy Społecznej w Gnojnie
3.	WTZ w Piasku Wielkim	Piasek Wielki 117 28-136 Nowy Korczyn	Caritas Diecezji Kieleckiej
POWIAT JĘDRZEJOWSKI			
4.	WTZ w Jędrzejowie	ul. Armii Krajowej 11 28-300 Jędrzejów	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
5.	WTZ w Mnichowie	Mnichów 135 28-300 Jędrzejów	Dom Pomocy Społecznej
POWIAT KAZIMIERSKI			
6.	WTZ w Kazimierzy Wielkiej	ul. Kościuszki 15 28-500 Kazimierza Wielka	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Promyk Nadziei”
MIASTO KIELCE			
7.	WTZ w Kielcach	ul. Kryształowa 6 25-705 Kielce	Dom Pomocy Społecznej im. Św. Brata Alberta
8.	WTZ w Kielcach	ul. Słoneczna 9 25-731 Kielce	Dom Pomocy Społecznej Jana Pawła II
POWIAT KIELECKI			
9.	WTZ w Zgórsku	ul. Szewska 28, Zgórsko 26-052 Sitkówka-Nowiny	Powiat
10.	WTZ w Osinach	Osiny 30 26-015 Pierzchnica	Stowarzyszenie Pomocy Niepełnosprawnym
11.	WTZ w Belnie	Belno 143 26-050 Zagnańsk	Stowarzyszenie „Braterskie Serca”
12.	WTZ w Fanisławicach	Fanisławice 22 26-070 Łopuszno	Wiejskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Intelakualnie i Ruchowo
13.	WTZ w Sędku	Sędek 63 26-025 Łagów	Gmina

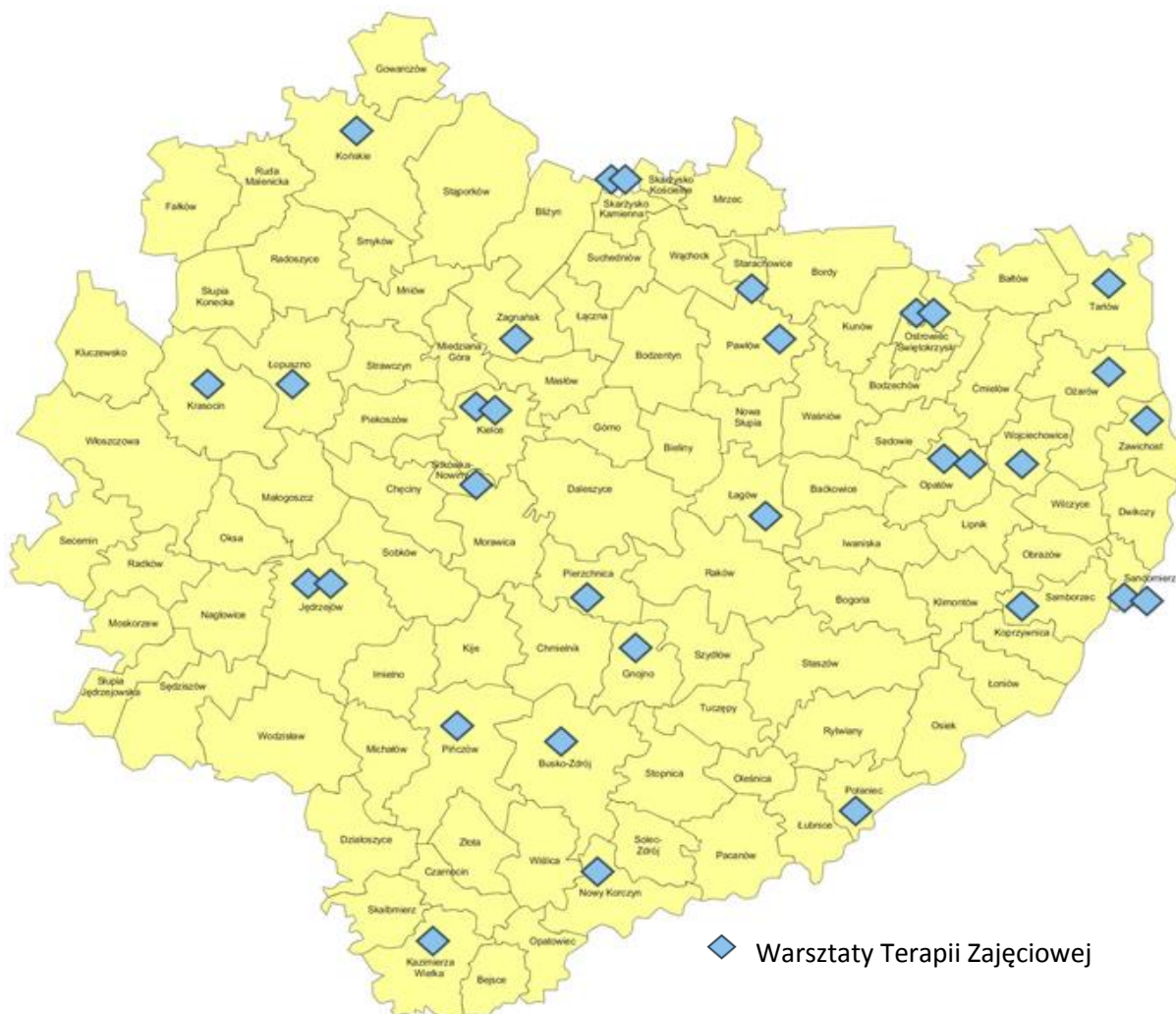
POWIAT KONECKI			
14.	WTZ w Końskich	ul. Gimnazjalna 41b 26-200 Końskie	TWRP Wszechnica Konecka
POWIAT OPATOWSKI			
15.	WTZ w Zochcinku	ul. Słowackiego 13 27-500 Opatów	Dom Pomocy Społecznej
16.	WTZ w Opatowie	ul. Szpitalna 4 27-500 Opatów	Top Medicus Sp. z o.o.
17.	WTZ w Sobowie	Sobów 117 27-530 Ożarów	Dom Pomocy Społecznej
18.	WTZ w Czekarzewicach Drugich	Czekarzewice Drugie 125 27-515 Tarłów	Stowarzyszenie LGD Powiatu Opatowskiego
19.	WTZ w Bidzinach	Bidziny 142 27-532 Wojciechowice	Stowarzyszenie Akademia Pomysłu
POWIAT OSTROWIECKI			
20.	WTZ w Ostrowcu Świętokrzyskim	ul. Rzeczek 18, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	Stowarzyszenie „Razem” na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Umysłowo
21.	WTZ w Ostrowcu Świętokrzyskim	ul. Żabia 31, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	Stowarzyszenie „Szansa”
POWIAT PIŃCZOWSKI			
22.	WTZ w Pińczowie	ul. Polna 48 28-400 Pińczów	Stowarzyszenie Rozwoju Kulturalno- Gospodarczego Powiatu Pińczowskiego
POWIAT SANDOMIERSKI			
23.	WTZ w Śmiechowicach	Śmiechowice 99 27-650 Samborzec	Gmina
24.	WTZ w Sandomierzu	ul. Zawichojska 13 27-600 Sandomierz	Stowarzyszenie „Tratwa”
25.	WTZ w Sandomierzu	ul. Jakubowskiego 5 27-600 Sandomierz	Stowarzyszenie „Integracja”
26.	WTZ w Piotrowicach	Piotrowice 18 27-630 Zawichost	Gmina
POWIAT SKARŻYSKI			
27.	WTZ w Skarżysku Kamiennej	ul. Równoległa 23, 26- 110 Skarżysko Kamienna	Stowarzyszenie na Rzecz Warsztatów Terapii Zajęciowej „Tęcza”
28.	WTZ w Skarżysku Kamiennej	ul. Kościuszki 38, 26-110 Skarżysko Kamienna	Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych
POWIAT STARACHOWICKI			
29.	WTZ w Starachowicach	ul. Wiosenna 5 27-200 Starachowice	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Judy Tadeusza

30.	WTZ w Kałkowie-Godowie	Kałów-Godów 84a 27-225 Pawłów	Parafia Rzymskokatolicka w Kałkowie-Godowie
POWIAT STASZOWSKI			
31.	WTZ w Połańcu	ul. Lipowa 20 28-230 Połaniec	Powiat
POWIAT WŁOSZCZOWSKI			
32.	WTZ w Ostrowie	Ostrów 57 29-105 Krasocin	Caritas Diecezji Kieleckiej

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Centralnej Aplikacji Statystycznej

Rozmieszczenie warsztatów terapii zajęciowej na terenie województwa świętokrzyskiego przedstawia mapa 5.

Mapa nr 5 Warsztaty terapii zajęciowej w województwie świętokrzyskim.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Centralnej Aplikacji Statystycznej

3. Kształcenie specjalne

Niezwykle istotnym elementem wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi jest edukacja. Szczególne znaczenie ma w tym obszarze edukacja włączająca i integracyjna uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Kształcenie to może być prowadzone w formie nauki odpowiednio w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych, przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i szkołach lub oddziałach integracyjnych, przedszkolach i szkołach lub oddziałach specjalnych, innych formach wychowania przedszkolnego i ośrodkach¹⁰ takich jak: młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze oraz specjalne ośrodki wychowawcze dla dzieci i młodzieży wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, a także ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze.

Z danych uzyskanych ze Świętokrzyskiego Kuratorium Oświaty wynika, że w 2017 roku w województwie świętokrzyskim funkcjonowało 65 poradni, ośrodków i placówek specjalistycznych dla dzieci i młodzieży. Najpopularniejszym typem tego rodzaju placówek są: poradnie psychologiczno – pedagogiczne (26), specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze (18), ośrodki rewalidacyjno – wychowawcze umożliwiające upośledzonym umysłowo realizację obowiązku szkolnego i nauki (8) oraz młodzieżowe ośrodki wychowawcze (7). Na terenie województwa świętokrzyskiego znajduje się tylko jeden specjalistyczny ośrodek szkolno – wychowawczy (w Kielcach), dwie pozaszkolne placówki specjalistyczne (w powiatach: ostrowieckim i starachowickim) oraz trzy młodzieżowe ośrodki socjoterapii ze szkołami (w powiatach: jędrzejowskim, ostrowieckim i skarżyskim).

Najwięcej tego typu placówek ma swoją siedzibę w Kielcach (15) oraz powiatach: ostrowieckim (7), opatowskim (6) oraz skarżyskim (6), najmniej w powiatach: włoszczowskim (1), kieleckim ziemskim (2) oraz staszowskim (2).

¹⁰ Ustawa z dnia 16 grudnia 2016 roku Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017r., Art.127 ust.1 ,poz.59)

Tabela nr 12

LICZBA SPECJALISTYCZNYCH PLACÓWEK, OŚRODKÓW I PORADNI W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM								
Powiat	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	Specjalny Ośrodek Wychowawczy	Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy umożliwiający upośledzonym umysłowo realizację obowiązków szkolnego i nauki	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy	Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii ze szkołami	Pozaszkolna Placówka Specjalistyczna	Razem
powiat buski	1	2	0	0	0	0	0	3
powiat jędrzejowski	1	1	0	1	1	1	0	5
powiat kazimierski	1	1	0	1	0	0	0	3
miasto Kielce	6	3	1	4	1	0	0	15
powiat kielecki	1	0	0	0	1	0	0	2
powiat konecki	1	1	0	0	1	0	0	3
powiat opatowski	2	4	0	0	0	0	0	6
powiat ostrowiecki	3	1	0	0	1	1	1	7
powiat pińczowski	1	2	0	0	0	0	0	3
powiat sandomierski	3	0	0	1	1	0	0	5
powiat skarżyski	2	2	0	0	1	1	0	6
powiat starachowicki	2	1	0	0	0	0	1	4
powiat staszowski	1	0	0	1	0	0	0	2
powiat włoszczowski	1	0	0	0	0	0	0	1
Razem	26	18	1	8	7	3	2	65

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych Świętokrzyskiego Kuratorium Oświaty

Wśród 151 placówek kształcenia specjalnego w 2017 roku w województwie świętokrzyskim funkcjonowało najwięcej: szkół podstawowych (38), gimnazjów (37), szkół specjalnych przysposabiających do pracy (19), zasadniczych szkół zawodowych (17), branżowych szkół I stopnia (16) oraz przedszkoli (15). Sporadycznie występującymi placówkami kształcenia specjalnego są: szkoły policealne (2), technika (3) oraz licea ogólnokształcące (4).

Miasto Kielce (24), powiat skarżyski (20), powiat buski (15), powiat ostrowiecki (15), powiat opatowski (14), powiat jędrzejowski (13) oraz powiat konecki (12) to jednostki samorządu terytorialnego województwa świętokrzyskiego w których występuje najwięcej placówek kształcenia specjalnego. Żadna tego typu placówka nie funkcjonuje w powiecie włoszczowskim, a tylko jedna w powiecie staszowskim (tabela 13).

Tabela nr 13

LICZBA PLACÓWEK KSZTAŁCENIA SPECJALNEGO W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM										
Powiat	Przedszkole	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Liceum Ogólnokształcące	Technikum	Szkoła Policealna	Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy	Branżowa Szkoła I Stopnia	Razem
powiat buski	1	2	3	2	2	1	1	1	2	15
powiat jędrzejowski	0	4	4	2	0	0	0	1	2	13
powiat kazimierski	1	1	1	1	0	0	0	1	1	6
miasto Kielce	3	6	6	2	0	1	0	4	2	24
powiat kielecki	0	3	2	1	0	1	0	0	1	8
powiat konecki	1	3	3	1	1	0	0	1	2	12
powiat opatowski	2	4	4	0	0	0	0	4	0	14
powiat ostrowiecki	1	5	4	2	0	0	0	1	2	15
powiat pińczowski	0	2	2	2	0	0	0	2	0	8
powiat sandomierski	3	3	3	0	0	0	0	1	0	10
powiat skarżyski	2	4	4	3	1	0	1	2	3	20
powiat starachowicki	0	1	1	1	0	0	0	1	1	5
powiat staszowski	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
powiat włoszczowski	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem	15	38	37	17	4	3	2	19	16	151

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych Świętokrzyskiego Kuratorium Oświaty

Łączna liczba uczniów kształcących się w oddziałach specjalnych i integracyjnych wszystkich rodzajów szkół w 2017 roku w województwie świętokrzyskim wyniosła 3129. W oddziałach specjalnych uczyło się 2426 uczniów, w oddziałach integracyjnych 703 uczniów. Zdecydowanie najwięcej uczniów wywodzi się ze szkół podstawowych (837 w oddziałach specjalnych oraz 359 w oddziałach integracyjnych). W gimnazjach, które są drugim rodzajem szkoły pod względem ilości uczniów kształci się 566 uczniów w oddziałach specjalnych oraz 111 w oddziałach integracyjnych. W pięciu rodzajach szkół, czyli w: branżowych szkołach I stopnia, szkołach policealnych, technikach, zasadniczych szkołach zawodowych oraz szkołach specjalnych przysposabiających - są jedynie oddziały specjalne, nie ma natomiast oddziałów integracyjnych. Najwięcej uczniów w oddziałach specjalnych i integracyjnych znajduje się w: Kielcach (786), powiecie ostrowieckim (362), skarżyskim (299) oraz buskim (253), najmniej w powiatach: włoszczowskim (33), staszowskim (60), kazimierskim (110) oraz koneckim (133).

Tabela nr 14

LICZBA UCZNIÓW W ODDZIAŁACH SPECJALNYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM										
Powiat	Branżowa Szkoła I Stopnia	Gimnazjum	Przedszkole	Liceum Ogólnokształcące	Szkoła Podstawowa	Szkoła Policealna	Technikum	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy	Razem
powiat buski	25	37	0	16	38	34	34	30	39	253
powiat jędrzejowski	13	48	0	0	34	0	0	11	31	137
powiat kazimierski	6	19	7	0	32	0	0	8	38	110
miasto Kielce	16	116	51	0	190	0	35	54	56	518
powiat kielecki	23	35	0	1	20	0	0	8	0	87
powiat konecki	14	38	3	0	40	0	0	8	28	131
powiat opatowski	0	43	12	0	62	0	0	0	48	165
powiat ostrowiecki	14	73	25	0	106	0	0	22	47	287
powiat pińczowski	1	34	0	0	73	0	0	14	35	157
powiat sandomierski	0	42	11	0	105	0	0	0	45	203
powiat skarżyski	14	63	25	0	83	0	0	17	45	247
powiat starachowicki	8	18	4	0	54	0	0	10	30	124
powiat staszowski	0	0	7	0	0	0	0	0	0	7
powiat włoszczowski	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem	134	566	145	17	837	34	69	182	442	2426

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych Świętokrzyskiego Kuratorium Oświaty

Tabela nr 15

LICZBA UCZNIÓW W ODDZIAŁACH INTEGRACYJNYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM										
Powiat	Branżowa Szkoła I Stopnia	Gimnazjum	Przedszkole	Liceum Ogólnokształcące	Szkoła Podstawowa	Szkoła Policealna	Technikum	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy	Razem
powiat buski	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
powiat jędrzejowski	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
powiat kazimierski	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
miasto Kielce	0	39	76	34	119	0	0	0	0	268
powiat kielecki	0	0	10	0	46	0	0	0	0	56
powiat konecki	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2
powiat opatowski	0	0	0	0	13	0	0	0	0	13
powiat ostrowiecki	0	14	26	0	35	0	0	0	0	75
powiat pińczowski	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
powiat sandomierski	0	16	5	0	9	0	0	0	0	30
powiat skarżyski	0	0	18	0	34	0	0	0	0	52
powiat starachowicki	0	20	18	13	70	0	0	0	0	121
powiat staszowski	0	14	24	0	15	0	0	0	0	53
powiat włoszczowski	0	8	7	0	18	0	0	0	0	33
Razem	0	111	186	47	359	0	0	0	0	703

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych Świętokrzyskiego Kuratorium Oświaty

Największą grupę uczniów w 2017 roku w województwie świętokrzyskim wymagających kształcenia specjalnego stanowiły osoby z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim (1178). Kolejnymi grupami pod względem liczebności są osoby: z niepełnosprawnościami sprzężonymi (1055), z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera (870), z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym (749), niedostosowane społecznie (219) oraz zagrożone niedostosowaniem społecznym (211). Najliczniejsza grupa uczniów, którzy wymagają kształcenia specjalnego korzysta z tego typu placówek edukacyjnych w Kielcach (799) oraz powiatach: ostrowieckim (478), kieleckim ziemskim (400), sandomierskim (353), skarżyskim (324), koneckim (284) oraz starachowickim (280). Najmniej uczniów wymagających tego typu edukacji to mieszkańcy powiatów: włoszczowskiego (88), staszowskiego (164), kazimierskiego (166), pińczowskiego (209) oraz buskiego (218).

Tabela nr 16

LICZBA UCZNIÓW WYMAGAJĄCYCH KSZTAŁCENIA SPECJALNEGO							
Powiat	niedostosowani społecznie	z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym	z autyzmem w tym z zespołem Aspergera	z niepełnosprawnościami sprzężonymi	zagrożeni niedostosowaniem społecznym	Razem
powiat buski	0	77	45	22	74	0	218
powiat jędrzejowski	25	100	59	28	43	4	259
powiat kazimierski	0	68	19	7	67	5	166
miasto Kielce	7	138	79	287	265	23	799
powiat kielecki	87	103	30	102	75	3	400
powiat konecki	16	95	70	47	49	7	284
powiat opatowski	0	78	106	29	43	4	260
powiat ostrowiecki	29	132	75	77	96	69	478
powiat pińczowski	0	64	56	7	81	1	209
powiat sandomierski	48	43	73	80	93	16	353
powiat skarżyski	7	68	62	53	76	58	324
powiat starachowicki	0	100	48	66	61	5	280
powiat staszowski	0	84	11	48	20	1	164
powiat włoszczowski	0	28	16	17	12	15	88
Razem	219	1178	749	870	1055	211	4282

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych Świętokrzyskiego Kuratorium Oświaty

4. Choroba Alzheimera i inne otępienia

Jak wynika z danych udostępnionych przez Ministerstwo Zdrowia w 2014¹¹ roku zapadalność rejestrowana czyli liczba osób u których w danym roku wykryto chorobę Alzheimera i inne otępienia wyniosła w województwie świętokrzyskim 105 osób na 100 tysięcy mieszkańców. Chorobowość rejestrowana czyli łączna liczba zarejestrowanych osób z tego typu schorzeniem w 2014 roku wyniosła 616 osób na 100 tysięcy mieszkańców województwa świętokrzyskiego. Liczba hospitalizacji z rozpoznaniem Choroba Alzheimera i innych otępień wyniosła 100. Ministerstwo Zdrowia szacuje, że dane dotyczące rozpoznawalności chorób otępiennych w części województw są zaniżone. W przypadku hospitalizacji pacjentów z rozpoznaniem głównym z grupy chorób Alzheimera i innych otępień tylko u 52% pacjentów w Polsce wykonano konsultację psychologiczną, natomiast w województwie świętokrzyskim było to 69%.

Sytuacja taka może wynikać z braku systemowych rozwiązań dla tej grupy chorych, przede wszystkim brakiem dedykowanych procedur ambulatoryjnych oraz brakiem wyspecjalizowanych ośrodków medycznych.

Ministerstwo Zdrowia szacuje, że zapadalność rejestrowana osób z tego typu schorzeniem w 2020 roku wyniesie 1 420 osób, natomiast w roku 2029 już 1750 osób¹².

W województwie świętokrzyskim działają dwa stowarzyszenia zrzeszone w Ogólnopolskim Porozumieniu Organizacji Alzheimerowskich tj.: Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Chorobą Alzheimera w Koprzywnicy oraz Kieleckie Stowarzyszenie Alzheimerowskie¹³. Ponadto osoby cierpiące na tę chorobą mogą uzyskać wsparcie w domach pomocy społecznej, środowiskowych domach samopomocy, domach opieki rodzinnej czy ośrodkach wsparcia dziennego np. Ośrodku Wsparcia Dziennego dla Osób Chorych na Alzheimera w Kielcach prowadzonym przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Kielcach.

¹¹ Brak bardziej aktualnych danych udostępnionych na stronie internetowej Ministerstwa Zdrowia

¹² www.mpz.mz.gov.pl/wojewodztwo-swietokrzyskie/

¹³ www.alzheimer-porozumienie.org/organizacje/

5. Wsparcie rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi

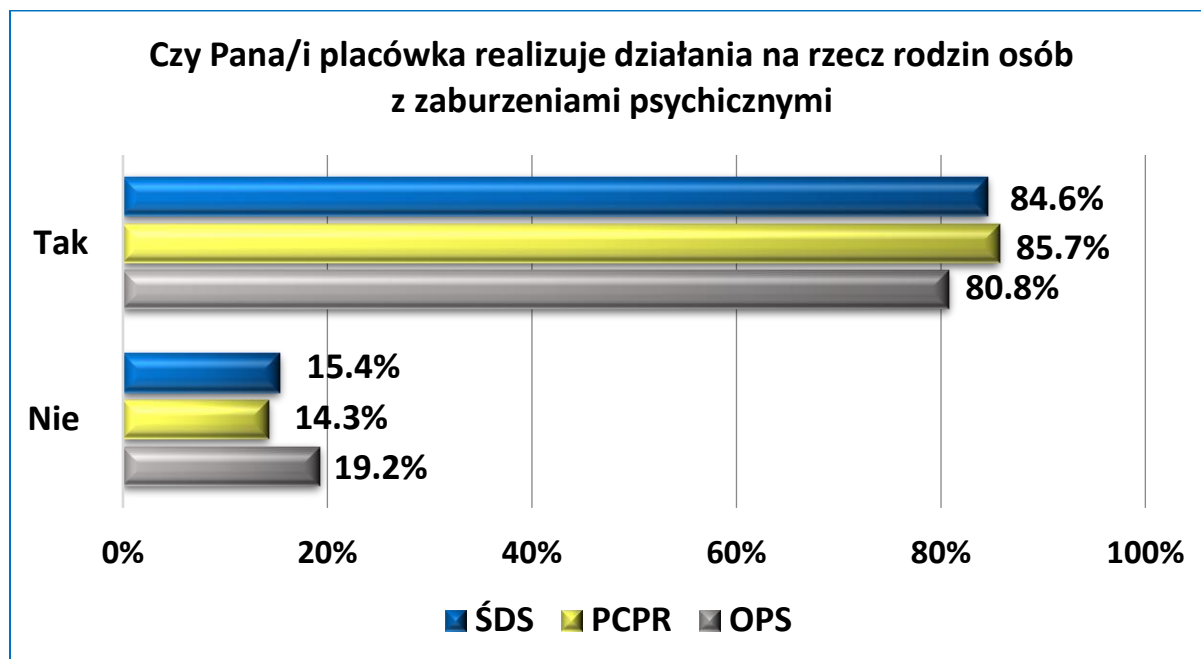
Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022 w ramach zadań jednostek samorządu terytorialnego zakłada zapewnienie wielostronnej opieki nie tylko osobom z zaburzeniami psychicznymi, ale także ich rodzinom. Opieka ta odbywać ma się poprzez wsparcie poradni psychologiczno-pedagogicznych.

Główną formą wsparcia rodziny jest odciążenie jej od całodobowej opieki i pomocy osobie z zaburzeniami psychicznymi w pełnieniu podstawowych czynności. Do innych form wsparcia należą: poradnictwo socjalne, spotkania dydaktyczno-informacyjne oraz grupy wsparcia¹⁴. Podczas takich spotkań rodzina może się dowiedzieć, czym są choroby psychiczne i jak wspierać bliskich z tym problemem, a także to, jak samemu radzić sobie w trudnych sytuacjach. Udział w zajęciach daje możliwość dzielenia się własnym doświadczeniem, czerpanie z doświadczenia innych, budowanie siły i poczucia wartości wśród uczestników oraz szukanie wspólnych rozwiązań. W ostatnich latach szczególnie widoczne jest tworzenie się grup wsparcia dla rodzin osób chorujących na depresję.

Przedstawiciele powiatowych centrów pomocy rodzinie, ośrodków pomocy społecznej i środowiskowych domów samopomocy uczestniczący w badaniu pn. „System oparcia społecznego osób z zaburzeniami psychicznymi stan i perspektywa” w zdecydowanej większości stwierdzili, że reprezentowane przez nich placówki realizują działania na rzecz wsparcia rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi – odsetek placówek realizujących działania rodzin wynosi według nich od 80% do 86%.

¹⁴ Wojewódzki Program poszerzania i unowocześniania, zróżnicowania, pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej i samopomocy środowiskowej, Kielce 2012.

Wykres nr 23

Źródło: Opracowanie „EU-CONSULT” na podstawie badania CATI z pracownikami OPS, PCPR, ŚDS

Uczestnicy badania zapytani zostali także o rodzaje usług wspierania rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi realizowane na terenie województwa świętokrzyskiego. Zdecydowanie najczęściej realizowaną usługą jest poradnictwo dla rodzin i opiekunów osób z zaburzeniami psychicznymi – realizuje je 100% placówek PCPR, 90,9% placówek ŚDS oraz 57,1% placówek OPS. Powiatowe centra pomocy rodzinie oraz środowiskowe domy samopomocy organizują także szkolenia i zajęcia praktyczne zwiększające umiejętności opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi (odpowiednio 100% PCPR-y i 72,7% ŚDS-y). Ośrodki pomocy społecznej zajmują się natomiast formowaniem grup edukacyjno-wspierających (38,1% placówek), których celem jest motywowanie się w opiece i pracy z osobą z zaburzeniami psychicznymi, wzajemne wspieranie się w trudnych chwilach oraz dzielenie się doświadczeniami. Wśród innych usług skierowanych do rodzin i opiekunów w placówkach OPS wymieniono: doradztwo, usługi prawnika i psychologa, wsparcie finansowe oraz pracę socjalną.

Uczestnicy badania zapytani zostali także, ich zdaniem, oferowane przez placówki usługi powinny być realizowane. W zależności od realizowanych obecnie usług, respondenci reprezentujący poszczególne jednostki pomocy i integracji społecznej wskazywali na inne potrzeby, najczęściej jednak za ważną formę wsparcia rodzin osób z zaburzeniami

psychicznymi, która powinna być realizowana, uznawali szkolenia i zajęcia praktyczne zwiększające umiejętności w zakresie opieki nad osobami niesamodzielnymi oraz poradnictwo dla rodzin i opiekunów osób z zaburzeniami psychicznymi. Przedstawiciele ŚDS-ów wskazywali, że w obsługiwanych przez nich placówkach brakuje grup samopomocowych (30,8%) oraz grup edukacyjno-wspierających (7,7%). Należy podkreślić, że zdecydowana większość wszystkich przedstawicieli PCPR, OPS oraz ŚDS stwierdziła, że realizowane przez ich placówkę formy wsparcia rodzin i opiekunów osób z zaburzeniami psychicznymi są wystarczające.

Podczas wywiadu zogniskowanego osoby pracujące z osobami z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinami stwierdziły, że już sama pomoc terapeuty środowiskowego oraz jego częste bywanie w domu jest wystarczającym wsparciem dla rodziny. W sytuacjach, gdy to nie wystarcza, wdrażana jest terapia rodziny. Badani przyznali, że zdarza się, że rodzina nie sprzyja leczeniu pacjenta – członkowie rodziny nie chcą zmian, wypracowane przez nich schematy funkcjonowania tłumią samodzielność osób chorych. W takich przypadkach bywa, że terapeuta środowiskowy, w trosce o skuteczne realizowanie leczenia, proponuje choremu opuszczenie domu rodzinnego. Wiąż z rodziną jest jednak bardzo silna, wzmacnianie postaw niezależnych wymaga więc dużej pracy.

Czasami są problemy, bo rodzina nie zawsze sprzyja zdrowieniu pacjenta, nie zawsze chce współpracować. W niektórych rodzinach są już takie schematy działania, że nie jest to łatwe, aby cokolwiek zmienić, bywają przypadki, że proponujemy chorym, aby wyprowadzili się z domu rodzinnego, aby skutecznie realizować ich leczenie.

Zogniskowany wywiad grupowy.

Zdarza się jednak, że pacjent oraz jego rodzina oczekuje od pracowników socjalnych znacznie więcej niż wymienione usługi – podczas wywiadu zogniskowanego wskazano, że rodzina wymaga, by pracownik był cały czas do dyspozycji, umawiał na wizyty lekarskie, przychodził na wezwanie. Zdarza się także, że rodzina oczekuje, że pracownik pomocy socjalnej „coś zrobi z osobą chorą”, tzn. przejmie opiekę nad nim.

Osoby pracujące z osobami z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinami przyznały również, że problemy osoby chorej często powiązane są z funkcjonowaniem rodziny, stąd bardzo ważna jest praca psychologa z rodziną oraz prowadzenie terapii grupowej. Problemem jest jednak brak funduszy na ścisłą współpracę z poradnią specjalistyczną.

Coraz bardziej jestem przekonany, że diagnozę trzeba zaczynać od rodziny, problem jest w tym, że mam tylko jednego psychologa, czyli potrzeba więcej środków, aby zatrudnić więcej specjalistów z danej dziedziny. Niekoniecznie musiałbym mieć tych specjalistów u siebie, mógłbym współpracować z poradnią specjalistyczną i z tej placówki byłby specjalista z danej dziedziny. Terapię grupową można dużo osiągnąć i widzę pozytywne efekty na 3 osobach, gdzie udało nam się wejść w rodzinę.

Zogniskowany wywiad grupowy.

6. Wsparcie organizacji i osób pracujących z osobami z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinami

Prowadzenie wspólnych działań przez organizacje pozarządowe i podmioty administracji publicznej jest usystematyzowane prawnie w *ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie* z 24 kwietnia 2003 roku. Opisane są w niej podstawowe zasady: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności. Formami współpracy z administracją jest zlecanie organizacjom realizacji zadań publicznych poprzez powierzanie lub wspieranie, wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności i współdziałanie w celu efektu synergii oraz tworzenie zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym¹⁵.

Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022 określa, iż troska o zdrowie psychiczne wyraża się poprzez zróżnicowaną ofertę różnych form pomocy i wsparcia społecznego. Zakłada się przy tym wykorzystanie potencjału samopomocowych inicjatyw organizacji społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych. W ramach zadań jednostek samorządu terytorialnego zakłada się także zapewnienie wielostronnej opieki również osobom pracującym z dziećmi i młodzieżą z zaburzeniami psychicznymi. Bardzo ważnym aspektem ich działań jest aktywność ukierunkowana na tworzenie pozytywnego wizerunku osób z zaburzeniami psychicznymi oraz poprawę warunków życia i pracy.

Przedstawiciele wszystkich badanych instytucji wsparcia i integracji społecznej zapytano, czy reprezentowana przez nich placówka realizuje działania na rzecz wsparcia organizacji pozarządowych, działających na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi.

¹⁵ Szymańska U., Falej M., Majer P., (red.), *Organizacje pozarządowe w ujęciu prawno-postulatywnym*, Olsztyn 2017

Odpowiedzi respondentów wskazują, że organizacje pozarządowe wspierane są głównie przez domy pomocy społecznej oraz środowiskowe domy samopomocy, które na co dzień bezpośrednio pracują z osobami z zaburzeniami psychicznymi i które, realizując liczne wydarzenia czy spotkania, wchodzą we współpracę z organizacjami pozarządowymi.

Wśród działań na rzecz organizacji pozarządowych wymieniano głównie współpracę przy organizacji wspólnych projektów na rzecz integracji środowiska osób niepełnosprawnych, patronowanie podczas imprez, dofinansowania, podpisane porozumienia, wymianę informacji i doświadczeń oraz wspieranie podopiecznych konkretnych stowarzyszeń. Zdarza się, że placówki stanowią także siedzibę stowarzyszeń, często składających się z pracowników danej instytucji wsparcia i integracji społecznej.

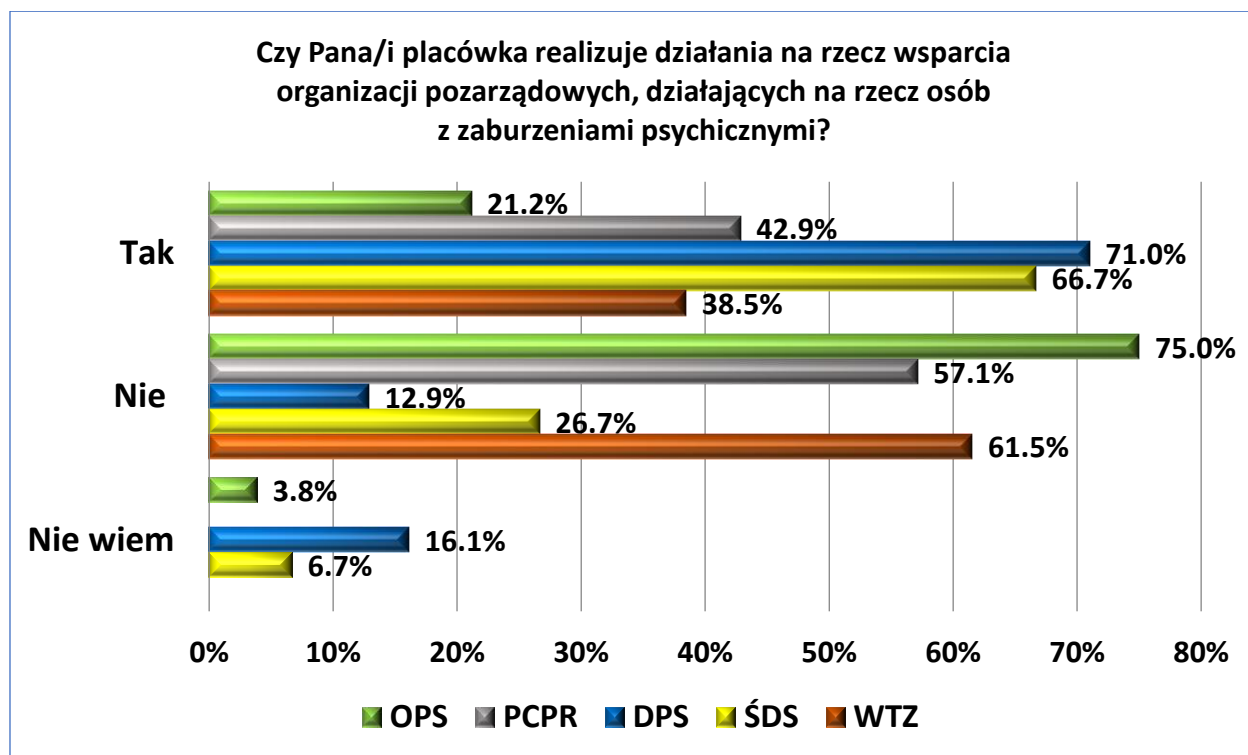
Część respondentów wskazywała, że nie ma potrzeby, by reprezentowane przez nich placówki realizowały działania na rzecz wsparcia organizacji pozarządowych, brak na takie wsparcie środków finansowych lub brak w ich otoczeniu organizacji, która zajmowałaby się wsparciem osób z zaburzeniami psychicznymi.

Jak wspomniano, wiele stowarzyszeń działających na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi zakładanych jest przez osoby pracujące w placówkach pomocy i integracji społecznej. Dzięki temu możliwe jest pozyskanie funduszy, które nie są dostępne dla placówek jednostek samorządu terytorialnego. Członkowie takich organizacji pozostają w ciągłym kontakcie z pracownikami placówek pomocowych, są także zapraszani na różne imprezy branżowe, w tym także konferencje (np. konferencja Otwartego Dialogu). Osoby zgromadzone na wywiadzie fokusowym stwierdziły, że organizacje pozarządowe świetnie sobie radzą same, wiedzą skąd pozyskać środki na swoje cele i często o te środki aplikują. Wsparcie przez instytucje jednostek samorządu terytorialnego odbywa się raczej już na etapie organizacyjnym, by dany projekt zrealizować.

Stowarzyszenia, jeżeli są, to zakładane są z inicjatywy pracowników pomocy społecznej i pozyskują fundusze na ten cel z różnych programów pomocowych, które dla nas, jako instytucji, nie są dostępne, natomiast dla stowarzyszeń pozarządowych tak. Ja od kilkadziesiątu lat należę do takiej organizacji i jeśli chodzi o transfer jakichś środków z mojej instytucji, to nie bardzo możemy. Natomiast organizacyjnie wspierać w realizacji tych celów statutowych to jak najbardziej możemy i robimy, jeżeli one są zbieżne z celami naszych jednostek.

Zogniskowany wywiad grupowy

Wykres nr 24

Źródło: Opracowanie „EU-CONSULT” na podstawie badania CATI z pracownikami OPS, PCPR, DPS, ŚDS, WTZ

Bardzo ważną kwestią jest wsparcie osób pracujących z osobami z zaburzeniami psychicznymi – nauczycieli, opiekunów świetlic, psychologów, terapeutów oraz wolontariuszy. Zdecydowana większość badanych zadeklarowała realizację działań na rzecz wsparcia pracowników i wolontariuszy – z grupami tymi współpracują najczęściej domy pomocy społecznej (83,9%) oraz środowiskowe domy samopomocy (73,3%).

W ramach wsparcia organizowane są przede wszystkim szkolenia, ale także spotkania informacyjno-edukacyjne, imprezy integracyjne, doradztwo oraz szkolenia doskonalące kompetencje z zakresu pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi. Działania na rzecz pracowników i wolontariuszy współpracujących z osobami z zaburzeniami psychicznymi najrzadziej realizują ośrodki pomocy społecznej (jedynie 36,5% wskazań), zaś 3,8% przedstawicieli tych placówek nie wie, czy takie usługi są przez nich realizowane. Wśród powodów, dla których placówki wsparcia nie działają na rzecz pracowników i wolontariuszy, jest brak stałej współpracy z wolontariuszami i brak środków finansowych na wsparcie, ale także brak potrzeby wsparcia tych osób oraz brak chętnych, którzy chcieliby takie wsparcie otrzymać.

7. Bariery w dostępności do usług wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin

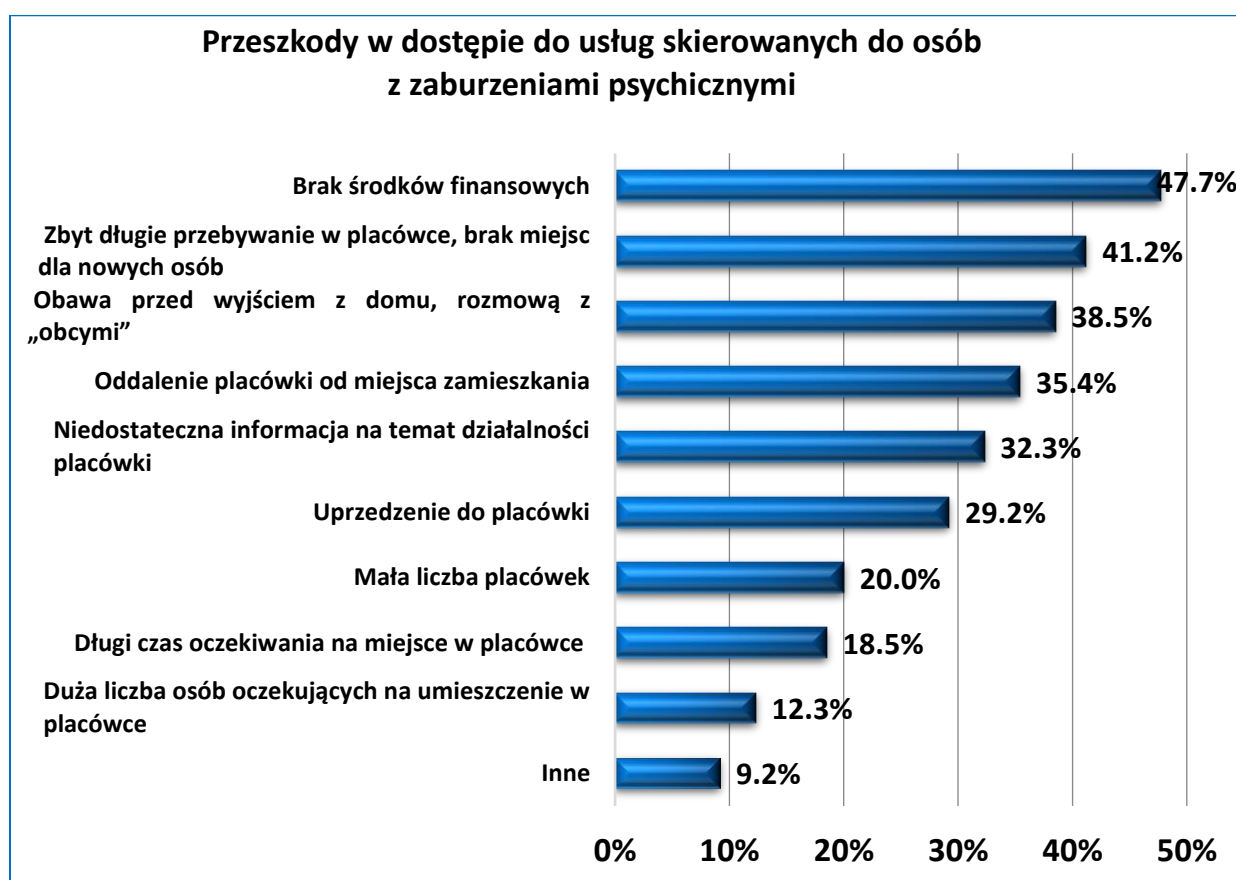
Największą barierą w dostępie do usług wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin według przedstawicieli instytucji integracji i wsparcia społecznego jest brak środków finansowych przeznaczonych na funkcjonowanie ich placówek, co przekłada się na ograniczenie liczby przyjmowanych osób i zatrudnianych specjalistów (47,7%). Drugą w kolejności barierą jest zbyt długie przebywanie osób z zaburzeniami psychicznymi w placówce, co skutkuje brakiem miejsc dla nowych osób (41,2%). Co warto odnotowania, często wskazywaną przeszkodą jest także obawa osoby z zaburzeniami psychicznymi przed wyjściem z domu i rozmową z „obcymi” (38,5%). Jak wskazywały odpowiedzi osób biorących udział w wywiadzie zogniskowanym, mogą to być obawy nie tylko osoby chorej, ale także jej rodziny, która nie chcąc narażać osoby z zaburzeniami na ocenę otoczenia, woli opiekować się nią w domu i otaczać ją jedynie dobrze znanymi osobami. Podobne obawy występują w przypadku umieszczenia chorego w ośrodku całodobowym – osoby z zaburzeniami psychicznymi i ich rodziny obawiają się samotności oraz rozłąki. 35,4% badanych wskazało na problem oddalenia placówek od miejsca zamieszkania osób z zaburzeniami psychicznymi, zaś 23,3% na niedostateczną informację na temat działalności placówek, przez co osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodziny i opiekunowie nie wiedzą, jaką pomoc mogą otrzymać.

Prawie 30% respondentów stwierdziło, że osoby z zaburzeniami psychicznymi nie chcą uczestniczyć w zajęciach placówek WTZ, ŚDS i DPS z powodu uprzedzeń – zdarza się, że osoby chore i ich rodziny słyszą negatywne opinie na temat warunków panujących w placówkach, osób tam pracujących czy organizowanych usług, rezygnują więc ze starania się o uczestnictwo w zajęciach. Wśród najrzadziej wskazywanych barier znalazła się duża liczba osób oczekujących na umieszczenie w placówce, mała liczba placówek oraz długi czas oczekiwania na miejsce w placówce. Wśród innych odpowiedzi badani wskazywali niezrozumienie społeczeństwa oraz zbyt małą liczbę kursów transportu publicznego, który wykorzystywany jest do dojazdu do instytucji wsparcia, szczególnie na terenie gmin wiejskich i miejsko-wiejskich.

Główną barierą we wszystkich wymienionych na poniższym wykresie usługach, według przedstawicieli PCPR i OPS, podobnie jak zdaniem przedstawicieli DPS, ŚDS i WTZ, jest brak środków finansowych na poszerzenie działalności placówki. Drugą główną

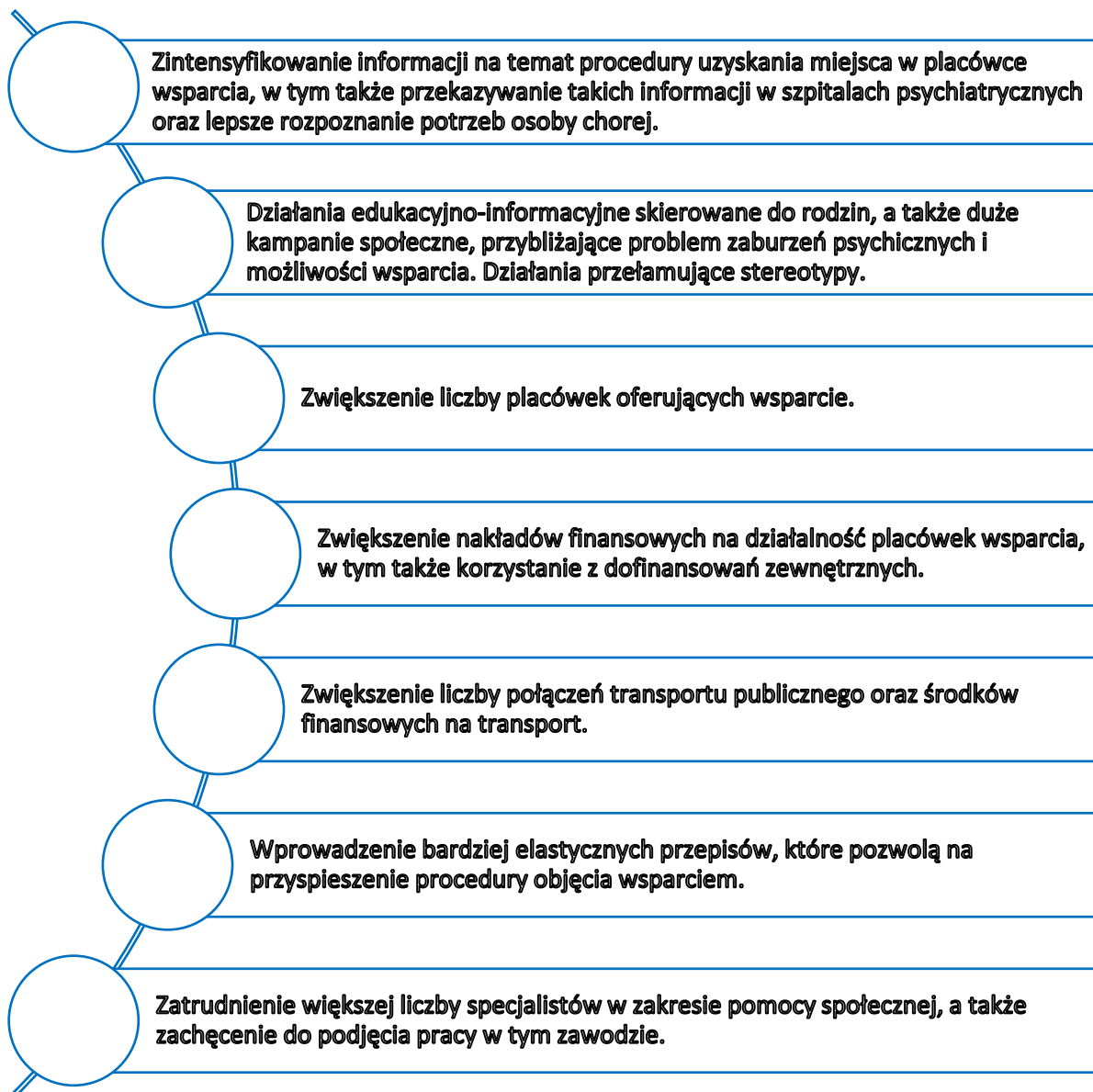
przeszkodą we wszystkich oferowanych usługach jest oddalenie placówki realizującej usługę od miejsca zamieszkania, co jest szczególnie widoczne w usługach opiekuńczych. Długi czas oczekiwania na wsparcie dotyczy głównie usług opiekuńczych (16,1%) oraz mieszkań chronionych i pracy socjalnej (14,5%). Największe uprzedzenie, zdaniem badanych, występuje wobec telefonu zaufania (21,0%), jednocześnie jednak telefon zaufania przez 30,6% respondentów uznany został za usługę, w dostępie do której nie ma żadnych barier.

Wykres nr 25

Źródło: Opracowanie „EU-CONSUL” na podstawie badania CATI z pracownikami DPS, ŚDS, WTZ wyniki nie sumują się do 100%, gdyż respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi).

Przedstawiciele placówek zostali zapytani o to, jak można takim przeszkodom przeciwdziałać. Wśród działań, które mogłyby je zniwelować, są ich zdaniem:

8. Promocja zdrowia psychicznego

Promocja zdrowia psychicznego jest procesem, który umożliwia zwiększenie kontroli nad własnym zdrowiem psychicznym oraz jego poprawę. Działania w tym zakresie dotyczą głównie kompetencji zdrowotnych w sferze psychiki, świadomości, dyspozycji

osobowościowych, wiedzy, postaw i umiejętności¹⁶. Podstawę optymalnego systemu opieki nad społeczeństwem w zakresie zdrowia psychicznego stanowią działania na rzecz nabycia odpowiedniej wiedzy oraz rozwój posiadanych zasobów tak, by w sytuacji choroby psychicznej, dana jednostka potrafiła podjąć odpowiednie kroki¹⁷.

Wyróżnia się następujące fazy profilaktyki:

- fazę wczesną (która ma na celu utrwalenie prawidłowych wzorców zdrowego stylu życia i zapobiegania zachowań niekorzystnych),
- fazę pierwotną tzw. I fazy (która ma na celu zapobieganie chorobie poprzez kontrolę czynników ryzyka wobec osób narażonych),
- fazę wtórną tzw. II fazy (która ma na celu zapobieganie konsekwencjom choroby poprzez jej wczesne wykrycie i leczenie),
- profilaktykę tzw. III fazy (której celem jest zahamowanie postępu choroby oraz ograniczenie powikłań).

Na każdym etapie działań profilaktycznych ogromne znaczenie ma edukacja zdrowotna, podczas której ludzie uczą się dbać o zdrowie własne oraz innych. Są to głównie działania informacyjne, które mają za zadanie kształtowanie przekonań, motywacji, umiejętności oraz postaw zdrowotnych.

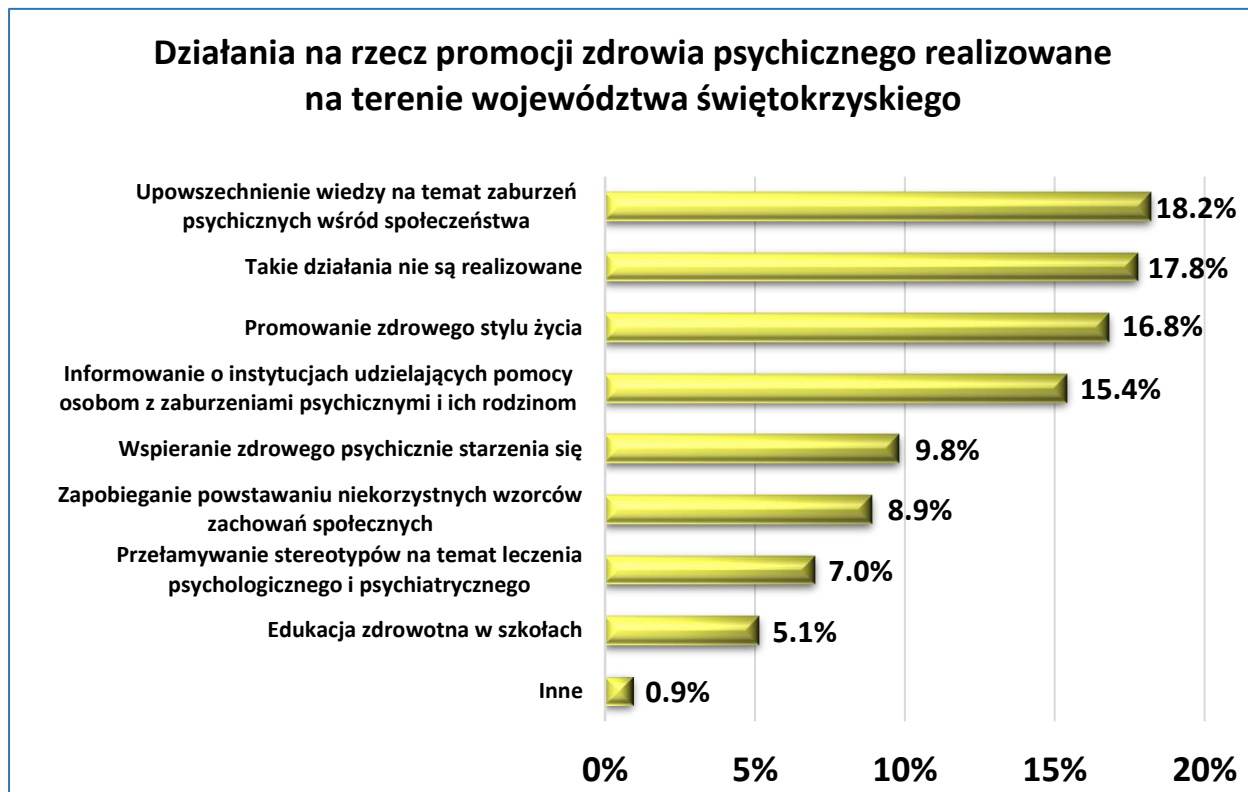
O działania na rzecz promocji zdrowia psychicznego na terenie województwa świętokrzyskiego zapytano także przedstawicieli instytucji wsparcia i integracji społecznej podczas badania CATI. Prawie 1/5 badanych (18,2%) wskazała, że takim działaniem realizowanym na terenie województwa jest upowszechnienie wiedzy na temat zaburzeń psychicznych wśród społeczeństwa. Kolejnym najczęściej realizowanym działaniem jest promowanie zdrowego stylu życia (16,8%) i informowanie społeczeństwa o instytucjach udzielających pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom (15,4%). Nieco mniejszy odsetek respondentów (9,8%) wskazał na wspieranie zdrowego psychicznie starzenia się oraz zapobieganie powstawaniu niekorzystnych wzorców zachowań społecznych (8,9%). Wśród pozostałych odpowiedzi wskazano na przełamywanie stereotypów na temat leczenia psychologicznego i psychiatrycznego, edukację zdrowotną w szkołach, prowadzenie dni

¹⁶ Powiatowy program promocji zdrowia psychicznego na lata 2013-2015, powiat tarnowski.

¹⁷ Tamże.

otwartych oraz inne działania. Działania promocyjne nie są realizowane na terenie województwa świętokrzyskiego według 17,8% respondentów.

Wykres nr 26

Źródło: Opracowanie „EU-CONSUL” na podstawie badania CATI z pracownikami OPS, PCPR, DPS, ŚDS, WTZ (wyniki nie sumują się do 100%, gdyż respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi).

9. Dobre praktyki w zakresie pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w regionie świętokrzyskim

Kielecki Dom Pod Fontanną

Kielecki Dom Pod Fontanną rozpoczął działalność w 2006 roku i adresowany jest do osób doświadczających kryzysów zdrowia psychicznego. Tworzy warunki i szanse takiego rozwijania własnych możliwości i umiejętności, które pozwalają na aktywne i satysfakcjonujące kierowanie własnym życiem. Członkowie placówki działają w sekcjach, które zakładają i prowadzą wspólnie z pracownikami domu-klubu. Uczą się w nich między innymi języków obcych, obsługi komputera, umiejętności społecznych, racjonalnego

dysponowania budżetem oraz nabywają umiejętności poruszania się po rynku pracy. Zgodnie ze standardami domu-klubu opartego na modelu „Fountain House”¹⁸ gościem, kandydatem do członkostwa i w końcu członkiem Kieleckiego Domu pod Fontanną może zostać każda pełnoletnia osoba, u której stwierdzono chorobę psychiczną, z wyjątkiem osób, które aktualnie stwarzają poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa klubowej społeczności. Członkostwo jest dobrowolne i bez ograniczenia w czasie. W domach-klubach wszystkie prace i zadania domowe wykonywane są siłami własnymi. Dom nie zatrudnia pracowników, którzy wykonywaliby tylko określone zadania ani profesjonalistów oferujących pomoc terapeutyczną lub socjalną (czyli lekarzy, pielęgniarek psychiatrycznych, psychologów, terapeutów czy pracowników socjalnych)¹⁹.

Kieleckie Stowarzyszenie Alzheimerowskie

Kieleckie Stowarzyszenie Alzheimerowskie powstało w 2008 roku z inicjatywy lek. med. spec. neurolog Elżbiety Jasińskiej oraz mgr pielęgniarstwa Mariusza Pająka. Do tej inicjatywy dołączył personel pielęgniarstwo – opiekuńczy oraz pozostali pracownicy Domu Pomocy Społecznej im. Jana Pawła II w Kielcach. Stowarzyszenie zrzesza rodziny chorych oraz sympatyków. Celem Stowarzyszenia jest:

- Niesienie pomocy osobom z chorobą Alzheimera i zaburzeniami pokrewnymi oraz ich rodzinom i opiekunom w sprawowaniu opieki a także zatrudnionemu personelowi do sprawowania opieki.
- Organizowanie różnych form instytucjonalnej opieki we wszystkich aspektach życia osobom chorym, ich rodzinom i opiekunom.
- Wymiana informacji na temat problemów związanych z opieką i sposobów ich rozwiązywania.
- Organizowanie spotkań edukacyjno – integracyjnych dla opiekunów, rodzin i zatrudnionego personelu.

¹⁸ Pierwszy dom-klub (clubhouse) powstał w 1948 roku w Nowym Jorku i przyjął nazwę „Fountain House” za przyczyną tryskającej w pobliżu fontanny. Założyły go osoby po przebytych leczeniu psychiatrycznym, by wspomagać siebie w codziennym życiu poza szpitalem. Ich wiedza na temat własnych problemów była podstawą do powstania wszystkich domów-klubów. Obecnie działalność wszystkich Domów koordynuje Międzynarodowe Centrum Rozwoju Domów-Klubów (International Centre for Clubhouse Development), a własne doświadczenia są podstawą aktualizowanych co kilka lat standardów.

¹⁹ <http://www.kdpf.kielce.pl/>

- Propagowanie poprzez media tematyki związanej z socjalnymi i medycznymi problemami wynikającymi z choroby Alzheimera.
- Pomoc medyczna, pielęgniarstwo – opiekuńcza, socjalna, materialna, prawna, psychologiczna i duchowa udzielana osobom z chorobą Alzheimera, (którzy cierpiąc znajdują się w jej różnych fazach) oraz ich rodzinom i opiekunom – będącymi członkami stowarzyszenia, w okresie pogarszającego się stanu ich zdrowia, w czasie umierania i okresie żałoby.
- Podejmowanie wszelakich inicjatyw społecznych i gospodarczych mających na celu wszechstronną pomoc osobom chorym, ich rodzinom, opiekunom oraz personelowi zatrudnionemu do sprawowania tej opieki.

W ramach swej działalności Kieleckie Stowarzyszenie Alzheimerowskie prowadzi również grupy wsparcia oraz udziela indywidualnego poradnictwa dotyczącego holistycznej opieki nad chorym z chorobą Alzheimera²⁰.

Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Chorobą Alzheimera w Koprzywnicy - Zakład Opiekuńczo-Leczniczy

Stowarzyszenie powstało z inicjatywy pracowników Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej "MEDYK". Głównym celem powstania Stowarzyszenia było utworzenie w Koprzywnicy Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego dla osób z chorobą Alzheimera, jak również pozyskiwanie środków finansowych na ten cel. Ponadto celem statutowym Stowarzyszenia jest objęcie opieką i pomocą chorych, ich rodzin a także organizowanie szkoleń i grup wsparcia społecznego. W wyniku działań stowarzyszenia w 2003 roku powstał Zakład Opiekuńczo-Leczniczy, który udziela całodobowych świadczeń zdrowotnych dla chorych z zespołami otępiennymi (chorobą Alzheimera) w zakresie: opieki i pielęgnacji, leczenia, rehabilitacji, terapii zajęciowej i organizacji wolnego czasu, pomocy w rozwiązywaniu problemów bio-psycho-społecznych i duchowych, przygotowania chorego do samodzielnego funkcjonowania w środowisku domowym, edukacji zdrowotnej osób przebywających w zakładzie oraz członków ich rodzin²¹. Po rozbudowie w 2010 roku placówka może jednocześnie objąć opieką 45 pacjentów.

²⁰ <http://www.kielcealzheimer.pl/>

²¹ <http://koprzywnica.info/stowarzyszenie/zakad-opiekuczo-leczniczy.html>

Krajowe Towarzystwo Autyzmu – Oddział Kielce

Krajowe Towarzystwo Autyzmu jest organizacją społeczną, charytatywną, pomagającą rodzinie w rozwiązywaniu problemów ludzi niepełnosprawnych, a szczególnie osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu (ASD) i członków ich rodzin. Kielecki oddział tego ogólnopolskiego Towarzystwa prowadzi cztery placówki²²:

- Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z autyzmem, gdzie realizowana jest dzienna pomoc terapeutyczna i rehabilitacyjna dla młodzieży powyżej 16 roku życia i dorosłych.
- NZOZ Poradnia dla dzieci z autyzmem w której prowadzona jest kompleksowa diagnostyka w kierunku autyzmu zaburzeń pokrewnych oraz systematyczna terapia. Poradnia obejmuje swoją opieką wszystkie dzieci począwszy od 2,5 roku życia, skończywszy na osobach które ukończyły 18 rok życia.
- Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Terapeutyczno-Wychowawczy przeznaczony dla dzieci i młodzieży mających specjalne potrzeby edukacyjne, z autyzmem dziecięcym oraz innymi całościowymi i sprzężonymi zaburzeniami rozwoju. Uczniowie spełniają w Ośrodku obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne i obowiązek szkolny.
- Przedszkole "Słowicza Ferajna" czyli Niepubliczne Przedszkole Specjalne dla Dzieci z Autyzmem, obejmujące swoją opieką dzieci z autyzmem. Terapia i edukacja dzieci z autyzmem w przedszkolu oparta jest na podstawowych zasadach Stosowanej Analizy Zachowania, włączone są również zajęcia logopedyczne, terapia integracji sensorycznej i inne formy wspomagania rozwoju dziecka.

²² <http://www.autyzm-kielce.pl/index.html>

Tabela nr 17

Wykaz organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi w województwie świętokrzyskim				
L.p.	Gmina	Nazwa organizacji	Opis działalności	Adres
powiat buski				
1	Busko-Zdrój	Hipoterapeutyczne Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym	Zajęcia z hipoterapii dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	Wolica 23 28-100 Busko-Zdrój
2	Gnojno	Stowarzyszenie Przyjaciół Domu Pomocy Społecznej w Gnojni	Działalność na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym m.in. mieszkańców DPS	Gnojno 118 28-114 Gnojno
3	Solec-Zdrój	Stowarzyszenie na Rzecz Potrzebujących "Wielki Grosz" przy Domu Pomocy Społecznej w Zborowie	Organizacja imprez o charakterze kulturalno-sportowym dla osób niepełnosprawnych z DPS i WTZ	Zborów 112 28-131 Solec-Zdrój
powiat jędrzejowski				
4	Jędrzejów	Oddział Regionalny Olimpiady Specjalne Polska – Świętokrzyskie	Rehabilitacja poprzez uprawianie sportu. Zadaniem sekcji sportowych jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym rozwijanie sprawności fizycznej, rozwój psychiczny, społeczny i intelektualny.	ul. Armii Krajowej 11 28-300 Jędrzejów
5	Sędziszów	Caritas Diecezji Kieleckiej - Środowiskowy Dom Samopomocy	Aktywizacja i integracja ze środowiskiem, zapewnienie uczestnikom dziennego pobytu, specjalistycznych zajęć terapeutycznych, zaspokojenie niezbędnych potrzeb społecznych, socjalnych, zdrowotnych osobom po kryzysach psychicznych oraz upośledzonych umysłowo.	ul. Kwiatowa 14 28-340 Sędziszów
6	Sędziszów	Fundacja na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "Pokonać Bariery"	Umożliwienie dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej w szczególności z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, a także ze sprzężonymi niepełnosprawnościami realizację obowiązku przedszkolnego, szkolnego i nauki.	Zielonki 17 a 28-340 Sędziszów

7	Bejsce	Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych "Nie Jesteś Sam" przy Domu Pomocy Społecznej w Bejskach	Umożliwienie aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi oraz wspieranie ich rodzin.	Bejsce 230 28-512 Bejsce
8	Kazimierza Wielka	Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Promyk Nadziei”	Prowadzenie WTZ, rehabilitacja społecznej i zawodowa osób niepełnosprawnych zagrożonych wykluczeniem społecznym.	ul. Kościuszki 15 28-500 Kazimierza Wielka
miasto Kielce				
9	Kielce	Stowarzyszenie Psychoterapii "PoRozumienie"	Pomoc psychologiczna, psychoterapia indywidualna osób dorosłych, dzieci i młodzieży a także terapia rodzin i par.	ul. Klonowa 40a/5 25-553 Kielce
10	Kielce	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci - Świętokrzyski Oddział Regionalny	Prowadzenie świetlicy środowiskowej, w której realizowane są programy profilaktyki dla dzieci i młodzieży a także psychoterapia, terapia rodzin, poradnictwo rodzinne i pomoc psychologiczna.	ul. Warszawska 147 25-547 Kielce
11	Kielce	Świętokrzyski Zespół Regionalny Koalicji na rzecz Zdrowia Psychicznego	Prowadzenie Kieleckiego Domu Pod Fontanną, którego celem jest wzmacnianie się osób doświadczających zaburzeń zdrowia psychicznego.	ul. Miodowa 7 25-533 Kielce
12	Kielce	Fundacja Promocji i Ochrony Zdrowia Psychicznego "Pokonaj Lęk"	Promocja i ochrona zdrowia psychicznego.	ul. Wojska Polskiego 230a 25-205 Kielce
13	Kielce	Stowarzyszenie na rzecz Ochrony Zdrowia Psychicznego "Arka"		ul. Urzędnicza 3a 25-729 Kielce
14	Kielce	Stowarzyszenie Charytatywne "Razem-Dzieciom"	Działania są skierowane do dzieci niepełnosprawnych ruchowo i intelektualnie, a polegają na organizowaniu zajęć sportowo-rekreacyjnych, opiece medycznej, rehabilitacji i pomocy wychowawcom szkoły specjalnej.	ul. Urzędnicza 16 25-739 Kielce
15	Kielce	Stowarzyszenie "Razem Pokonamy Depresję"	Przedmiotem działalności jest: wzajemne wsparcie na spotkaniach, terapie motywujące do działania w walce z depresją, warsztaty uczące m.in. asertywności, radzenia sobie z emocjami i stresem, ćwiczenia relaksacyjne.	ul. Spółdzielcza 9/9 25-344 Kielce
16	Kielce	Stowarzyszenie Osób Wspierających Niepełnosprawnych i Chorych Psychiczenie im. Brata Alberta	Niesienie pomocy mieszkańcom DPS oraz inicjowanie i wspieranie działań zmierzających do lepszej dbałości o interesy mieszkańców domu i skuteczniejsze zaspokajanie ich potrzeb.	ul. Żeromskiego 4/6 25-505 Kielce

17	Kielce	Stowarzyszenie "Świadome Życie"	Przedmiotem działalności jest: wspieranie aktywności społecznej na rzecz świadomego życia, wspieranie osób cierpiących na zaburzenia psychofizyczne i ich rodzin, pomoc osobom uzależnionym i zagrożonym uzależnieniem od środków psychoaktywnych	Chorzowska 18a 25-820 Kielce
18	Kielce	Stowarzyszenie Nadzieja Rodzinie	Szeroko pojętą profilaktyką zachowań patologicznych wśród dzieci i młodzieży	ul. Karcówkowska 36 25-711 Kielce
19	Kielce	Kieleckie Stowarzyszenie Alzheimerowskie	Niesienie pomocy osobom z chorobą Alzheimera i zaburzeniami pokrewnymi oraz ich rodzinom i opiekunom w sprawowaniu opieki, także zatrudnionemu personelowi do sprawowania opieki	ul. Peryferyjna 15 25-562 Kielce
20	Kielce	Stowarzyszenie "Chwytaj Szanse"	Wspomaganie i przygotowanie osób z zaburzeniami rozwoju do udziału w życiu społecznym na miarę ich możliwości poprzez edukowanie osób z otoczenia	ul. Chęcińska 25/16 25-020 Kielce
21	Kielce	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Szachowo-Warcabowe Osób Niepełnosprawnych "Caissa"	Ułatwianie prawidłowego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczeństwie w szczególności interesujących się szachami lub warcabami - rozwój tej dziedziny sportu amatorskiego, pomoc w przełamywaniu barier psychicznych	ul. Urzędnicza 7a/16 25-729 Kielce
22	Kielce	Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych "My - Wy - Oni"	Podejmowanie inicjatyw na rzecz rozwoju społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych umysłowo i ich rodzin, wyrównywanie szans tych osób w aspekcie społecznym i zawodowym	ul. Warszawska 96 25-401 Kielce
23	Kielce	Krajowe Towarzystwo Autyzmu - Oddział Kielce	Prowadzenie ŚDS dla osób z autyzmem, Ośrodka Rehabilitacyjno Edukacyjno Terapeutyczno Wychowawczego, poradni zdrowia oraz przedszkola	ul. Mieszka I-go 79 25-624 Kielce
24	Kielce	Świętokrzyskie Towarzystwo Pomocy Osobom Niepełnosprawnym	Rehabilitacja osób z dysfunkcjami ruchowymi oraz umysłowymi poprzez hipoterapię, dogoterapię, rehabilitację na basenie oraz fizjoterapię.	ul. Ściegiennego 207; 25-116 Kielce
25	Kielce	Zrzeszenie Sportu i Rehabilitacji "Start"	Rehabilitacja poprzez uprawianie sportu. Zadaniem sekcji sportowych jest umożliwienie osobom niepełnosprawnych rozwijanie sprawności fizycznej, rozwój psychiczny, społeczny i intelektualny.	ul. Kołłątaja 4 25-715 Kielce
26	Kielce	Stowarzyszenie Działań Twórczych i Rozwoju "Nawigacja"	Propagowanie twórczości artystycznej poprzez wspieranie działalności artystycznej członków i sympatyków stowarzyszenia, działanie na rzecz osób z niepełnosprawnościami, w tym umysłowymi.	Łazy 33 25-677 Kielce

27	Kielce	Caritas Diecezji Kieleckiej	Instytucja Kościoła katolickiego, która organizuje i koordynuje działalność charytatywną w Diecezji Kieleckiej	ul. Jana Pawła II 3 25-013 Kielce
28	Kielce	Towarzystwo Sportowe "Sokół" Kielce	Rehabilitacja poprzez uprawianie sportu.	ul. Wojewódzka 21 25-536 Kielce
29	Kielce	Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Kielcach	Działanie na rzecz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością intelektualną, tworzenia warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenia ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym oraz wspieranie ich rodzin.	ul. Chęcińska 23 25-020 Kielce
30	Kielce	Ośrodek Inspiracji Skrzydła	Udzielanie pomocy psychologicznej, zwiększanie świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowia psychicznego zapobiegające stygmatyzacji, promocja i profilaktyka zdrowia psychicznego w szkołach, środowisku akademickim i społeczności lokalnej	ul. Wesoła 54 25-363 Kielce
31	Kielce	Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie "Pro"	Udzielanie wsparcia rodzinie w zakresie pomocy psychospołecznej, pedagogicznej, prawnej i innej oraz podnoszenie jakości życia w rodzinie, pomoc psychospołeczną osobom i rodzinom w kryzysie.	ul. Kochanowskiego 7/16, 25-384 Kielce

powiat kielecki

32	Chmielnik	Stowarzyszenie Przyjaciół Domu Pomocy Społecznej w Łągiwnikach "Otwarte Serca"	Niesienie pomocy mieszkańcom DPS w Łągiwnikach oraz inicjowanie i wspieranie działań zmierzających do lepszej dbałości o interesy mieszkańców domu i skuteczniejsze zaspokajanie ich potrzeb.	Łągiwniki 73 26-020 Chmielnik
33	Piekoszów	Katolickie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych ich Rodzin i Przyjaciół "Nasz Dom"	Współpraca z Domem dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie w zakresie organizacji i prowadzenia turnusów rehabilitacyjnych, spotkania integracyjne osób niepełnosprawnych i ich opiekunów z okolicy.	ul. Czarnowska 2A 26-065 Piekoszów
34	Piekoszów	Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej "Razem"	Tworzenie jak najkorzystniejszych warunków dla rozwoju osobowego i fizycznego osób niepełnosprawnych oraz ich aktywnego i godnego uczestnictwa w życiu społecznym.	ul. Częstochowska 85; 26-065 Piekoszów
35	Sitkówka-Nowiny	Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych "AMABILIS"	Współpraca z Domem Pomocy Społecznej w Zgórsku oraz Warsztatami Terapii Zajęciowej	ul. Szewska 28 26-052 Zgórsko

powiat konecki

36	Końskie	Stowarzyszenie "Spinacz"	Tworzenie przestrzeni do budowania pozytywnej tożsamości społeczności, integrowanie wszystkich jej członków oraz niesienie im profesjonalnej i eksperckiej pomocy w sytuacjach trudnych i kryzysowych	ul. Koczwara 33B 26-200 Końskie
37	Końskie	Stowarzyszenie Pracowników i Przyjaciół Domu Pomocy Społecznej "Cichy Zakątek" w Końskich	Niesienie pomocy mieszkańcom DPS "Cichy Zakątek" oraz inicjowanie i wspieranie działań zmierzających do lepszej dbałości o interesy mieszkańców domu i skuteczniejsze zaspokajanie ich potrzeb.	ul. Warszawska 25 26-200 Końskie

powiat opatowski

38	Iwaniska	Stowarzyszenie na rzecz Wspierania Aktywności Lokalnej "Zielonka"		Zielonka 2 27-570 Iwaniska
39	Opatów	Stowarzyszenie na rzecz Osób Przewlekłe Psychiczenie Chorych "Cichy Port"	Niesienie pomocy mieszkańcom DPS w Zochcinku oraz inicjowanie i wspieranie działań zmierzających do lepszej dbałości o interesy mieszkańców domu i skuteczniejsze zaspokajanie ich potrzeb.	Zochcinek 42 27-500 Opatów

powiat ostrowiecki

40	Ostrowiec Świętokrzyski	Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych i Psychiczenie Chorych "Barka"	Pomoc w zapewnieniu godziwych warunków życia dla osób niepełnosprawnych i psychiczenie chorych poprzez pozyskiwanie środków z przeznaczeniem dla osób niepełnosprawnych	Os. Słoneczne 49 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
41	Ostrowiec Świętokrzyski	Stowarzyszenie na rzecz Wychowanków Zespołu Szkół Specjalnych w Ostrowcu Św. "Źródło"	Działanie na rzecz wyrównywania szans dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną, prowadzenie ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym oraz wspieranie ich rodzin.	ul. Łżecka 31 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
42	Ostrowiec Świętokrzyski	Fundacja "Pomocna Dłoń" w Ostrowcu Świętokrzyskim	Prowadzenie Centrum Integracji Społecznej oraz Klubu Integracji Społecznej	Aleja 3 Maja 73 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
43	Ostrowiec Świętokrzyski	Stowarzyszenie Na Rzecz Warsztatu Terapii Zajęciowej „SZANSA”	Prowadzenie Warsztatów Terapii Zajęciowej	ul. Żabia 31, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski

powiat sandomierski

44	Koprzywnica	Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Choro b ą Alzheimer	Działalność związana z ochroną zdrowia ludzkiego i promocją zdrowia, działalność edukacyjna - szkolenie opiekunów, leczenie, pielęgnacja i pomoc chorym na zaburzenia pamięci	ul. Szkolna 8 27-660 Koprzywnica
45	Koprzywnica	Fundacja "La Zebra"	Wsparcie dla osób niepełnosprawnych, dążenie do integralnego rozwoju w społeczeństwie obywatelskim osób niepełnosprawnych, uzależnionych, bezrobotnych, niezaradnych życiowo, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób nim zagrożonych.	Krzcin 7 27-660 Koprzywnica
46	Obrazów	Sandomierskie Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Niepełnosprawnością Intelleksu	Działanie na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną wyrównywania ich szans, tworzenia warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, wspierania ich rodzin oraz prowadzenie ŚDS lub innych ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych.	Kleczanów 91A 27-641 Obrazów
47	Sandomierz	Sandomierskie Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Zdrowia Psychicznego "Nadzieja"	Rozwój różnorodnych form działalności służby zdrowia w zakresie leczenia chorób psychicznych, tworzenie miejsc pracy chronionej dla osób dotkniętych chorobą psychiczną.	ul. Schinżla 13 27-600 Sandomierz
48	Sandomierz	Stowarzyszenie na rzecz Zdrowia Psychicznego	Pomoc psychologiczna osobom po hospitalizacji w placówkach leczenia psychiatryczno-odwykowego, leczeniu ambulatoryjnym psychiatrycznym lub odwykowym oraz pomoc psychologiczna dla rodzin osób chorych.	Rynek 28 27-600 Sandomierz
49	Sandomierz	Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Zatrudnieniu, Rehabilitacji i Rewalidacji "Integracja"	Tworzenie miejsc pracy chronionej dla osób dotkniętych chorobą psychiczną.	ul. Jakubowskiego 5, 27-600 Sandomierz
50	Sandomierz	Caritas Diecezji Sandomierskiej	Instytucja Kościoła katolickiego, która organizuje i koordynuje działalność charytatywną w Diecezji Sandomierskiej	ul. Opatowska 10 27-600 Sandomierz
51	Sandomierz	Stowarzyszenie "Dobrze, że jesteś"	Wspieranie funkcjonowania Ośrodka Rehabilitacyjno - Edukacyjnego "Radość Życia" dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej w Sandomierzu	ul. Opatowska 10 27-600 Sandomierz

powiat skarżyski				
52	Skarżysko-Kamienna	Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych	Prowadzenie Warsztatów Terapii Zajęciowej	ul. Kościuszki 38 26-110 Skarżysko Kamienna
powiat starachowicki				
53	Starachowice	Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych - Świątlica "Motylkowe Wzgórze"	Promowanie katolickich wartości życia społecznego i kulturalnego poprzez prowadzenie działalności integrujących niepełnosprawnych ze zdrowymi	Al. Najświętszej Marii Panny 7 27-200 Starachowice
54	Starachowice	Koło Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski		ul. Górna 8/6 27-200 Starachowice
powiat staszowski				
55	Staszów	Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło Terenowe	Działanie na rzecz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością intelektualną, tworzenia warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenia ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym oraz wspieranie rodzin.	ul. Rytwiańska 23 28-200 Staszów

Źródło: Opracowanie własne ROPS.

10. Analiza SWOT

Analiza SWOT polega na ocenie silnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń, w tym przypadku systemu oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie województwa świętokrzyskiego. Zastosowanie analizy SWOT pozwoliło na określenie potencjału obecnego systemu i na obranie najlepszej strategii działania w kontekście przyszłych zmian.

Tabela nr 18

ANALIZA SWOT OBECNEGO SYSTEMU WSPARCIA DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
❖ Wykwalifikowana kadra, która oprócz posiadanego wykształcenia i doświadczenia, pogłębia swoją wiedzę uczestnicząc w wielu szkoleniach ❖ Ciągły rozwój placówek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym powstanie dziennych placówek pobytu, których jeszcze kilka lat temu nie było ❖ Chęć współpracy między placówkami, dzięki czemu możliwa jest wymiana wiedzy i doświadczenia ❖ Powstawanie organizacji pozarządowych zajmujących się wsparciem osób z zaburzeniami psychicznymi, które wspomagają placówki JST ❖ Wzrost świadomości rodzin na temat zaburzeń psychicznych, dzięki czemu możliwa jest współpraca na linii instytucja-rodzina	❖ Duża liczba procedur przy jednoczesnej małej liczbie pracowników, przez co brak czasu na faktyczne wsparcie podopiecznych ❖ Nierównomierne rozmieszczenie placówek integracji i wsparcia społecznego ❖ Zbyt mała liczba placówek całodobowej opieki, które zajmują się osobami najbardziej chorymi i niesamodzielnymi ❖ Mała liczba mieszkań treningowych, które stanowią praktyczną formę terapii i jeden z najlepszych instrumentów usamodzielniania się ❖ Brak środków finansowych na zwiększenie liczby zajęć i miejsc w placówkach oraz liczby wykwalifikowanych pracowników, przez co istnieje utrudniony dostęp do specjalistów ❖ Niedostateczna informacja na temat możliwych form pomocy, rodziny osób z zaburzeniami nie wiedzą, gdzie zgłosić się po pomoc ❖ Brak środków na kulturę i rekreację, która pozwoliłaby na integrację i aktywizację osób z zaburzeniami psychicznymi ❖ Zbyt mała liczba zespołów psychiatrii środowiskowej oraz brak szkoleń z tego zakresu, które mogłyby wpłynąć na rozwój tego podejścia
SZANSE	ZAGROŻENIA
❖ Realizacja opracowanych programów, w których znajdują się kierunki działań na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi ❖ Możliwość pozyskania środków zewnętrznych (w tym środków unijnych oraz środków z programów grantowych), które można przeznaczyć na rozwój wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi ❖ Zacieśnienie współpracy między instytucjami, dzięki czemu możliwe będzie bardziej kompleksowe wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi	❖ Negatywne procesy demograficzne i epidemiologiczne, w tym rosnąca liczba osób z zaburzeniami psychicznymi ❖ Rosnące zapotrzebowanie na psychiatryczne usługi zdrowotne i opiekuńcze ❖ Mała stabilność finansowania placówek integracji i wsparcia społecznego, co wpływa na powstawanie obaw o realizację projektów i finansowanie działalności ❖ Brak środków finansowych na zwiększenie liczby zajęć i miejsc w placówkach dla osób z zaburzeniami psychicznymi

❖ Zacieśnienie współpracy między sektorami, dzięki czemu możliwe będzie bardziej kompleksowe wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi ❖ Zmiana postaw wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, która ułatwi ich aktywizację i pozwoli w pełni włączyć ich do społeczeństwa ❖ Dostępność środków masowego przekazu dla celów informacyjno-edukacyjnych	❖ Brak chęci współpracy między instytucjami i sektorami prywatnym i publicznym ❖ Brak koordynacji współpracy między placówkami ochrony zdrowia a placówkami wsparcia społecznego ❖ Niewystarczająca aktywność samorządów w tworzeniu systemu oparcia społecznego osób z zaburzeniami psychicznymi
---	---

Źródło: Opracowanie „EU-CONSUL”

11. Podsumowanie

Przedstawione w Wojewódzkim Programie poszerzania, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie pomocy i oparcia społecznego w województwie świętokrzyskim dane pozwalają na wyciągnięcie następujących wniosków:

- w 2016 w województwie świętokrzyskim roku udzielono 2 991 800 specjalistycznych porad lekarskich, co stanowi 3% spośród wszystkich tego typu porad w Polsce,
- spośród 2 991 800 specjalistycznych porad lekarskich udzielonych w 2016 roku w województwie świętokrzyskim 145 300, czyli 5% dotyczyło zdrowia psychicznego,
- w regionie świętokrzyskim w ciągu ostatnich kilku lat zmniejsza się liczba udzielonych specjalistycznych porad lekarskich zdrowia psychicznego (spadek o 5%) i jest to tendencja odwrotna do obserwowanej w większości regionów w Polsce, jak i średniej krajowej w tym zakresie (wzrost o 12%),
- liczba osób z zaburzeniami psychicznymi korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w województwie świętokrzyskim w ciągu pięciu lat zwiększyła się o 41% (z 829 do 1173), liczba świadczeń, z których korzystają te osoby wzrosła o 62% (ze 156 457 do 253 929), natomiast koszt tego typu usług w 2017 roku wyniósł 7 580 352zł wobec 4 231 943zł w 2013 roku, co oznacza wzrost poniesionych kosztów o 79%,
- niemal w połowie świętokrzyskich gmin (44 ze 102) nie wykonano żadnej usługi opiekuńczej w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,

- otwarcie w Kielcach nowego środowiskowego domu samopomocy oraz poszerzenie działalności ŚDS-u w Połańcu spowodowało, że liczba miejsc w tego typu placówkach zwiększyła się o 125 i aktualnie wynosi 1088, liczba osób korzystających z usług ŚDS wzrosła z 1133 w 2015 roku do 1258 w 2017 roku,
- najwięcej środowiskowych domów samopomocy w regionie świętokrzyskim funkcjonuje w Kielcach (8), powiecie kieleckim (6) oraz powiecie sandomierskim (4), najmniej w powiatach: koneckim, kazimierskim, pińczowskim oraz włoszczowskim (w każdym z tych powiatów działa po jednym ŚDS-ie),
- na terenie województwa świętokrzyskiego w 2017 roku znajdowało się 13 mieszkań chronionych przeznaczonych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w gminie Nowy Korczyn – 9, w Kielcach - 3 oraz w gminie Jędrzejów - 1); z tej formy pomocy skorzystało 31 osób,
- w regionie świętokrzyskim funkcjonuje 6 centrów integracji społecznej oraz 11 klubów integracji społecznej; w 5 powiatach: kazimierskim, opatowskim, pińczowskim, sandomierskim oraz włoszczowskim nie funkcjonują tego typu placówki,
- w 20 świętokrzyskich domach pomocy społecznej dla osób przewlekle chorych psychicznie oraz dla osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi w 2017 roku liczba mieszkańców wyniosła 2043 i była o 1,9% większa w odniesieniu do 2014 roku,
- najwięcej domów pomocy społecznej przeznaczonych dla ww. osób działa w powiatach: buskim (4), opatowskim (3), koneckim, kieleckim oraz w mieście Kielce (po 2), na terenie powiatów: sandomierskiego oraz starachowickiego nie funkcjonuje żaden DPS przeznaczony dla osób z tego typu schorzeniami,
- w 32 świętokrzyskich warsztatach terapii zajęciowej uczestniczy obecnie 1500 osób; w porównaniu do 2015 roku liczba uczestników wzrosła o 19,5%, co wynika z powstania kilku nowych placówek,
- wśród obecnych uczestników warsztatów terapii zajęciowej mężczyźni stanowią 59,4%, a kobiety 40,6%,
- najwięcej warsztatów terapii zajęciowej ulokowanych zostało w powiatach: kieleckim ziemskim i opatowskim (po 5), sandomierskim (4) oraz buskim (3), najmniej WTZ działa w powiatach: kazimierskim, koneckim, pińczowskim,

staszowskim oraz włoszczowskim (w każdym z tych powiatów znajduje się jeden WTZ-et),

- w 2017 roku w regionie świętokrzyskim funkcjonowało łącznie 65 poradni, ośrodków i placówek specjalistycznych dla dzieci i młodzieży m.in. poradnie psychologiczno-pedagogiczne (26), specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze (18), ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze umożliwiające upośledzonym umysłowo realizację obowiązku szkolnego i nauki (8) oraz młodzieżowe ośrodki wychowawcze (7),
- wśród 151 placówek kształcenia specjalnego w 2017 roku w regionie świętokrzyskim funkcjonowało najwięcej: szkół podstawowych (38), gimnazjów (37), szkół specjalnych przysposabiających do pracy (19), zasadniczych szkół zawodowych (17), branżowych szkół I stopnia (16) oraz przedszkoli (15),
- łączna liczba uczniów kształcących się w oddziałach specjalnych i integracyjnych wszystkich rodzajów szkół w 2017 roku w regionie świętokrzyskich wyniosła 3129,
- największą grupą uczniów w 2017 roku wymagających kształcenia specjalnego są osoby z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim (1178), kolejnymi grupami pod względem liczebności są osoby: z niepełnosprawnościami sprzężonymi (1055), autyzmem, w tym zespołem Aspergera (870), z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym (749), niedostosowane społecznie (219) oraz zagrożone niedostosowaniem społecznym (211),
- zapadalność rejestrowana czyli liczba osób u których w danym roku wykryto chorobę Alzheimera i inne otępienia w województwie świętokrzyskim w 2014 roku wyniosła 105 osób na 100 tysięcy mieszkańców, natomiast chorobowość rejestrowana, czyli łączna liczba zarejestrowanych osób z tego typu schorzeniem wyniosła 616 osób na 100 tysięcy mieszkańców.
- ponad 80% pytaných przedstawicieli ŚDS-ów, PCPR-ów i OPS-ów uważa, że ich placówka realizuje działania na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi.
- działania na rzecz wsparcia organizacji pozarządowych funkcjonujących dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizuje wg. badanych pracowników odpowiednio: 21% OPS-ów, 43% PCPR-ów, 71% DPS-ów, 67% ŚDS-ów oraz 38 % WTZ-etów.

- najczęściej występującymi barierami w dostępie do usług skierowanych do osób z zaburzeniami psychicznymi są według respondentów: brak środków finansowych (48%), brak miejsc dla nowych osób spowodowany zbyt długim przebywaniem osób w placówce (41%), obawa przed wyjściem z domu i kontaktem z innymi osobami (38%), oddalenie placówki od miejsca zamieszkania (35%), niedostateczna informacja na temat działalności placówki (32%) oraz uprzedzenie do placówki (29%),
- najpopularniejsze działania na rzecz promocji zdrowia psychicznego według badanych pracowników to: upowszechnianie wiedzy na temat zaburzeń psychicznych wśród społeczeństwa (18%), promowanie zdrowego stylu życia (17%), informowanie o instytucjach udzielających pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom (15%), wspieranie zdrowego psychicznie starzenia się (10%) oraz zapobieganie powstawaniu niekorzystnych wzorców zachowań społecznych (9%). Niemal 18% respondentów uważa, że na terenie województwa świętokrzyskiego nie są realizowane żadne tego typu działania.

12. Cele Programu

Celem głównym niniejszego programu jest rozwój różnorodnych form wsparcia, efektem czego ma być utrzymanie, wzmocnienie lub powrót do pełnienia ról społecznych, odzyskanie samodzielności i aktywności społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi. Cel główny jest zgodny z zapisami *Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2020* i będzie realizowany za pośrednictwem poniższych celów szczegółowych:

- Rozwijanie idei środowiskowego modelu wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- Wspieranie rozwoju współpracy pomiędzy podmiotami świadczącymi oparcie społeczne, a podmiotami leczniczymi udzielającymi świadczeń psychiatrycznych.
- Wypracowanie, wdrożenie i upowszechnienie standardu w zakresie mieszkalnictwa wspomaganego dla osób chorujących psychicznie po wielokrotnych pobytach w szpitalu psychiatrycznym.

- Podnoszenie kompetencji kadr pomocy i integracji społecznej w zakresie pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi.
- Wspieranie podmiotów III sektora w zakresie realizacji działań na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi.
- Wspieranie rozwoju infrastruktury pomocy i wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi.

Tabela nr 19

Cel główny: <u>Rozwój różnorodnych form wsparcia, efektem czego ma być utrzymanie, wzmocnienie lub powrót do pełnienia ról społecznych, odzyskanie samodzielności i aktywności społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi</u>				
Cel szczegółowy nr 1: Rozwijanie idei środowiskowego modelu wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin				
Działanie	Realizator	Indyktywne Ramy Finansowe	Wskaźnik realizacji	Źródło danych
Upowszechnianie i promowanie nowych form i metod wsparcia środowiskowego osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym asystenta środowiskowego oraz asystenta zdrowienia	Samorząd województwa	Budżet województwa	- liczba upowszechnionych dobrych praktyk (Biuletyn ROPS, strona www) - liczba konferencji i seminariów	ROPS
Zwiększanie zakresu stosowania specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Samorządy lokalne	Budżet państwa	- liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	OZPS
Zwiększanie liczby miejsc w Środowiskowych Domach Samopomocy, w szczególności na obszarach o najmniejszej dostępności tego typu usług	Samorządy lokalne	Budżet państwa	- liczba nowych ŚDS - liczba miejsc ŚDS - liczba ŚDS dofinansowanych przez samorząd województwa (w tym RPO WŚ)	OZPS ROPS DW EFS

Cel szczegółowy nr 2:

Wspieranie rozwoju współpracy pomiędzy podmiotami świadczącymi oparcie społeczne, a podmiotami leczniczymi udzielającymi świadczeń psychiatrycznych

Działanie	Realizator	Indykatywne Ramy Finansowe	Wskaźnik realizacji	Źródło danych
Organizowanie konferencji, seminariów, narad itp. służących współpracy podmiotów pomocy i integracji społecznej, a także podmiotów ochrony zdrowia	Samorząd województwa, (ROPS, ŚCP, WOTUW)	Budżet województwa	- liczba konferencji, seminariów i narad	ROPS ŚCP WOTUW
Upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie współpracy podmiotów pomocy i integracji społecznej, a także podmiotów ochrony zdrowia oraz koordynacji usług społecznych z usługami zdrowotnymi	Samorząd województwa, (ROPS)	Budżet województwa	- liczba upowszechnionych dobrych praktyk	ROPS

Cel szczegółowy nr 3:

Wypracowanie, wdrożenie i upowszechnienie standardu w zakresie mieszkalnictwa wspomaganego dla osób chorujących psychicznie po wielokrotnych pobytach w szpitalu psychiatrycznym

Działanie	Realizator	Indykatywne Ramy Finansowe	Wskaźnik realizacji	Źródło danych
Realizacja projektu partnerskiego pn. <i>Standardy w zakresie mieszkalnictwa wspomaganego dla osób chorujących po wielokrotnych pobytach w szpitalu psychiatrycznym</i>	Samorząd województwa, ROPS	Środki UE (PO WER)	- utworzenie mieszkania chronionego w gminie wiejskiej - wypracowanie standardu	ROPS
Upowszechnianie standardu opracowanego w ramach projektu	Samorząd województwa, ROPS	Środki UE (PO WER)	- liczba przedsięwzięć w ramach, których upowszechniane były mieszkalnictwa wspomaganego dla osób chorujących po	ROPS

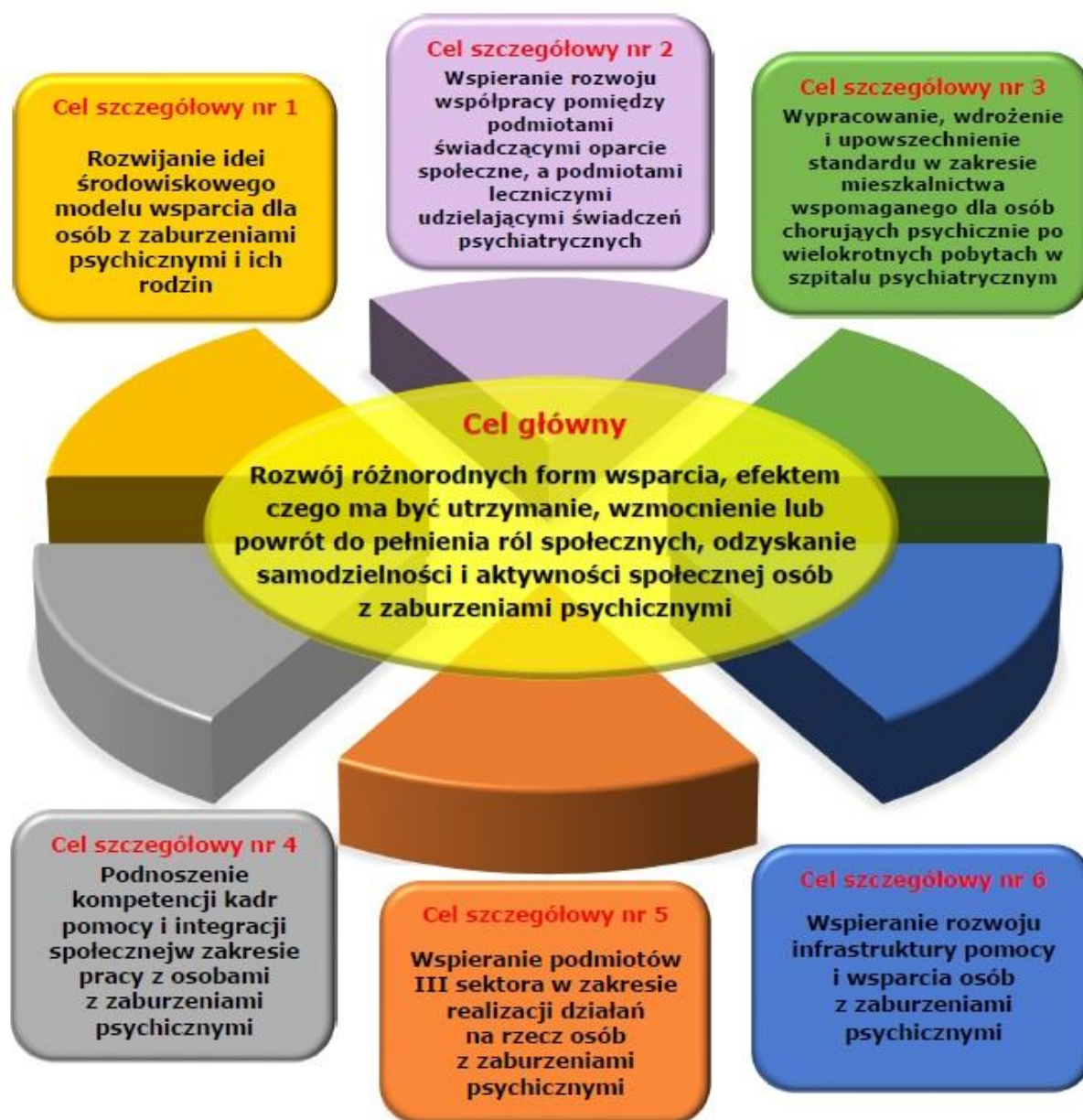
			wielokrotnych pobytach w szpitalu psychiatrycznym	
--	--	--	---	--

Cel szczegółowy nr 4: Podnoszenie kompetencji kadr pomocy i integracji społecznej w zakresie pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi				
Działanie	Realizator	Indykatywne Ramy Finansowe	Wskaźnik realizacji	Źródło danych
Organizowanie cyklicznych szkoleń dla kadr pomocy i integracji społecznej w zakresie pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi	Samorząd województwa ROPS	Budżet województwa, środki UE	- liczba osób które ukończyły szkolenie	ROPS

Cel szczegółowy nr 5: Wspieranie podmiotów III sektora w zakresie realizacji działań na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi				
Działanie	Realizator	Indykatywne Ramy Finansowe	Wskaźnik realizacji	Źródło danych
Zlecanie organizacjom pozarządowym zadań w zakresie oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Samorząd województwa, ROPS	Budżet województwa	- liczba organizacji, które otrzymały wsparcie	ROPS
Wspieranie aktywizacji społeczno - zawodowej realizowanej poprzez podmioty ekonomii społecznej, w szczególności działań realizowanych i dostosowanych do osób po kryzysach psychicznych.	Samorząd województwa, ROPS OWESy	Środki UE EFS	- liczba podmiotów ekonomii społecznej w których zatrudnione są osoby z zaburzeniami psychicznymi	ROPS, OWESy

Cel szczegółowy nr 6: Wspieranie rozwoju infrastruktury pomocy i wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi				
Działanie	Realizator	Indykatywne Ramy Finansowe	Wskaźnik realizacji	Źródło danych
Wspieranie samorządów, organizacji pozarządowych w zakresie tworzenia oraz poszerzania działalności przez podmioty takie jak: Kluby Integracji Społecznej, Centra Integracji Społecznej, Środowiskowe Domy Samopomocy, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Zakłady Aktywności	Samorząd województwa, ROPS	Budżet województwa, Środki UE EFS	- liczba podmiotów, które uzyskały wsparcie	ROPS, DW EFS

Zawodowej, Mieszkania Chronione w tym: Treningowe/Aktywizujące, Ośrodki wsparcia dziennego dla osób z chorobą alzheimera				
--	--	--	--	--

Źródło: Opracowanie własne ROPS.

13. Realizacja programu

Realizatorem programu jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego. Działania programu będą realizowane we współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi samorządu województwa świętokrzyskiego takim, jak: Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii, Wojewódzki Urząd Pracy czy też poszczególne departamenty Urzędu Marszałkowskiego: Departament Polityki Regionalnej, Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego, Departament Wdrażania Europejskich Funduszy Rozwoju Regionalnego, Departament Ochrony Zdrowia oraz jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami pomocy i integracji społecznej, podmiotami sektora ekonomii społecznej i organizacjami pozarządowymi.

Adresatami działań programu są osoby fizyczne, prawne i podmioty nieposiadające osobowości prawnej, realizujące zadania w obszarze oparcia społecznego osób z zaburzeniami psychicznymi, osoby zagrożone tymi problemami społecznymi i ich rodziny oraz wszyscy mieszkańcy województwa świętokrzyskiego.

Zakłada się, że działania programowe będą finansowane w ramach:

- budżetu Samorządu Województwa Świętokrzyskiego,
- Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020,
- dotacji budżetu państwa,
- projektu pn. „Standardy w zakresie mieszkalnictwa wspomagane dla osób chorujących psychicznie po wielokrotnych pobytach w szpitalu psychiatrycznym” realizowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.

Spis wykresów

Wykres nr 1	Specjalistyczne porady lekarskie – ogółem	6
Wykres nr 2	Specjalistyczne porady lekarskie zdrowia psychicznego w Polsce na tle wszystkich specjalistycznych porad zdrowia	7
Wykres nr 3	Specjalistyczne porady lekarskie zdrowia psychicznego w województwie świętokrzyskim na tle wszystkich specjalistycznych porad zdrowia	7
Wykres nr 4	Specjalistyczne porady lekarskie zdrowia psychicznego	8
Wykres nr 5	Liczba specjalistycznych porad lekarskich zdrowia psychicznego w województwie świętokrzyskim na tle średniej krajowej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	9
Wykres nr 6	Liczba specjalistycznych porad lekarskich zdrowia psychicznego w województwie świętokrzyskim	10
Wykres nr 7	Liczba specjalistycznych porad lekarskich zdrowia psychicznego w województwie świętokrzyskim na 1000 mieszkańców	10
Wykres nr 8	Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w województwie świętokrzyskim	14
Wykres nr 9	Liczba świadczeń specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi w województwie świętokrzyskim	14
Wykres nr 10	Kwota świadczeń specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi w województwie świętokrzyskim	15
Wykres nr 11	Liczba ŚDS ze względu na typ	25
Wykres nr 12	Liczba osób korzystających z ŚDŚ oraz aktualna liczba miejsc w ŚDS	26
Wykres nr 13	Liczba uczestników ŚDS według stopnia niepełnosprawności	26
Wykres nr 14	Liczba uczestników ŚDS według rodzaju zaburzeń	27
Wykres nr 15	Liczba uczestników ŚDS według płci i wieku	28

Wykres nr 16 Liczba miejsc oraz mieszkańców DPS dla osób przewlekle chorych psychicznie i niepełnosprawnych intelektualnie w województwie świętokrzyskim	42
Wykres nr 17 Liczba osób umieszczonych w DPS dla osób przewlekle chorych psychicznie i niepełnosprawnych intelektualnie w roku sprawozdawczym w województwie świętokrzyskim	42
Wykres nr 18 Liczba osób oczekujących na umieszczenie w DPS dla osób przewlekle chorych psychicznie i niepełnosprawnych intelektualnie w województwie świętokrzyskim	43
Wykres nr 19 Aktualna liczba miejsc oraz liczba uczestników WTZ	47
Wykres nr 20 Liczba uczestników WTZ według stopnia niepełnosprawności	48
Wykres nr 21 Liczba uczestników WTZ według rodzaju zaburzeń	49
Wykres nr 22 Liczba uczestników WTZ według wieku i płci	50
Wykres nr 23 Czy Pana/i placówka realizuje działania na rzecz rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi	63
Wykres nr 24 Czy Pana/i placówka realizuje działania na rzecz wsparcia organizacji pozarządowych, działających na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi?	67
Wykres nr 25 Przeszkody w dostępie do usług skierowanych do osób z zaburzeniami psychicznymi	69
Wykres nr 26 Działania na rzecz promocji zdrowia psychicznego realizowane na terenie województwa świętokrzyskiego	72

Spis tabel

Tabela nr 1 Specjalistyczne porady lekarskie zdrowia psychicznego	11
Tabela nr 2 Liczba mieszkańców województwa świętokrzyskiego korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	16-18

Tabela nr 3	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi w gminach województwa świętokrzyskiego w 2017 roku	20-22
Tabela nr 4	Liczba osób zatrudnionych w środowiskowych domach samopomocy w województwie świętokrzyskim	28
Tabela nr 5	Środowiskowe domy samopomocy w województwie świętokrzyskim	31-33
Tabela nr 6	Mieszkania chronione dla osób z zaburzeniami psychicznymi w województwie świętokrzyskim	35
Tabela nr 7	Centra integracji społecznej w województwie świętokrzyskim	37
Tabela nr 8	Kluby integracji społecznej w województwie świętokrzyskim	38-39
Tabela nr 9	Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych oraz niepełnosprawnych intelektualnie w województwie świętokrzyskim	44-45
Tabela nr 10	Liczba osób zatrudnionych w warsztatach terapii zajęciowej w województwie świętokrzyskim	50-51
Tabela nr 11	Warsztaty terapii zajęciowej w województwie świętokrzyskim	53-55
Tabela nr 12	Liczba specjalistycznych placówek, ośrodków i poradni w województwie świętokrzyskim	57
Tabela nr 13	Liczba placówek kształcenia specjalnego w województwie świętokrzyskim	58
Tabela nr 14	Liczba uczniów w oddziałach specjalnych w województwie świętokrzyskim	59
Tabela nr 15	Liczba uczniów w oddziałach integracyjnych w województwie świętokrzyskim	59
Tabela nr 16	Liczba uczniów wymagających kształcenia specjalnego w województwie świętokrzyskim	60
Tabela nr 17	Wykaz organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi w województwie świętokrzyskim...	76-82

Tabela nr 18	Analiza SWOT obecnego systemu wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi	83-84
Tabela nr 19	Cel główny oraz cele szczegółowe Programu	88-91

Spis map

Mapa nr 1	Liczba mieszkańców poszczególnych powiatów w województwie świętokrzyskim korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	19
Mapa nr 2	Środowiskowe domy samopomocy w województwie świętokrzyskim	34
Mapa nr 3	Centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, mieszkania chronione przeznaczone dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz kluby samopomocy prowadzące miejsca całodobowe okresowego pobytu w województwie świętokrzyskim	40
Mapa nr 4	Domy pomocy społecznej dla osób: przewlekle psychicznie chorych, dorosłych z niepełnosprawnościami intelektualnymi, dorosłych oraz młodzieży z niepełnosprawnościami intelektualnymi, przewlekle psychicznie chorych oraz dorosłych z niepełnosprawnościami intelektualnymi w województwie świętokrzyskim	46
Mapa nr 5	Warsztaty terapii zajęciowej w województwie świętokrzyskim	55